

Ozi-oma,
Luku
Deru

¹ Eshi ophu a duwaa igwe wata ede ako k'iphe, meebekpooru l'echilabo anyi ono l'ekwo; ² o buerupho g'a koru iya anyi; mbu ndu shi le mbu buru ndu humaru l'enya mecha bya aburu ndu ejeru opfu Chileke ozi; bu ge ndu ono edegbaa; ³ be o dukwa mu pho ree; onye eguru, bu Tiyofilosu; ge mu toru ngu iphe, meru nu l'okpa iya l'okpa iya; eshinu mu toru nwehu nwukota iphemiphe ono, daru nu ono eshikpo le mbu. ⁴ Iphe, mu ede bu g'i kwatakpo maru okpobe-opfu ono, e gude onu zia ngu ono.

Ozi ke l'aa-nwu Jionu, onye emeje baputizimu

⁵ Teke Herodu bu eze ndu Jiudiya be o duru onye epha iya bu Zakarya, onye uke Chileke. O shi l'ekali ogo uke ke Abayija. O luru nwanyi, shi l'okpa-ipfu Eronu, bukwapho okpa-ipfu ndu-uke Chileke. Epha nwanyi ono bu Elizabethu. ⁶ Ephenebo tukoru buru ndu pfuberekoto l'iphu Chileke; emebekota ekemu Chileke g'o ha bya etsokotakwapho ns'o Chileke g'o ha. Ephe te emejeduru iphe, a taru phe uta. ⁷ O buepho l'ephe luru kah; ophu ephe anwutaduru nwa; kele Elizabethu ta atsu du ime.

⁸ Tobudu iya bu; Zakarya nodu eje ozi uke iya l'iphu Chileke; kele ozi uke rwuberu ekali ogo uke nkephe. ⁹ A turu ido, bu ns'o, duru phe nu; o daaru iya l'abah le mkpuru l'eka enya eka eegwejeru Chileke ngweja no je egwee ngweja unwu-isensu, enwuru iya eshi kwekweekwee. ¹⁰ Ikpoto ndu ono l'opfu tuko kuru l'etezi epfu anu Chileke g'o gbaru teke eeyeje oku

l'ùnwù-isensu ono. ¹¹ Ojozi-imigwe, shi l'ẹka Nnajiuphu chaa Zakaráya l'iphu bya anọdu l'ẹkutara ọru-ngweja ono. ¹² Meji tsukahá Zakaráya g'ọ hụmaru iya. Ndzu wata iya agụgu. ¹³ Ojozi ono sụ iya: “Gẹ ndzu ba agushi ngu Zakaráya; kẹle opfu, i pfuru nụ Chileke túbawaru iya lẹ nchi. Nta-a bẹ Elízabetu, bụ nyee ngu l'a-nwutaru ngu nwa-nwoke. Iphe, ịi-gụ iya bụ Jiọnu. ¹⁴ Ọo ya bụ g'ẹhu atsọo ngu; l'i tee ẹswa; l'a-dụ igwerigwe tee ẹswa mẹ a -nwue ya phọ. ¹⁵ Kẹle ọo-buru onye nweru ẹnya l'iphu Nnajiuphu, bụ Chileke; tẹme ọ tọo ngụkwa mẹe; ọzoo iphe, aangụ angungu, bụ iphe, atsụ atsutsu. Unme Chileke bẹ e-shi l'ẹpho ne iya buru iya l'ẹhu. ¹⁶ Igwerigwe unwu Ízurelu bẹ oo-me g'ẹphe dakọbe jepfu Nnajiuphu, bụ Chileke phẹ. ¹⁷ Ọo ya bụ onye e-gude Unme Chileke; gude ike, dụ gẹ kẹ Elayijia, onye mpfuchiru Chileke vuru Kéreshi ọbu ụzo je akwakọberu iya ẹka. Ọo-gọ-zetaru unwegirima obu nna phẹ. Ọo-gọta ndu bụ 'anụ-lẹ-nchi gọru ye l'ụzo ọkwa-ẹnya, ọphu ndu pfuberekoto etso; g'ee-shi g'oo-dozikwarupho Nnajiuphu ono ndu bụ ndu a-kwakọberu abyabya iya.”

¹⁸ Zakaráya sụ ojozi-imigwe ono: “?Denu gẹ mu e-shi maru l'iphemiphe-a bụ ọkpobe-opfu; l'ẹka mu kahụwaru; tẹme nyee mu kahụakwapho?”

¹⁹ Ojozi-imigwe ono sụ iya: “Ọ kwa mbẹdua bụ Geburelu; onye anọje l'iphu Chileke. Ọ kwa Chileke ziru mu gẹ mu bya epfuru yeru ngu; zia ngu ozi-ọma-a; ²⁰ ọphu i kwetaduru l'opfu, mu pfuru bẹ a-vụ gẹ mu pfuru iya. Huma ahuma; lẹ nta-a bẹ ọnu a-buru ngu kpurukudukuu. I tii pfubaedu opfu jasụ mbọku, iphemiphe-a a-vụkota. Opfu mu a-vụkotakwa l'o rwuberu iya.”

²¹ Igwe ọha kuru eche Zakaráya; ọphu ẹphe amadu iphe, meru iphe, ọono ọdu l'ime eze-ulo Chileke ono. ²² Ọ

futashia; ophu o duedu ike pfuru opfu yeru phe; ephe maru l'o phuru ophulenyia l'ime eze-ulo Chileke; ophu o pfuedu opfu. O buwaru eka be oogudeje epfu opfu.

²³ Eswe ozi uke iya -bvuepho; o lashia ibe iya. ²⁴ A nonya; nyee ya, bu Elizabethu tsuta ime. O nokota l'ulo mkpurumkpuru onwa ise. ²⁵ O su: "Nta-a be Nnajiuphu lecharu mu enya bya eshia uzo, du egube-a nafu mu iphere l'iphu ndiphe."

Ozi, eezi; l'aa-nwu Jizosu

²⁶ O be l'onwa, kwe Elizabethu onwa ishii, o tsutaru ime; Chileke byakwa ezia ojozi-imigwe, bu Geburelu g'o je Nazaretu l'alij Galili ²⁷ je ezia nwamgboko ozi. Epha nwamgboko ono bu Meri. Nwamgboko ono be yee nwoke teke akwaswee. Onye eje iya alulu bu nwoke, epha iya bu Jiosefu. Nwoke ono bu onye onu-ulo onye eze ndiche ono, bu Devidi. ²⁸ Geburelu byapfuta Meri bya su iya: "?I dupho ya? Onye Chileke kwaberu oke ubvu! Nnajiuphu swikwaru ngu eswiru. I bu onye Chileke goru onu-oma nu l'echilabo unwanyi l'ophu."

²⁹ Meri numa ekele ono; obu tsukahu iya. O ria l'egomunggo iya su: "?Bu egube ekele gunu bu owa?"

³⁰ Ojozi-imigwe ono su iya: "Ge ndzu ba agushi ngu Meri; le Chileke mewaru ngu eze-iphe-oma. ³¹ Huma l'ii-tsuta ime; nwua nwa-nwoke; iphe, ii-gu iya bu Jizosu.

³² Oo-buru onye nweru enya. Ee-ku iya Nwa Okalibe-kangokotaru-nu. Nnajiuphu, bu Chileke e-dobe iya l'aba-eze onye-iche iya ono, bu Devidi. ³³ Oo-buru eze ndu onu-ulo Jiekopu jaswaruro ya; ophu o bubuhuduru eze abubuhu jas le tuutuutuu le mijimiimii."

³⁴ Meri su ojozi-imigwe ono: "?Denu ge mu e-shi tsuta ime l'eka mu le nwoke eteke akwaswee?"

³⁵ Ojosi-imigwe ono sụ iya: “Unme Chileke l'a-bya asọpyabe ngu; tẹme ike kẹ Ọkalibe-kangokọtaru-nụ l'a-bya bya emee ngu ire l'ẹhu. Ọo ya bụ; nwa ono, ịi-nwụ ono, bụ onye dū nsọ ono bẹ ee-ku Nwatibe Chileke. ³⁶ Tẹme; lekwa abụbu ngu, bụ Elízabetu tsutafuakwaru ime nwoke lẹ nka-a. Ọnwa ọwa kweakwaa ya ọnwa ishii; mbụ onye ono, e shi eku onye ata tsudu ime ono; ³⁷ kẹle Chileke ta adudu iphe, nyiru iya ẹka ememe.”

³⁸ Meri sụ: “Mu nọana-a! ?Ọ kwa lẹ mu nọwa Chileke l'ẹka. G'ọ dụnuru mu g'i pfuru.” Ojosi-imigwe ono phuhu.

Meri eje ibe Elízabetu phẹ

³⁹ E mechaa; Meri jikobe gude ọso jeshia mkpukpu lanụ, nọ l'alị Jiuda ẹka úbvú jiru ejiji ⁴⁰ bya abahụ l'ulo Zakaráya bya ekele Elízabetu ekele. ⁴¹ Elízabetu nụmaepho ekele Meri; nwaswa ono mee ya ukporo l'ẹpho. Unme Chileke kparwuta Elízabetu l'ẹhu. ⁴² Ọ raa ya arara sụ: “Onye Chileke gọru ọnu-ọma nụ bẹ ị bụ l'unwanyị mgburugburu; tẹme nwa ono, nọ ngu l'ẹpho ono bẹ Chileke gọkwarupho ọnu-ọma nụ. ⁴³ ?Bụ gụnu bẹ e kweru gẹ gụbedua, bụ ne Nnajiuphu mu bya ibe mu? ⁴⁴ Kẹle teke olu ekele ngu rwuru mu lẹ nchị bẹ nwaswa, nọ mu l'ẹpho pfulihuru tee ẹswa. ⁴⁵ Gụbe nwanyị; g'ẹhu tsọ ngu utso; kẹle i kweru l'opfu ono, shi Nnajiuphu l'ẹka rwua ngu nchị ono l'a-vụ.”

Ebvụ, Meri agụ gude aja Chileke

⁴⁶ Meri sụ:

“Obu mu l'ekutse Nnajiuphu.

⁴⁷ Mu nọdu ete ẹswa lẹ
Onye-Ndzọta mu,
bụ Chileke.

⁴⁸ Ọ gụberu mụbe nwanyị,

nọ iya l'ẹka iphe;
 lẹ mụbe nwanị ọphu bụ
 mu bẹ ẹnya kachaa
 alwalwa.

Ọgbomogbo e-shi nta-a wata
 mu eku onye a ọru
 ọnu-oma nụ.

⁴⁹ Ọkalibe, bụ Chileke
 meshiwaru mu iphe,
 nweru ẹpha.

Ẹpha Chileke dụ nsọ.

⁵⁰ Ọbu-imemini, ọophujeru
 ndu atsu iya ebvu
 eshije l'ogbo sweru ọgbo.

⁵¹ O gudewaa ẹka iya egoshije
 ọkpehu iya.

Ndu gude etsetse ari
 ọriri l'obu phẹ bẹ
 ọochikashije.

⁵² Ọolo-zetajẹ ndu-ishi,
 ike dụ l'aba-eze phẹ.

Ọ nọdu ekulije ndu wozeru
 onwophẹ ali.

⁵³ Ndu ẹgu agụ bẹ oogudeje iphe,
 dụ ree zụ-jia ẹpho;
 l'ọ sụ ndu nweru iphe
 g'ẹphe gbaru ẹka laa.

⁵⁴ Ọ gbaru ndu-oziiya,
 bụ Ízurelu mkpu;
 mbụ l'ọ nyataru phẹ;
 phuru phẹ obu-imemini.

⁵⁵ Ono bụru iphe,
 o pfuru nna anyi oche

phẹ, bụ iya bụ iphe,
o pfuru Ébirihamu yẹe
oshilọkpa iya g'ẹphe ha.”

⁵⁶ Meri nọ-rwua iphe,
rwuru ọnwá ẹto l'ibe
Elízabetu phẹ;
tẹme ọ lasha.

Anwụnwu Jiọnu,
onye emeje baputizimu

⁵⁷ O rwua Elízabetu l'ezeda; ọ bya ezeda; nwua nwa-
nwoke. ⁵⁸ Obutobu iya mẹ abubu iya phẹ; numa ẹgube
gẹ Chileke phụ-beru iya obu-imemini; ẹphe bya; ẹphe
l'iya tee ẹswa.

⁵⁹ Nwaswa ono nọpoho abali ẹsaa; o rwua lẹ k'ẹsato;
ẹphe bya ebua ya úbvù. Ẹphe meahaa g'ẹphe gube iya
ẹpha nna iya, bụ Zakaráya. ⁶⁰ Ne iya sụ: “Awa-o. Ọ tọ
bụkwa iya-o. Ọ kwa iphe, aa-gụ iya bụ Jiọnu.”

⁶¹ Ẹphe sụ iya: “?Ị hụmajeru abubu unu, zarụ ẹgube
ẹpha ono?” ⁶² Ẹphe bya atụaru nna iya ẹka ẹba gude jia
ya iphe, ọ dụ iya g'a gụ nwata ono.

⁶³ Ọ maa ẹka g'a nụ iya okwekpu, eedeje iphe. A
nụ iya ya; o dee sụ: “Ẹpha iya bụ Jiọnu.” Ọ dukota
phẹ biribiri. ⁶⁴ Teke ono teke ono; ọnu kúhaa ya; ire
tushihu iya. O pfuaaha opfu gude jaaha Chileke ajaja.
⁶⁵ Ndzụ rwuta iphe, bụkpoo obutobu phẹ, numaru iphe
ono. E pfudzuru iphe ono l'úbvú úbvú ono, dụ l'alì
Jiudiya. ⁶⁶ Iphe, bụkpoo ndu numaru iya nụ dobee ya
phọ l'ọkpoma phẹ; tuko epfugbaa sụ: “?Bụ gụnu bẹ
nwata ọwa-a l'a-bụkpoo?” kẹle o doru ẹnya lẹ Chileke
turu iya ẹka; g'ọ bụru onye dụ iche.

Zakaráya epfuchiru Chileke

⁶⁷ Unme Chileke kparwuta nna iya ono, bu Zakaráya l'ẹhu; ọ wata epfuchiru Chileke sù:

⁶⁸ G'a ọ́ọru ọ́nu-ọ́ma nù
Nnajiuphu, bu Chileke
Ízurẹlu;
kẹle ọ́ kpapfutaru ndu
nkiya bya agbata phẹ.

⁶⁹ O meru gẹ Onye-Ndzọta,
nyịberu anyịbe fùtaru
anyi l'oshilọkpa
onye nọ́ iya l'ẹka,
bu Dévidi.

⁷⁰ Ono búru iphe,
yẹbe Chileke gbẹ́ l'ọ́nu
ndu mpfuchiru iya,
dùru iya nsọ́ lẹ́
teke ndiche pfua sù

⁷¹ l'aa-dzọta anyi l'ẹka ndu
ọ́hogu anyi waa l'ẹka
ndu anyi dù ashị;

⁷² g'ọ́o-phụ́a obu-imemini ono,
ọ́ sùru ndiche anyi phẹ́
lẹ́ ya a-phụ́ ono;
wafụ́a g'ọ́o-nyata ukwe-iphe,
dù nsọ́,
o kweru ndu nkiya.

⁷³ O rihakpọ́waruro onye-iche,
bu nna anyi Ébirhamu
angù

⁷⁴ l'ọ́o-nafùta anyi
l'ẹka ndu ọ́hogu anyi;
g'anyi ejeahaaru iya ozi;
ndzù taa gùdu anyi;

⁷⁵ anyi aburu ndu du nsọ;
 buru ndu pfuberekoto
 l'iphu iya jasụ g'anyi
 a-nọ-beru.

⁷⁶ “Gube nwata ọwa-a;
 Iphe, ee-ku ngu bu
 onye epfuchiru
 Okalibe-kangokotaru-nu;
 kele ii-vuru Nnajiuphu
 ụzo je abọoru iya ụzo;
⁷⁷ je emee ge ndu nkiya maru
 le Chileke e-shi l'agu
 nvu
 l'iphe-ẹji dzoo phe;
⁷⁸ kele oogudeje eme
 odoo phuru anyi
 obu-imemini.

Oo-me ge ndzota ophu echi
 echichi g'enyanywu
 wafuta anyi
⁷⁹ g'oo-buru iphoro,
 duru ndu no l'ochii
 me ndu onwu heru
 gabala aso-kputa;
 waa g'oo-duru anyi
 bahu l'uzo ehu-guu.”

⁸⁰ Tobudu iya bu;
 nwata ono ndu evu;
 bya aka enweru egomunggo.
 O noo l'echiegu jasụ teke
 o futaru l'edzudzu-oha
 ndu Izurulu.

2

Anwụnwu Jizọsu
(Mat 1:18-25)

¹ Ọ bụru teke ono bẹ eze nnajioha, bụ Ogosutosu tūru ekemu; sụ g'e deshia ẹpha onyemonye l'ẹkwo; mbụ iphe, bụkpoo onyemonye, bu l'ọhamoha, nọ l'alị-eze iya. ² Ono bụ ọgú mbụ, e vuru ụzo gụa. Teke a gụru ọgú ono bụ teke Kwiriniyosu bụ nnajioha ndu Siriya. ³ Tọbudu iya bụ; onyemonye lashia ẹka a nwuru iya; jeshia g'e dee ẹpha iya l'ẹkwo.

⁴ Jiosẹfu shikwaphọ lẹ Nazaretu, nọ l'alị Gálili jeshia Bẹtulehemu, nọ l'alị Jiudiya; ẹka a nwuru Dévidi, bụ eze ndiche; kẹle Jiosẹfu shi l'ọkpa-ipfu iya; bya aburu ndu unuphu ono gẹdegede. ⁵ Jiosẹfu yẹe nwanyị ono, e kwetawaru l'ọo-lụ ono, bụ Meri swịru jeshia g'e dee ẹpha phẹ. Teke ono bẹ ẹpho bewaru Meri l'ezeda. ⁶ Ọ bụru g'ẹphe nọ lẹ Bẹtulehemu bẹ ọ gbaru iya l'ezeda. ⁷ Ọ bya ezeda ọkpara iya nwoke; bya eworu nwamkpirikpu ẹkwa phụa ya; bya eworu iya nyebe l'iphe, eeyejeru anụ nri; kẹle ọ tọ dudu ẹka ẹphe a-nọdu l'ụlo ndu ije.

Ojozi-imigwe ezi
ndu eche aturu ozi-oma

⁸ Noo ya; ọ duru ndu eche aturu, nọ l'ẹgbudu lẹ ndu ẹka ono; swiru igwe aturu phẹ l'enyashi ono. ⁹ Ojozi-imigwe, shi Chileke l'ẹka chafuta byapfuta phẹ; ogbunwịnwii Nnajiuphu chaphee phẹ mgburugburu. Ndzụ rwuta phẹ. ¹⁰ Ojozi-imigwe ono sụ phẹ: “Gẹ ndzụ ba agushi unu; unu ngabẹ nchị. Mu byaru ezi unu ozi-oma, l'e-me g'ẹhu tsọo ndiphe mgburugburu ụtso shii. ¹¹ Kẹle a nwuru unu Onye-Ndzọta ntanụ-a lẹ mkpukpu Dévidi; Onye-Ndzọta, bụ iya bụ Kéreshi; bya aburu Nnajiuphu. ¹² Waa iphe, e-me g'unu maru baa: unu a-hụma nwaswa,

a phuru nwamkpirikpu ekwa; nyebe l'iphe, eeyejeru anu nri.”

¹³ A bya ele enya; igwerigwe ojozi-imigwe ozo kpofutawaa byapfuta ojozi-imigwe k'ono ephe tuko aja Chileke ajaja asuje:

¹⁴ “Chileke, no l'imigwe gbaru
g'aakwabẹ iya ubvu.

Amadu, no l'ali,
bu ndu kweru l'o yeru phe
obu be ehu a-du guu.”

¹⁵ Unwu-ojozi-imigwe ono wufuepho l'eka ephe no wuba l'imigwe; ndu eche aturu ono wata epfupfu su: “G'anyi jeeshikwa Betulehemu je ahuma iphe-a, meru nu-a, Nnajiuphu turu anyi onu iya-a.”

¹⁶ Ephe gude oso choru iya jeshia; je ahuma Meri yee Jiosesu bya ahumakwapho nwaswa obu, ze l'iphe, eeyejeru anu nri obu. ¹⁷ Ephe humachaa ya; ephe bya eworu iphe ono, e pfuru phe l'opfu ehu nwata ono woru kooru ndu no l'eka ono. ¹⁸ O tufukota iphe, bu ndu numaru iya nu ehu; mbu iphe ono, ndu nche aturu pfuru phe ono. ¹⁹ Meri tukokpoephe iphe ono g'o ha kwakobe l'okpoma; agbaru iya egomunggo. ²⁰ Ndu eche aturu ono lashia. Ephe nodu eje bya etu Chileke epha; aja iya ajaja iphemiphe ono, ephe numaru ono waa iphe ono, ephe humaru ono, dupheo g'e pfuru phe iya onoya.

Eebu Jizosu ubvu

²¹ A no-dzuepho abali esato; e bua nwata ono ubvu; bya agua ya Jizosu, bu iya bu epha, ojozi-imigwe pfuhawaruro; teme a tsuta ime iya ono.

Eeye Jizosu l'eka Chileke
l'eze-ulo Chileke

²² O rwua teke ọ gbaru Meri l'eme nsọ aswafu nturwu, bu iya bu ekemu, shi Mosisu l'eka; ephe kuru Jizosu jeshia Jierusalemu je g'ephe ye iya Nnajiuphu l'eka, ²³ bu iya bu iphe, e deru l'ekemu Nnajiuphu su: "Iphe, bukpo nwa-nwoke, bu iya vu uto l'epho ne iya be ee-dobejeru Chileke iche*." ²⁴ Ephe jekwarupho anu ngweja g'e gweeru Chileke, bu iya bu g'e pfuru iya l'ekemu Nnajiuphu: kparaka labo; ozoo unwu ndu-pfu ebo-lechiko†."

²⁵ O duru onye Jierusalemu, epa iya bu Simiyonu. Nwoke obu bu onye pfuberekoto; bya aburu onye atsu Chileke ebvu; ele enya onye a-du izurelu obu. O bu onye Unme Chileke jiru eh; ²⁶ teme Unme Chileke mehawaru g'o maru l'onwu tee shitadu eka o no jasu teke o humadaru Kereshi, shi l'eka Nnajiuphu. ²⁷ Unme Chileke duru iya bahu l'eze-ulo Chileke. O be teke ndu nwuru Jizosu ku nwata ono, bu Jizosu bata g'ephe meeru iya g'ekemu pfuru; ²⁸ Simiyonu bya ekuta iya heru jaahaa Chileke ajaja su:

²⁹ "Nnajiuphu; haa ge mube
 onye-ozu ngu nwuhu
 l'ehu-guu nta-a,
 bu iya bu opfu,
 i pfuhawaru;
³⁰ kele mu gudewaa enya
 mu huma Ndzota ono,
³¹ i kwakoberu g'iphe,
 bu ohamoha huma-dzuru
 ono,
 bu iya bu iphe,
 i kweru ukwe iya.

* ^{2:23} ^{2:23} Guna Awu 13:2,12. † ^{2:24} ^{2:24} Guna Uke 12:8.

³² Ìphóró, e gude eme gẹ ndu
 Ọhozo maru ngu;
 waa ìphóró,
 a-bùru ùbvù kẹ ndu
 nkengu, bú Ízurẹlu.‡”

³³ Nna nwata ono yẹle ne iya sachaa Ọnu saa nchì l'iphe ono, SimiyỌnu pfuru l'ẹhu nwa phẹ ono. ³⁴ SimiyỌnu bya agọoru phẹ ọnu-ọma bya asu Meri, bú ne nwata ono: “Nwata-a bẹ Chileke họtawaru g'ọ búru e -vukota a daa; búkwarupho a -kùbe ẹka a gbẹshi, dùru igwe Ọha lẹ Ízurẹlu; g'ọ búkwarupho onye aa-dù igwerigwe jìka nkiya. ³⁵ Aagbẹ l'ẹka ono a madzuru iphe, ẹphe arì l'ime obu phẹ. Gùbedua bẹ aphù a-nọdu agbawashì obu g'e gude ogu-echi sùbaa ngu ọkpoma; mbù l'ọpfu ẹhu nwata-a.”

³⁶ Ọ dúkwarupho nwanyì, aza Ana, bú onye mpfuchiru Chileke. Nwanyì ono bú nwa Fanuwẹlu. O shi l'ọkpa-ìpfu Asha; bya abùwaru nwanyì ọgerenya. Ji iya kùru iya akùku; lùya ya apha ẹsaa bya anwùhu; ẹbe ọ lùbaeduru ji. ³⁷ Ọ nọwaa ọkporo apha ẹno l'apha ẹno. Ọphu ọo lùfujedu alùfu l'eze-ùlo Chileke. Ọ nọdu anọduje abaru Chileke ẹja; aswì ẹgu epfu anù Chileke eswe l'enyashi. ³⁸ Ọ byakwaphọ lẹ teke ono bya ekele Chileke ekele. Ọ bya epfua kẹ nwata ono nù iphe, búkota ndu ele ẹnya gẹ Chileke gbata Jierúsalemù.

Ndu nwuru Jizọsu du iya alaphu azu lẹ Nazaretu

³⁹ Tọbùdu iya bú; ndu nwuru nwa ono meẹbekota iphemiphe g'ekemu Nnajiuphu dù; bya alaphushia azu l'ibe phẹ, bú Nazaretu, nọ l'alì Gálili. ⁴⁰ Nwata ono vuta bya esihu ike; bya akwashia ẹnya ike; Chileke nọdu emeru iya eze-iphe-ọma.

‡ 2:32 2:32 Gùnaa Azá 42:6; 49:6.

¹ O be l'apha, kwe Tayibiriyosu, bu eze nnajioha apha iri l'ise, o shi butaru eze; teke ono be Põnchiosu Payileti bu nnajioha Jiudiya; Herodu buru õchi-õha Gálili; nwanna iya nwoke, bu Filipu buru õchi-õha Ituriya; waa Tirakonayitisu; teke ono kwapho be Layiseniyasu bu õchi-õha Abilinu. ² O bukwarupho teke ono be Anasu; waa Kayafasu bu ndu-ishi uke Chileke; teke ono be Jiõnu nwa Zakaraya nõkwadu l'echiegu; noo teke Chileke kuru Jiõnu ono; zia ya ozi. ³ Tõbudu iya bu; o tuko õhamoha, bupheru enyimu Jiõdanu mgburugburu jegbabe ara iya arara su: "G'izimanu iphe-aji unu lwa unu azu; g'e mee unu baputizimu; oo ya bu Chileke aguaru unu nvu l'iphe-aji, unu meshiru." ⁴ Bu iya bu g'e deru iya l'ekwo Azaya, bu onye mpfuchiru Chileke su:

"O duru onye ara iya arara
l'echiegu su:

'Unu meziaru Nnajiuphu uzo.

Unu mee gbororo iya g'o
dugbaa nhamunha.

⁵ Eka du nsuda be ee-nwuchi
enwuchi.

Ubvú waa òbvú be
ee-gbuzekota egbuze.

Eka du nggõdого nggõdого
be unu a-pfube oto.

Eka du
kpokoro-kpokoro-kpokoro
l'aa-rwazee ya g'o kwõ
akwõkwo.

⁶ Iphe, bukota nemadzõ
l'ophu l'a-humakota
ge Chileke e-shi dzõta

ndu nkiya.* ”

⁷ Noo ya bụ; JiỌnu sụ ikpoto ndu fútaru nụ bya g'o mee phẹ baputizimu: “Unubẹ ụnwu, ẹjo agwọ nwụshiru-al? Bụ onye karụ unu g'unu gbalaaru oke ẹhu-eghu Chileke ono abya nụ ono? ⁸ Unu mià amìmi g'oshi-Ọmi. Mebyi, unu aa-mì bụ eme umere, goshiru l'izimanụ iphe-ẹji unu lwarụ unu azụ; unu lwapfutawaa Chileke. Unu ta arikwa sụ: ?Ọ kwa ẹ Ébirihamu bụwanu onye-iche anyi phẹ. Unu ta amakwa l'o -beta g'ọ tọ dụ bẹ Chileke a-dụ ike meshia mkpuma-a g'ọ nwụshia ụnwu, a-buru ụnwu Ébirihamu. ⁹ Mbụ ẹ nta-a bẹ a dabẹakwaru ogbunkụ l'upfu iphe, bụkpoo oshi. Oshi ọphu amịduru mebyi, dụ ree; l'e gbutsua ya chie l'ọku.”

¹⁰ Ikpoto ndu ono jĩa ya sụ: “?Bụ gụnu bẹ anyi e-mekpọo nta-a?”

¹¹ Ọ sụ phẹ: “G'onye nweru uwe ẹhu labọ yẹe onye enwedu nụ kee ya. G'onye nweru nri mekwaaphọ g'onye ọphuu meru.”

¹² Ndu anajẹ utu byakwaphọ g'e mee phẹ baputizimu bya asụ iya: “O-zì-iphe; ?bụ gụnu bẹ anyịbedua e-me?”

¹³ Ọ sụ phẹ: “Unu ta anaghatajẹshi iphe, a karụ unu g'unu nata.”

¹⁴ Ndu ojọgu byakwaphọ bya ajĩa ya sụ: “Anyịbedua-e; ?Anyi mekwanụ-a gụnu?”

Ọ sụ phẹ: “Unu ta anajẹshi nemadzụ iphe k'ẹhuka; ọphu unu ebojeshi nemadzụ ibo g'ee-shi g'unu naa ya iphe iya. G'ụgwọ, aapfụ unu jije unu ẹpho.”

¹⁵ Ndu ono túbata onwophẹ. Ẹphe tuko rịahaa l'obu phẹ sụ: “Ọo-bụkwaru-a nwoke-a bụ Kéreshi ọbu.”

¹⁶ JiỌnu bya eyeeru g'ẹphe ha ọnu sụ phẹ: “Mbẹdua bụkwa mini bẹ mu egudeje eme unu baputizimu. Obenu

* 3:6 3:6 Gụnaa Azá 52:10; Ebvú 98:2.

l'onye ka mu l'ishi ka mu l'Okpa abyakwa; mbụ onye mu ta adudu iphe, mu bụ l'eka o nọ ke ge mu tofu iya eri akpokpa iya. Onye k'ono e-gudeje Unme-du-Nso; waa Oku eme unu baputizimu. ¹⁷ O gudewaa ajakpa, oo-gude phushia eswa le balı; vuta ophu bu balı vuba l'ulo iya; kpota eswa iya kporu ye l'Oku, ata nyihudu anyihu.”

¹⁸ JiOnu nodu ezi phe ozi-oma gude egube ono akasa phe nchi l'uzo, du iche iche. ¹⁹ Ole Ochi-oha, bu Herodu be JiOnu goshiru iphe-eji iya, bu iya bu ke Herodiyasu, bu nyee nwanna iya; waa k'ejo-iphe ozowaro, bu iphe, Herodu megbaaru. ²⁰ O bya emefua ophu ka njo tukobe l'ono; kele o turu JiOnu mkporo.

JiOnu eme Jizosu baputizimu

(Mat 3:13-17; Mak 1:9-11)

²¹ Tobudu iya bu; ndu ono bya; JiOnu mechaa phe baputizimu; Jizosu byakwapho g'e mee ya; o nodu epfu anu Chileke. G'oopfukwadu anu Chileke ono; igwe gheru Onu. ²² Unme-du-Nso dūepho ge ndo phezeta bya anodu iya l'ehu. A numa olu-opfu, shi l'imigwe ono su: “I bu nwa mu nwoke, mu yeru obu. I jiru mu epho.”

Eri Jizosu

(Mat 1:1-17)

²³ A nwuru Jizosu; o nno iphe, du g'ukporo apha l'apha iri; teme o gbube ishi eje ozi iya. A surupho l'o bu nwa Jiosofu; Jiosofu buru nwa Heli. ²⁴ Heli bu nwa Matatu; Matatu buru nwa Lıvayi; Lıvayi bu nwa Meliki; Meliki buru nwa Jianayi; Jianayi buru nwa Jiosofu. ²⁵ Jiosofu bu nwa Matatayasu; Matatayasu buru nwa Emosu; Emosu bu nwa Nahumu; Nahumu buru nwa Hesuli; Hesuli buru nwa Nagayi. ²⁶ Nagayi bu nwa Maatu; Maatu buru nwa Matatayasu; Matatayasu bu nwa Semeyinu; Semeyinu buru nwa Jioseku; Jioseku buru

nwa Jioda. ²⁷ Jioda bụ nwa Jiowananu; Jiowananu bụru nwa Risa; Risa bụ nwa Zerúbabelu; Zerúbabelu bụru nwa Shiyálutiyèlu; Shiyálutiyèlu bụru nwa Nèri. ²⁸ Nèri bụ nwa Meliki; Meliki bụru nwa Adi; Adi bụ nwa Kosamu; Kosamu bụru nwa Elumadamu; Elumadamu bụru nwa Èru.

²⁹ Èru bụ nwa Jioshuwa; Jioshuwa bụru nwa Eliyiza; Eliyiza bụ nwa JiḶrimu; JiḶrimu bụru nwa Matatu; Matatu bụ nwa Lívayi. ³⁰ Lívayi bụru nwa SimiyḶḶonu; SimiyḶḶonu bụ nwa Jiuda; Jiuda bụru nwa Jióṣèfu; Jióṣèfu bụ nwa Jionamu; Jionamu bụru nwa Eláyekimu. ³¹ Eláyekimu bụ nwa Meliya; Meliya bụru nwa Mena; Mena bụ nwa Matata; Matata bụru nwa Nétanu; Nétanu bụ nwa Dévidi. ³² Dévidi bụru nwa Jiesi; Jiesi bụ nwa Óbèdu; Óbèdu bụru nwa Bówazu; Bówazu bụ nwa Sálumonu; Sálumonu bụru nwa NáshḶḶonu. ³³ NáshḶḶonu bụ nwa Amínadabu; Amínadabu bụru nwa Aduminu; Aduminu bụ nwa Anì; Anì bụru nwa HézerḶḶonu; HézerḶḶonu bụ nwa Pérezu; Pérezu bụru nwa Jiuda. ³⁴ Jiuda bụ nwa JiékḶḶḶpu; JiékḶḶḶpu bụru nwa Áyizaku; Áyizaku bụ nwa Ébirihamu; Ébirihamu bụru nwa Tera; Tera bụ nwa NehḶḶ; ³⁵ NehḶḶ bụru nwa Sérugu; Sérugu bụ nwa Reyu; Reyu bụru nwa Pèlegu; Pèlegu bụ nwa Iba; Iba bụru nwa Shela. ³⁶ Shela bụ nwa Kayinanu; Kayinanu bụru nwa Afakusadu; Afakusadu bụ nwa Shemu; Shemu bụru nwa Nuwa; Nuwa bụ nwa Lamèku. ³⁷ Lamèku bụru nwa Metusela; Metusela bụ nwa InḶḶku; InḶḶku bụru nwa Jiarèdu; Jiarèdu bụ nwa Mahalalilu; Mahalalilu bụru nwa Kayinanu. ³⁸ Kayinanu bụ nwa InḶḶsu; InḶḶsu bụru nwa Sètu; Sètu bụ nwa Ádamu; Ádamu bụru nwa Chileke.

4

Ama, Obutuswe aahu Jizos̄u
(*Mat 4:1-11; Mak 1:12-13*)

¹ Unme Chileke ji Jizos̄u ehu. O shi lẹ Jíodanu lashiá.

² Unme Chileke duta iya; o je anọo l'echiẹgu ụkporo abali labo. Obutuswe hukota iya ama teke ono. O nokota ụkporo abali labo ono; ophu o dudu nri, o rijeru. O ndzue ya pho; ẹgu guahaa ya.

³ Obutuswe ono su iya: “O -buru l'i bu Nwa Chileke s̄unu gẹ mkpuma-a ghoo nri!”

⁴ Jizos̄u su iya: “Ekwo-opfu Chileke sukwaru l'ọ to b̄udu nri kpurumu be amadu e-gudeje nodu ndzu.*”

⁵ Obutuswe ono bya eduru iya je anodu l'eka du ephkerephe. A bya aji ẹnya birimu; o goshikotawaa Jizos̄u ali-eze ndiphe mgburugburu; ⁶ bya asu iya: “Oo ngu be mu e-me gi buru onye a-buru ishi iphemiphe-a me iphe, du ree, no iya nu; kele o bu mu be e yeru iya l'eka; teme o buru onye du mu l'uche be mu a-nu iya. ⁷ I -bakporu mu aja; mu ahakotaru ngu iya.”

⁸ Jizos̄u su iya: “Gbeshi l'eka ono Nsetanu. L'ekwo-opfu Chileke sukwaru l'oo Nnajiuphu, bu Chileke ngu bu onye ii-baru aja; teme o buru iya kpurumu bu onye ii-nodu ejeru ozil†”

⁹ O bya eduru iya jeshia Jierusalemu bya eworu iya dobe l'eka kachaa l'eli l'eze-ulo Chileke bya asu iya: “O -buru l'i bu Nwa Chileke; shinu l'eli eka-a dafu daa l'ali. ¹⁰ L'ekwo-opfu Chileke sukwaru lẹ Chileke a-karu-a unwu-ojozi-imigwe iya g'ephe leta ngu ẹnya; chee ngu nche. ¹¹ L'ephe e-gude eka pata ngu apata; a -nonyaa i kpoo okpa lẹ mkpuma.‡”

* 4:4 4:4 Gūnaa Dit 8:3. † 4:8 4:8 Gūnaa Dit 6:13. ‡ 4:11 4:11 Gūnaa Ebu 91:11,12.

¹² Jizos̄u s̄ukwanu iya: “Ekwo-opfu Chileke s̄uru-a; g'ì tì h̄ukwa Nnajiuphu, b̄u Chileke ngu ama. §”

¹³ Obutuswe h̄ukashichae ya ph̄o ama ono bya aparu iya buhaa k̄e nwa teke ono.

¹⁴ Jizos̄u n̄odu l'ike Unme Chileke lwatash̄ia Gálili. E pfudzuru nkiya l'iphe, b̄ukpoo ndu bupheru Gálili mgburugburu. ¹⁵ O n̄odu ezije iphe l'ime ̄lo-ndzuk̄o ndu Jiu ph̄e. Onyemonye n̄odu aja iya ajaja.

Aq̄ika Jizos̄u l̄e Nazaretu

(Mat 13:53-58; Mak 6:1-6)

¹⁶ O bya abah̄u l̄e Nazaretu, b̄u iya b̄u ̄ka e hefutaru iya. O rwua eswe-at̄uta-unme; o byakwa abah̄u l'̄lo-ndzuk̄o, b̄u iphe, oomejehawaa. O gb̄eshi ḡe ya ḡua iphe. ¹⁷ A bya an̄u iya ̄kwo, Azáya onye mpfuchiru Chileke deru. O bya aph̄uhaa ̄kwo ono bya ach̄ota ̄ka e deru s̄u:

¹⁸ “Unme Nnajiuphu d̄u mu l'̄ehu;
k̄e o h̄otar̄u mu
ḡe mu je ezia ndu ̄kpa
oz̄i-oma.

O ziru mu ḡe mu je ezia ndu
a kp̄utar̄u l̄e ndz̄u
l'aa-ha ph̄e;

Mu eje emee ndu ats̄u ishi
g'̄ephe ph̄uhaa ̄zo.

Mu eje emee ndu aakpa
̄hu g'̄ephe nweru
onwoph̄e.

¹⁹ T̄eme ḡe mu bya arakaa
l'apha,
Nnajiuphu a-dz̄ota ndu

---

§ 4:12 4:12 Ḡunaa Dit 6:16.

nkiya rwuakwaru.*”

²⁰ O woru ẹkwo ono p̄h̄a g'e shi p̄h̄a ya; woru iya yep̄hu az̄u l'ẹka onye ejeru ndzuk̄o ozi; bya an̄o-zeta an̄o. Ip̄he, b̄ukota ndu n̄o l'ulo-ndzuk̄o ch̄iru ẹnya dzee ya. ²¹ O pfuaharu ph̄e s̄u: “Ntan̄u-a b̄e ip̄he, e deru l'ẹkwo-a, unu n̄umaru-a v̄uru g'e deru iya.”

²² Ẹp̄he z̄ukota mgbede. Op̄fu ọma, l'af̄ushi iya l'onu d̄u ph̄e biribiri. Ẹp̄he s̄u: “?T̄o b̄unaa nwa Jīosef̄u-a baa?”

²³ O s̄u ph̄e: “O doru mu ẹnya l'unu a-nmar̄u mu ẹtu-a s̄u: ‘Ḡe nw̄ophu eme ọbv̄u metan̄u onwiya ip̄he, eme iya n̄u. Anyi n̄umawaru ip̄he, i megbab̄eru l̄e Kapaniȳomu; menaa ya l'al̄i ngu l'ẹka-a.’ ” ²⁴ O s̄u ph̄e: “Ḡe mu gbukwaaru iya unu tororo; Onye mp̄fuchiru Chileke b̄e a ta anataj̄ekwa ree l'al̄i iya. ²⁵ S̄u-a; unu nyatakwa l'unwanyi, ji ph̄e an̄oedu d̄ukp̄okwaa igwerigwe l̄e Ízur̄elu teke Elaȳijia n̄o, b̄u iya b̄u teke igwe buchiru mini apha ẹto l'onwa ishii; ẹjo ọkpa nri bya l'al̄i ono mgburugburu. ²⁶ Oph̄u ọ d̄ukp̄odaa unwanyi ono m̄e nan̄u, Chileke ziru Elaȳijia g'o yeru ẹka; gbahaar̄o nwanyi, ji iya an̄oedu, bu l̄e Zarefatu, n̄o l'al̄i Saȳidonu. ²⁷ Ndu ekpenta d̄ukwapho igwerigwe l̄e Ízur̄elu teke Elaȳisha, b̄u onye mp̄fuchiru Chileke n̄o. Oph̄u ọ d̄udu m̄e onye lan̄u, ọ saf̄uru ekpenta iya; gbahar̄o Nemanu onye Siriya.”

²⁸ Ẹp̄he n̄umaep̄ho nno; ẹhu wata eghu ip̄he, b̄ukpoo ndu n̄o l'ulo-ndzuk̄o ono eghu shingushingu kp̄o. Ẹp̄he tanḡirihu. ²⁹ Sw̄o-lihu; ch̄ifu iya l̄e Nazaretu. Ẹp̄he duru iya je enyihu mkp̄akp̄onu úbv̄ú, mkp̄ukpu ph̄e d̄u; meahaa g'ẹp̄he gb̄e l'ẹka ono t̄ufu iya; s̄ua ya ishi isup̄hu. ³⁰ O shīelaa echilab̄o ikpoto ndu ono; ọ b̄uru iya at̄ugbu.

* 4:19 4:19 Ḡunaa Azá 61:1,2.

*Nwoke, ọbvụ eme
(Mak 1:21-28)*

³¹ Jizọsu nyizeta bahụ lẹ Kapaniyọmu, nọ lẹ Gálili. Ọ nọdu ezi phẹ iphe l'eswe-atụta-unme kẹ ndu Jiu. ³² Ẹphe sachaa ọnu saa nchị kẹle opfu, oopfu goshiruphọ l'ọo Chileke ziru iya eviya. ³³ No iya; ọ dọru nwoke, ọbvụ eme, nọ l'ime ụlo-ndzukọ ono. Nwoke ọbvụ ono chishia oke mkpu sụ: ³⁴ “Parụ anyi haa; Jizọsu onye Nazaretu! ?Bụ gụnu bẹ anyi lẹ ngu jigba? ?Ị bya anyi emebyishi? Mu maru onye ị bụ. Ị bụ onye dọ nsọ, shi l'ẹka Chileke.”

³⁵ Jizọsu baarụ iya mba sụ: “Dobe ọnu doo! Futa nwoke ono l'ẹhu!” Ọbvụ ono bya atụta nwoke ono ndapfụ l'edzudzu-ọha l'ẹka ono; bya afuta iya l'ẹhu; ọphu ọ dudu iphe, o meru nwoke ono.

³⁶ Ọ dọ phẹ biribiri. Ẹphe pfuahaa sụ: “?Egube opfu ọwa-a bụ gụnu? Onye ọphu egudeje egube nkamẹnya ọwa mẹ ike sụ g'ọbvụ wufuta; ẹphe awufuta.” ³⁷ E pfudzuru kẹ Jizọsu l'ẹkameka l'iphe, bukpo mkpukpu, nọ l'ẹka ono.

*Jizọsu emeta igwerigwe ndu iphe eme
(Mat 8:14-17; Mak 1:29-34)*

³⁸ Ọ gbalihu; ọ bụru iya alufu l'ụlo-ndzukọ ono bya abahụ ibe Sayimonu. Ododẹnya nọdu eme ne nyee Sayimonu. Ẹphe rwọo ya g'ọ gbaaru iya mkpu. ³⁹ Ọ bya apfụ-kube iya bya abaarụ ododẹnya ono mba; ọ parụ nwanyị ono haa; nwanyị ono kwolihu wata phẹ akwaru ẹbyaa.

⁴⁰ Ẹnyanwu nyihushiepho; onyemonye, nweru onye iphe-ememe eme dutaru iya Jizọsu; o rwuharu ọ bụru iphe-ememe, dọ idagha. Ọ byakwasẹkota phẹ ẹka mee ẹphe wekọrohu. ⁴¹ Ọbvụ nọdu awufutaje l'ẹhu ikpoto ndu oome bya echigbaa mkpu asuje: “Ị bụ Nwa Chileke!”

Ọle ọobajeru phẹ mba. Ọphu o kwejedu g'ẹphe pfua opfu; kẹle ẹphe maru l'ọo ya bụ Kéreshi ọbu.

Jizọsu epfu opfu Chileke lẹ Gálili

(Mak 1:35-39)

⁴² Nchi bọhuepho; ọ tųgbua jeshia ẹka ọo-nọdu nwẹkinyi iya. Ikpoto nemadzu wata iya achọcho bya awupfuta iya; bya emeahaa g'ẹphe sede iya g'ọ tọ hahe phẹ ahaha. ⁴³ Ọ sụ phẹ: “Mu zifutajekwapho ndu mkpukpu ọzo ozi-oma ono, bụ iya bụ lẹ Chileke egoshi lẹ ya bụ eze. Noo iphe, e zidoru mu bụ ono.”

⁴⁴ Ọ nọdu ara opfu Chileke arara l'ụlo-ndzukọ ndu Jiu lẹ Gálili.

5

Jizọsu eku ndu mbụ, tsoaharu iya nụ

(Mat 4:18-22; Mak 1:16-20)

¹ O be ujiku lanụ gẹ Jizọsu pfuru l'aguga eze-enyimu Gẹnesaretu; ikpoto nemadzu nọdu asọpyabe iya asọpyabe abya anuma opfu Chileke. ² Ọ hụma ụgbo labọ, nọ l'aguga mini ono. Ndu ikokoro, shi nọdu l'ụgbo ono lufuwaa je anọdu asa ụgbu ikokoro phẹ asasa. ³ Jizọsu bya abahụ l'ụgbo ono nanụ; ọphu bụ kẹ Sayimonu bya asụ iya g'o nwubaekwa ụgbo ono lẹ mini nwanshii. Ọ bya anọdu anọo l'ime ụgbo ono; wata phẹ ezi iphe.

⁴ Ọ pfughechaepho iphe, oopfu; ọ sụ Sayimonu:

“Kpọeshikwaru ụgbo bahubaa l'ẹka mini du ogbu; je g'unu tųa ụgbu unu lẹ mini nwukoo ẹma.”

⁵ Sayimonu sụ iya: “Ọnyibe; anyi tųkoru ẹnyashi mgburugburu sekọta akanya iya; ọ bụru kẹ mmanụ. Ọle eshinu i pfuru nno bẹ mu a-ghakwaa ụgbu ọbu ye lẹ mini.” ⁶ Ẹphe mee ya phọ nno bya anwukoo ikpoto ẹma, jiru ụgbu ono; k'ọphu ọ gbẹ eme g'ọ lakaa ụgbu. ⁷ Ẹphe

pheku ndu ikokoro ibe phẹ, nọ l'ugbo ophuu g'ephe gbatarụ phẹ. Ephe bya anwụ-jia ugbo labo ono; k'ophu o wataru emimi. ⁸ Sayimonu Pyita humae ya pho; o bya adaa kpurumu l'iphu Jizosu su iya: "Jiko Nnajiuphu! Paru mu haa jeshia iphe, iije; kele mu bukwa onye iphe-aji."

⁹ Biribiri ikpoto ema ono, a nwukoru ono gude Sayimonu yee ndu ephe l'iya no. ¹⁰ Nokwapho g'o du unwu Zebedi, ephe le Sayimonu atukoje ese ikokoro ono, bu Jiemusu yee Jionu. Noo ya bu; Jizosu su Sayimonu: "Ge ndzu ba agushi ngu. E-shi ntanu-a buwaa nemadzu be ii-nodu esekutaje."

¹¹ Ephe kpufutachaepho ugbo phẹ l'eli-mgboko; ephe hakota iphemiphe tsoahaa Jizosu.

Onye ekpenta, Jizosu meru o wekorohu

(Mat 8:1-4; Mak 1:40-45)

¹² O be ujiku lanu ge Jizosu no le mkpukpu lanu; nwoke lanu, ekpenta dzuru ehu byapfuta iya. O humaeepho Jizosu; o daa kpurumu rwohaa ya su: "Nnajiuphu; o -buru uche ngu be ii-mena ge mu wekorohu."

¹³ Jizosu bya amachia aka denyi iya su: "O bu uche mu. Ngwa wekorohu!" Teke ono kwapho ekpenta ono mishihu iya l'ehu. ¹⁴ O karu iya g'o to dukwa onye oo-pfuru iya bya asu iya: "Jechikwa g'onye uke Chileke lerwee ngu enya; l'i gweru ngweja, onye e metaru l'iphe, eme iya nu anuje nu g'e gweeru ngu ge Mosisu turu ekemu su g'e gweje iya. Oo ya bu ge ndiphe egude nno maru l'i wekorohuwaru."

¹⁵ Ole a kabaela epfukashi ke Jizosu pfudzuru iya k'ophu ikpoto igwe oha dzukoru g'ephe numa le nchi; waa g'o mee phẹ g'ephe wekorohu l'iphe, emegbaa phẹ

nụ. ¹⁶ Obenu ẹ Jizọsu atsulaje azụ je anọdu l'echiẹgu pfuru nụ Chileke.

Nwoke, iphe lọnwuru ibe ẹhu lanụ

(Mat 9:1-8; Mak 2:1-12)

¹⁷ O be ujiku lanụ gẹ Jizọsu nọ ezi iphe; ndu Fárisii waa ndu ezije ekemu dọkwarupho l'ẹka ono. Ẹphe shigbaa ẹ mkpụkpu ẹ mkpụkpu, nọ ẹ Gálili mẹ Jiudiya; shigbakwaphọ Jierúsalem bya. Ike Nnajiuphu, bụ Chileke mee ya g'ọ dū ike mee g'ẹhu dükota ndu iphe eme ike. ¹⁸ Ọ dūru nwoke, iphe lọnwushiru ibe ẹhu lanụ, unwoke vu l'iphe, aazẹ azẹe gude bya. Ẹphe chọkpoo ụzo, ẹphe e-shi vubata iya l'ime ẹka ono bya edobe l'iphu Jizọsu; ọphu ọ dudu. ¹⁹ Ẹphe mee nta mee imo; ọphu ẹphe ahụmaduru ụzo; ọpfu ẹ nemadzu kúnukaru akuru l'ẹka ono. Tọbodu iya bụ; ẹphe bya enyihu eli ụlo ono; je alafua ụzo l'oma mkpotsu; pyofu iphe-azẹe, nwoke ono zẹ. Ẹphe shi nno mee ya o rwua alị l'iphu Jizọsu. ²⁰ Jizọsu hụmaepho g'ẹphe gude kwetaberu ẹ ya a-dū ike mee gẹ nwoke ono jee ije; ọ sụ iya: “Nwoke ibe mu; a gụwaru ngu nvụ l'iphe-ẹji ngu g'ọ ha.”

²¹ Ndu ezije ekemu waa ndu Fárisii ono wata arịri sụ: “?Bụ ẹgube nemadzu gụnu bụ ọwa-a, l'epfubyi ẹpha Chileke epfubyi-a? ?Bụ onye a-dū ike gụaru nemadzu nvụ l'iphe-ẹji iya; gbahaa Chileke kpurumu?”

²² Jizọsu maerupho iphe, ẹphe arị bya asụ phe: ?Ọ nwuru inwagha bẹ unu arị ẹgube iphe ono? ²³ ?Bụ ole ka nphe epfufu? ?Bụ: A gụwaru ngu nvụ l'iphe-ẹji ngu? ?Tọo: Gbalihu wata eje ije? ²⁴ Ọle ọo g'unu a-maru l'e ziru Abụbu-Ndiphe g'ọ gụjeru nemadzu nvụ l'iphe-ẹji, o meshiru ẹ mgboko-a. Ọ sụ nwoke ono, iphe lọnwushiru ibe ẹhu lanụ ono: Ọo ngu bẹ mu epfuru; gbalihu palita iphe-azẹe ngu; lashia ibe ngu.

²⁵ Nwoke ono kwolihu l'edzudzu-oha ono pata iphe-azee ya; o buru iya ala unuphu. O nodu aja Chileke ajaja. ²⁶ Onu kugbabechaa ndu ono akugbabe. Akpabiri iya gudechaa phe. Ephe jaahaa Chileke ajaja. Ephe su: Anyi akabekwa huma iphe, kpuru onu opfu ntanu.

Ekuku Lívayi

(Mat 9:9-13; Mak 2:13-17)

²⁷ E mechaa; Jizosu tugbuepho l'eka ono bya ahuma onye ana akiriko, epha iya bu Lívayi; eka o no l'ulo okpoga akiriko. O su iya: "Tsoru mu." ²⁸ O haa iphemiphe; gbalihu tsoru iya.

²⁹ Lívayi bya akwaaru iya oke ebyaa l'ibe yebedua, bu Lívayi. Ikpoto ndu ana akiriko me ndu ozo bya anodu ephe l'ephe tuko erigba nri ono. ³⁰ Ndu Fárisii waa ndu ezije ekemu guaharu ndu etsoje Jizosu aphu su: "?Bu gunu meru iphe, unu le ndu ana akiriko waa ndu ozo, aamakwarupho njo eka eri angugba?"

³¹ Jizosu su phe: "O to bukwa ndu ehu du ike be eegudeje gbapfu onye eme obvu; o kwa ndu iphe eme. ³² Mu ta abyakwaru eku ndu pfuberekoto; o kwa ndu iphe-eji be mu byaru eme g'izimanu lwa azu."

Aswiru Chileke egu

(Mat 9:14-17; Mak 2:18-22)

³³ Ephe su iya: "?Denu g'o gude ndu etsoje Jionu nodu aswije egu epfu anu Chileke; nokwapho ge ndu etsoje ndu Fárisii aswije; obenu le ndu etsoje ngu nu eri angu g'o du phe?"

³⁴ Jizosu su phe: "?Unu a-gbe meahaa ge ndu byaru ekele-nwanyi gbe swi egu; l'eka ephe l'onye eme ekele-nwanyi nokwadu l'eka-a? ³⁵ O dukwaru teke ee-mechaa nafu phe onye ono, eme ekele-nwanyi ono. Oo ya bu; ephe aswiahawaro egu teke ono."

³⁶ Ọ bya anmaaru phẹ ẹtu sụ: “A ta alakatajẹkwa uwe òphúú gude gbachia akahụ uwe. Onye meru iya nụ; onye ono alakaa k'òphúú ono alaka; tẹme mpekala uwe òphúú ono yẹle akahụ uwe ono taa gbaduru nanụ. ³⁷ Ọphu a wujeduru mẹe òphúú ye l'ugbobebe-mẹe, riwaru phẹripheri. Ọdumeka mẹe òphúú ono agbawashia ugbobebe ono; mẹe ono awushihu; ugbobebe ono agbakpọhukwapho. ³⁸ Obenu lẹ mẹe òphúú bẹ eeyeje l'ugbobebe òphúú. ³⁹ Onye angụje akahụ mẹe bẹ k'òphúú ta agụjeedu. Noo kẹle ọosuje l'akahụ iya phọ ka iya ree.”

6

Eswe-atụta-unme

(Mat 12:1-8; Mak 2:23-28)

¹ Ọ be l'eswe-atụta-unme; Jizọsu phẹ nọdu aghata l'ẹgu, a kọru witi; ndu etsoje iya nụ wọtaahaa akpuru witi ono harụ nmaa swọkoswoko wata atata. ² Ndu Fárisii harụ sụ phẹ: “?Bụ gụnu meru iphe unu eme iphe, e te emejedu l'eswe-atụta-unme?”

³ Jizọsu sụ phẹ: “?Unu ta aguduru l'ẹkwo-opfu Chileke iphe, Dévidi meru l'ẹka ẹgu agụ yẹe ndu ẹphe l'iya swị.

⁴ G'ọ bahuru l'ulo Chileke je ewota buredi, e doberu Chileke iche woru taa, bụ buredi, onye ọzo ta atajedu; gbahaa ndu-uke Chileke. Ọ hakwarupho nụ ndu ẹphe l'iya swị?”

⁵ Jizọsu sụ phẹ: “Ọ kwa Abubu-Ndiphe bụ Nnajiuphu, nwe eswe-atụta-unme.”

Onye ẹka lanụ nwuhuru anwuhu

(Mat 12:9-14; Mak 3:1-6)

⁶ Ọ be l'eswe-atụta-unme ọzo gẹ Jizọsu bahuru l'ulo-ndzukọ phẹ je eziahaa iphe; ọ duru nwoke, nọ l'ẹka ono, ẹkutara nwuhuru anwuhu. ⁷ Ndu ezije ekemu waa

ndu Fárisii geahaa Jizọsu ngge g'a maeshikwaru: ?l'oo-me g'ẹhu dụ nemadzu ike l'eswe-atuta-unme; g'ẹphe achọkwanaa ophu ẹphe a-sụ l'o meru. ⁸ Ọle Jizọsu mawaru egomunggo phẹ bya asụ nwoke, ẹka nwuhuru anwuhu ono: “Gbeshi bya apfuru l'ataphu onyemonye l'ẹka-a!” Nwoke ono gbalihu je apfuru. ⁹ Jizọsu sụ phẹ: “Gẹ mu jia unu aji. Ekemu eswe-atuta-unme ?bụ g'e meje ree; tọo g'e meje ẹjo-iphe? ?Bụ g'a dzoje ndzụ; tọo bụ g'e mebyije ndzụ emebyi?” ¹⁰ Ọ bya aghaa ẹnya lephechaa phẹ g'ẹphe ha bya asụ nwoke ono: “Ngwa; lọchia ẹka alọchi!” Ọ lọchia ẹka. Ẹka ono bya eteta iya.

¹¹ Ẹphe swọ-lihu wata achi idzu iphe, ee-me Jizọsu.

Jizọsu ahọta umadzu iri l'ẹbo

(Mat 10:1-4; Mak 3:13-19)

¹² Tọbudu iya bụ; o be ujiku lanụ; Jizọsu bya ejeshia ẹka úbvú dụ igwe; jeshia epfuru nụ Chileke. O pfukọta nukota Chileke ẹnnyashi ophu mgburugburu. ¹³ Nchi bọhu; ọ bya ekua ndu etsoje iya nụ bya ahọta phẹ umadzu iri l'ẹbo. Ọ gụa ndu ono ndu-ishi-ozii iya. ¹⁴ Ndu ọ bụ bụ: Sayimonu onye ọ gụru Pyita; waa Anduru, bụ nwune iya; waa Jiemusu; waa Jiọnu; waa Filipu; waa Batulomiyu; ¹⁵ waa Matiyu; waa Tọmosu; waa Jiemusu, bụ nwa Alufiyọsu; waa Sayimonu, onye yi l'ogbo, l'adzo g'alị Jiu duru ndu Jiu; ¹⁶ waa nwa Jiemusu, bụ iya bụ Jiudasu; waa Jiudasu Isukariyọtu, bụ iya mecharu nọdu lẹ mpfube; e gude Jizọsu.

Jizọsu ezi iphe bya eme

ndu iphe eme g'ẹphe wekọrohu

(Mat 4:23-25)

¹⁷ Jizọsu yẹle ndu ono, ọ họtaru ono tuko shi l'eli úbvú ono kpọ-zeta; bya anọdu lẹ mkpọ-ze iya; ẹphe l'ikpoto ndu etsoje iya nụ ọzo; mẹ oke igwerigwe ndu shigbaa

le Jiudiya l'ophu; me Jierúsalem; me oha onu-eze-
enyimu Taya waa Sayidonu; ndu byaru anuma iphe, oo-
zi; waa g'o mee g'ephe wekorohe l'iphe, emegbaa phe
nu. ¹⁸ Ndu obvu eme wekorohechakwapho. ¹⁹ Ikpoto ndu
ono tuko emegbaa g'ephe denyigbaa ya eka; kele ike, shi
iya l'ehu emeje g'ephe wekorohechaa g'ephe ha.

Emereme l'aphu

(Mat 5:1-12)

²⁰ Jizosu bya apalia enya dabu ndu etsoje iya nu bya
asu:

“Ehu-utso be a goru nu unube
ndu ukpa;
kele eka Chileke bu eze bu
k'unu.

²¹ Ehu-utso be a goru nu unube
ndu egu agu nta;
kele epho e-ji unu.

Ehu-utso be a goru nu unube
ndu akwa ekwa nta;
kele unu a-chia ochi.

²² “Ehu-utso be a goru nu unu me amadu -kpoo unu
ashi; wuchia unu ewuchi; ako unu onu; eku unu ndu
ejo-iphe opfu l'unu kweru ke Abubu-Ndiphe. ²³ G'ehu
tsoo unu mboku ono; unu pfulihu tee eswa; kele obunggo
unu paru eka l'imigwe; kele ono bukwaphe ge nna phe
ndiche megbaaru ndu mpfuchiru Chileke.

²⁴ “Ole; nshokwaro unube ndu
nweru iphe;
kele unu natabebewaru
iphe, rwuberu unu.

²⁵ Nshio unube ndu epho jiru
nta-a;
kele egu a-gu unu.

Nshio unube ndu achi ochi
 nta;
 kele unu a-kwa ekwa
 gua aphu.

²⁶ “Nshio unu; me onyemonye -nodu epfu l'unu eme ree; kele ono bukwapfo ge nna phe ndiche pfuru ke ndu mpfuchiru, shi epfuje iphe, Chileke epfuduru.”

Eye Ohogu obu

(Mat 5:38-48; 7:12a)

²⁷ “Ole iphe, mu a-karu unube ndu anu iya nu bu: Unu yee ohogu unu obu; unu mejeru onye unu du ashie ree. ²⁸ Unu gojeru onu-oma nu onye turu unu onu. Unu pfujeru nu Chileke k'onye koru unu onu. ²⁹ Onye chiru ngu eka l'agbagba nchi; dobefuaru iya nchi ophuu; teme onye yetaru ngu uwe-ehu ngu; haa ya g'o yetafua nggafu-eka ngu. ³⁰ Nujekwa onyemonye iphe o rworu ngu; teme onye wotaru iphe ngu; ta ajiekwa iya aji iya ozo. ³¹ Unu mejeru onyemonye g'o du unu g'onye ozo mejeru unu.

³² “Teke o buepfo ndu yeru unu obu be unu yeru obu kpurumu; ?bu urwu gunu be ono baru unu? Kele ndu iphe-aji bukwapfo ndu yeru phe obu be ephe eyeje obu. ³³ Teke o buepfo ndu emejeru unu ree be unu emejeru ree; ?bu urwu gunu be ono baru unu? Kele ndu eme iphe-aji emejkwapho egube ono. ³⁴ Teke o buepfo ndu unu ele enya l'unu a-nata l'eka phe be unu ejieje ugwo; ?bu urwu gunu be ono baru unu? Ndu eme iphe-aji l'ejiekwapho ndu eme iphe-aji ibe phe ugwo g'ephe anata iphe, ha g'ugwo, ephe jieru phe. ³⁵ O buchia g'unu yee ohogu unu obu; mejeru phe ree. Unu jieje ugwo wofu iya enya g'obunggo unu aha shii; teme g'unu aburu unwu Okalibe-kangokotaru-nu, bu Chileke; kele ndu ta amadu iphe-oma yee ndu ejo-iphe be Chileke

dùchakwaruro odoo. ³⁶ Unu bùru ndu obu-imemini gẹ Nna unu bùkwapho.

Agbarwù ndu ọzo

(*Mat 7:1-5*)

³⁷ “Unu ta agbarwùjekwa ndu ọzo; gẹ Chileke etee ekpedu unu ikpe; ọphu unu anmajẹkwa onye ọzo ikpe; gẹ Chileke ataa anmadu unubẹdua ikpe. Unu gujeru ndu ọzo nvu gẹ Chileke a-gùkwaarupho unu. ³⁸ Unu nùje nemadzù iphe gẹ Chileke a-nùkwapho unu. Iphe, Chileke e-nwuru ye unu l'ẹka bù iphe, a tù-jiru atù-ji; tsua ya atsutsu; bya ayọ-jia ya ayọ-ji; o ji godogodo awùshihu awùshihu. Kẹle ọo iphe, unu gude turu nù nwibe unu bù iphe, Chileke e-gude tùkwarupho nù unu.”

³⁹ Ọ bya anmaaru phẹ ẹtu sù: “Onye atsu ishi ?ọ kpùjeru onye atsu ishi ibe iya tọo? ?Ephẹ taa atukodu dalahù lẹ nsù?” ⁴⁰ Onye anwù iphe l'ẹka nemadzù ta akajẹkwa onye ọonwu iphe l'ẹka iya enweru ẹnya. Onye eezi iphe bùkwa; ọ -nwùtachaa iphe, eezi iya l'ọo-bya aha g'onye ono, ziru iya iphe ono.

⁴¹ “?Bù gùnu kparù iphe, ì hùmaru nwiphe, nọ onye ọzo l'ẹnya; ọphu ì hùmaduru ọphu ha g'oswebe l'ẹnya nkengu? ⁴² Ọzoo; ?denu g'ìi-gbẹ sù nwanna ngu g'ọ gebe g'i mefu iya nwiphe, dù iya l'ẹnya; l'ẹka gùbedua ata ahùmaduru ọphu ha g'oswebe, sweru ngu l'ẹnya nkengu? Gùbe onye ono bù tùko-l'ẹhu-atùko-l'obu ono! Vuru ọzo mefuadaa iphe ọphu ha g'oswebe, sweru ngu l'ẹnya nkengu; g'ìi-dù ike hùma-rweta ọzo; mefu nwiphe ọphu ha nwanshìi, dù nwanna ngu l'ẹnya.”

Oshi mẹ akpuru iya

(*Mat 7:16-20; 12:33-35*)

⁴³ “Ọ tọ dùkwa ọkpobe oshi, mijeru mebyi dù ẹji; ọphu ọ dùkwanu ẹjo oshi, mijeru mebyi, dù ree.

⁴⁴ Eegudeje akpuru, oshi miru maru egube oshi, o bu. A ta awotajekwa akpuru ujiru l'oshi aga; ophu a wotajedu era-nggorobyi l'egbara. ⁴⁵ Okpobe nemadzu eshijekwa l'okpobe iphe, du iya l'obu; wofuta okpobe iphe. Ejo nemadzu nodu eshijekwapho l'ejo-iphe, du iya l'obu; wofuta ojo-iphe. Kele iphe, oopfu l'onu bu iphe, jiru iya obu ebushihu ebushihu.”

Umadzu labo, akpu ulo

(Mat 7:24-27)

⁴⁶ “? Bu gunu be o gude unu nodu ekuje mu Nnajiuphu; ophu unu emejedu iphe, mu suru g'unu mee?
⁴⁷ Onyemonye, byapfutaru mu nu; bya anuma opfu mu bya eme iya ememe be mu e-goshi unu onye o du g'oo ya.
⁴⁸ O du ge nwoke, l'akpu ulo bya ebvumia ali ebvumi; tuja okpa ulo obu le mkpuma. O be teke utso gbaru; mini bya agbapyabe ulo ono; ophu o ngakpodaaru iya nu me anganga; kele a turu okpa iya l'eli mkpuma.
⁴⁹ Obenu l'onye anu opfu mu; ophu o medu iya ememe du g'onye kpuru ulo l'elikoru; ophu o waduru oswa tuja okpa iya; mini gbapyabe iya; o daaro teke ono teke ono dapyashihu; tsua gwogiri-gwogiri.”

7

Ewekorohu nwozi

onye-ishi ndu ojogu

(Mat 8:5-13)

¹ Jizosu pfuebekotakpoephe iphe, oopfu; ndu kuru l'eka ono numa; o bahu le Kapaniyomu. ² O duru onye-ishi ndu ojogu ndu Romu, iphe eme nwozi iya; k'ophu oobyawaa anwuhu. Nwokoro ono be o yeru obu shii.
³ Onye-ishi ndu ojogu ono numaephe ke Jizosu; o bya ezia ndu bu ogerenya ndu Jiu g'ephe je arwo Jizosu g'o

bya adzọo nwozi iya ndzu. ⁴ Eṗhe byapfutaṗhe Jizọsu bya akwatakpọo rwọshia ya ike sụ iya: “Jikonu; nwoke ono bukwa onye gbaru kẹ g'i meeru iya iphe ono; ⁵ kẹle o yeru ndu alị anyi obu; ọ bụru iya kpuru anyi ọlo-ndzukọ anyi-a.”

⁶ Jizọsu tsoru phẹ jeshia. Unuphu ibe nwoke ono dūe ya phọ ntse; onye-ishi ndu ojọgu ono zia ndu ọnyà iya g'ṗhe gbapfu iya je asụ iya: “Nnajiuphu; e jehero eri aphụ k'abyabya; kẹle mu ta agbaduru kẹ g'i bataru mu l'unuphu; ⁷ ọphu mbẹdua l'onwomu agbaduru k'akpitaru ngu ntse. Ọ bụa g'i pfua opfu ọnu; nwozi mu a-dūa iche. ⁸ Mu bụ onye nọ nemadzu l'ẹka; o nwekwarupho ndu ojọgu, nọ mbẹdua l'ẹka. Mu -sụ onye-a g'o jee ọwa-a; l'o jee. Mu -sụ onye ọphuu g'ọ bya; l'ọ bya. Teke mu sụru nwozi mu g'o mee ọwa-a; l'o mee ya.”

⁹ Jizọsu nūma iya; nwoke ono dū iya biribiri. Ọ ghakọbe bya asụ igwe ndu ṗhe l'iya swi: “Mu sụru-a; l'alị Ízurẹlu kpọnu bẹ mu ta ahụmakwaru onye kwetaberu ẹgube-a.”

¹⁰ Ndu e ziru lwaphutashia azụ l'unuphu; nwozi ono wekọrohuchawaa ree.

*Jizọsu emete nwatibe nwanyị,
ji iya anọedu*

¹¹ O rwua lẹ nchitabọhu iya; Jizọsu tųgbua jeshia mkpụkpu, aza Nenu. Ndu etsoje iya nū mẹ ikpoto ndu ọzo tsoru iya jeshia. ¹² Ọ byakubeshiṗhe ọnu-abata mkpụkpu ono ntse; a nọdu apafutawaa odzu nwoke, bụ iya bụ ne iya nwa lanụ eje elili; tẹme ne iya ono bụru nwanyị, ji iya anọedu. Igwerigwe ndu shi l'oma mkpụkpu ono kwatakpọo awụ etso nwanyị ono. ¹³ Noo ya; Nnajiuphu hụmaṗhe nwanyị ono; imemini iya dū

iya. Ọ sụ nwanyi ono: “Hua ẹka l'ẹnya! Ta arahẹ ẹkwa!”
¹⁴ Jizọsu bya edenyi ẹka l'akwata, a pa odzu ono. Ndu pa iya nụ pfuru. Ọ sụ: “Nwokerọbya; mu sụru ngu g'i teta!”¹⁵ Onye ono, nwuhuru nụ ono gbalihu bya awata epfu opfu. Jizọsu seru iya ye ne iya l'ẹka.

¹⁶ Ndzụ rwutakọta phẹ g'ẹphe ha l'ẹka ono. Ẹphe jaahaa Chileke ajaja sụ: “Ọkalibe onye mpfuchiru Chileke afutaru anyi-o! Chileke kpapfutaakwaru ndibe iya-o!”

¹⁷ E pfudzuru kẹ Jizọsu l'alị Gálili l'ophu mẹ l'alị ndu bupheru phẹ mgburugburu.

Ozi, Jiọnu onye emeje baputizimu
 ezi g'e zia Jizọsu
 (Mat 11:2-19)

¹⁸ Ndu etsoje Jiọnu kọkotaru Jiọnu iphemiphe ono.
¹⁹ Jiọnu bya ekua ndu etsoje iya nụ ụmadzu labọ bya ezia phẹ g'ẹphe je ajia Nnajiuphu sụ iya: “?Bụ ngu-a bụ onye ọbu, abya nụ ọbu? Tọo ?bụ g'anyi lee ẹnya onye ọzo?”

²⁰ Ndu ono byapfuta Jizọsu bya asụ iya lẹ Jiọnu onye emeje baputizimu ziru g'ẹphe bya ajia ya sụ iya: “?Bụ ngu-a bụ onye ọbu abya nụ ọbu? Tọo ?bụ g'anyi lee ẹnya onye ọzo?”

²¹ Teke ono bẹ Jizọsu eme g'igwerigwe ndu iphe eme wekorohe; mękpoo ndu ẹjo iphe-ememe eme; mẹ ndu ọbvụ eme; męwaro igwerigwe ndu ophu atsụ ishi, o mekwarupho; ẹphe phụahaa ụzo. ²² Ọ sụ ndu ono, Jiọnu ziru ozi ono: “Unu je akaru Jiọnu iphe, unu hụmaru; waa iphe, unu nūmaru. Unu sụ iya lẹ ndu atsụ ishi l'aphuwaa ụzo; ndu ẹniyeni nọdu ejewaa ije; ndu ekpenta wekorohe; ndu ada nkuchi nọdu anuwaa iphe lẹ nchi; ndu nwuhuru anwuhu bẹ e mewaru; ẹphe teta dzuru ndzụ; a nọdu asàru ndu ụkpa ozi-oma ono àsàsà.

²³ Sụ-a; ẹhu-utso bẹ a gọru nū onye onoya, mu taa bụduru ụpfu adu l'okpa.”

²⁴ Ndu ono, Jiọnu ziru ozi ono tųgbuepho; Jizọsu wata epfuru ikpoto ndu ono kẹ Jiọnu sụ phẹ: “?Bụ gụnu bẹ unu jeru l'echiegu je ahuma? ?Bụ ekperema, pherephere enwunga? ²⁵ ?Bụkwanu gụnu bẹ unu jeru ahuma? ? Unu jeru ahuma onye gbaphuru ẹrengete ẹkwa? ?Unu ta amadu lẹ ndu kwaru g'oke-amadu bya eburu eriji ẹpho; anguji ẹpho bẹ dųgbaa l'unuphu ibe eze? ²⁶ ?Bụhunu gụnu ozo bẹ unu jeru ahuma? ?Unu jeru ahuma onye mpfuchiru Chileke tọo? Ihee! Oo ya bụ onoya! Mbụ-a; onye unu hụmaru bụkwa onye gbẹ ka onye mpfuchiru Chileke shii mebyi akaka. ²⁷ Oo ya bụ onye ono, Chileke pfuru opfu ẹhu iya l'ekwo-opfu iya sụ: ‘Onye ọwa-a bụ onye-ozu mu, mu e-zi g'o vuru ngu ụzo; je abọoru ngu ụzo l'iphu.’* ²⁸ Gẹ mu kakwaru unu: ọ tọ dųkwa onye kabakpoo Jiọnu l'iphe, bụkpoo iphe, nwanyi nwuru anwunwu; obenu l'onye bụkpoo ya bẹ a gbẹkpoo sụ l'anya kachaa alwalwa l'eka Chileke bụ eze bẹ gbẹkwa ka Jiọnu.”

²⁹ Ikpoto ndu ono g'ẹphe ha mẹkpoo ndu ana akiriko numa iphe, Jizọsu pfuru bya etua Chileke onye pfulerekoto ẹpha lẹ Jiọnu mecharu phẹ baputizimu. ³⁰ Obenu lẹ ndu Farisii waa ndu maru ekemu jikaru uche Chileke l'onwophẹ bya aburu ndu Jiọnu emeduru baputizimu.

³¹ Jizọsu sụ phẹ: “?Bụ gụnu bẹ mu a-turu ọgbo-a yeru; bụkpoo gụnu bẹ ẹphe dų g'ọ ya? ³² Ẹphe dų g'unwegirima, nọ l'edupfu eku nwibe phẹ oku asuje: ‘Nta bẹ anyi phuru unu ụpyi; ọphu unu ekwedu ete ebvu. Anyi rwua erwubvu; ọphu unu ekwedu ara ẹkwa.’

---

* 7:27 7:27 Gụnaa Mal 3:1.

³³ Noo kele Jiŋonu onye emeje baputizimu be byaru nu; ophu o dudu iphe, ookweje eriri; ophu o ngudu mee; unu su l'obvu eme iya. ³⁴ Abubu-Ndiphe byakwanu; bya anodu eri angu; unu su g'e lenu l'o bu ekpiri; buru onye nggaga mee; buru onya ndu ana akiriko me ndu iphe-aji. ³⁵ Ole ndu kwetaru ke mmamiphe Chileke; l'egoshi le mmamiphe iya bu iphe, pfuru oto."

Jizosu akpafu ibe Sayimonu; onye Farisii

³⁶ Tobudu iya bu; onye lanu le ndu Farisii seeru iya ebyaa. O bya eje ibe onye Farisii ono bya anodu ke nri ono. ³⁷ Nwanyi ovuoba, shi l'ime mkpukpu numae pho l'o no le nri l'ulo onye Farisii; o gude mgbere manu, eshi mkpo teme o nodu ere ire shii ³⁸ gude bya apfuru iya le mgboru okpa; wata akwashu enya-mini. O nodu akwashu Jizosu enya-mini l'okpa bya egude egbushi, no iya l'ishi gude ehucha iya ya; etsutsu iya onu l'okpa bya eworu manu ono, eshi mkpo ono wua ya ya. ³⁹ Onye Farisii ono, shiru iya ite ebyaa ono humae ya pho; o ria su: "Ome nwoke-a bu onye mpfuchiru Chileke eviya; me o manuru onye nwanyi-a, l'edenyi iya aka-a bu; maru goomebe iphe-aji kparu."

⁴⁰ Jizosu su iya: "Sayimonu; o duru iphe, mu e-pfuru ngu."

Sayimonu su iya: "Pfunaa ya; O-zi-iphe."

⁴¹ Jizosu su iya: "Nwoke lanu jieru umadzu labo ugwo. Onye ophuu be o jieru ukporo pangu labo le pangu iri. Onye ophuu be o jieru pangu ise kpurumu. ⁴² O nonya; ophu ephe adudu ike pfua ya ugwo ono. O paru ugwo ono hakotaru phe ephe-nebo. ?Bu onye ole be a-ka iya eye obu l'ephe-nebo ono?"

⁴³ Sayimonu su iya: "Mu arikwa l'oo onye ophu o haru ophu ka shii pho."

Jizosụ sụ iya: “I pfuru reel!” ⁴⁴ Ọ bya aghaa ẹnya l'ẹka nwanyi ono nọ bya asụ Sayimonu: “?Ị hụmaru nwanyi-a? Mu bataru ụlo ngu; ọphu i keduru mu mini gẹ mu saa ọkpa; ọle nwanyi-a gude ẹnya-mini saa mu ọkpa; bya egude ẹgbushi iya huchaa ya. ⁴⁵ Ọphu i tsutsuduru mu ọnu; ọle eshinu mu bataru bẹ nwanyi-a gudee mu pho etsutsu ọnu l'ọkpa. ⁴⁶ Ọphu i wuduru mu manụ l'ishi. Obenu lẹ nwanyi-a gudeephọ manụ, eshi mkpọ; bya ere ire shii, awụ mu l'ọkpa. ⁴⁷ Ọo ya bụ gẹ mu karụ ngu: a gụru nwanyi-a nvụ l'ikpoto iphe-ẹji iya. Ọ bụru iphe ono meru g'ọ gude o yee mu obu shii. Obenu l'onye a gụru nvụ l'iphe, ha nwanshii; eyeje obu nwanshii.”

⁴⁸ Ọ sụ nwanyi ono: “A gụwaru ngu nvụ l'iphe-ẹji ngu g'ọ ha.”

⁴⁹ Ndu ẹphe l'iya eri nri wata epfufu sụ: “?Bụ onye baa? Onye ọphu agụjefuaru nemadzụ nvụ l'iphe-ẹji.”

⁵⁰ Ọ sụ nwanyi ono: “Ekweta, i kwetarụ nkemu dzọwaru ngu. Laa l'ẹhu-guu.”

8

Ụnwanyi, l'etso Jizosụ

¹ Ntsolọhu teke ono kwapho; Jizosụ tuko mkpukpu lẹ mkpukpu jephekota; ara ozi-oma k'ẹka Chileke bụ eze ono arara; bya epfu iya epfufu. Yee umadzu iri l'ẹbo ono swikpoerupho; ² mēkpoo ụnwanyi, ọ haru mee g'ẹphe wekoro hu l'obvu, eme phẹ nū; mē iphe-ememe mmanu. Ụnwanyi ono, ẹphe l'iya swigbaa ono bụ Meri ọphu eekuje onye Magudala; onye Jizosụ chifuru obvu ẹsaa l'ẹhu; ³ waa Jiowana, nyee Kuza ọphu bụ iya l'eyeru Herodu ẹka l'achikobe ẹku iya waa Suzana; waa ikpoto ndu ozowaro. G'ẹphe ha gude iphe, ẹphe nweru ejeru Jizosụ phẹ ozi.

*Onye agha mebyi iphe**(Mat 13:1-9; Mak 4:1-9)*

⁴ O be teke ikpoto nemadzū zakọberu; ndu shi lẹ mkpukpu wū-pfuta iya; ọ nmaaru phẹ ẹtu sū phẹ:

⁵ “Nwoke jeru l'ẹgu atū mebyi iphe iya. Ọ nọdu atū mebyi iphe ono; ọ harū daa l'agūga gbororo; a zọpyashia ya l'ọkpa tẹme ẹnu bya atūtua ya. ⁶ Ọ dūru ndu ọphu daru l'epfu; efufu, oofuta ọ nwūlwashihi nwūshihu; kẹle mini ta adūdu l'epfu ono. ⁷ Ọ dūru ndu ọphu daru l'ẹka akpuru obvu nọ l'ime alị; ẹphe l'obvu ono tūko vutakọta. Ọbvu ono kpagbushia ya. ⁸ Ọ dūkarupho ndu ọphu daru l'ẹka alị dū ree bya evushia; bya amia gbaa mgburugburu ugbo ụkporo ise.”

Ọ pfunya nno bya ara ya arara sū: “Onye nweru ẹnu-nchi, l'anū iphe; nūmakwa iya!”

Iphe, meru g'o gude Jizọsu

nọdu egudeje ẹtu ezi iphe

(Mat 13:10-17; Mak 4:10-12)

⁹ Ndu etsoje iya nū jia ya iphe, ẹtu ono bụ. ¹⁰ Ọ sū phẹ: “Ọo unubẹdua bẹ Chileke meru g'unu maru iphe, e shi domigbaa edomi, bụ iya bụ k'ẹka Chileke bụ eze; obenu lẹ kẹ ndu ọzo bẹ a tūkoru anmarū phẹ l'ẹtu ẹtu; g'ọoburu ẹphe -lee ẹnya nta lee imo; ọ tọ dūdu iphe, ẹphe ahūma; teke ẹphe nūmachaaru nta nūma imo; ọ tọ dūdu ọphu aga phẹ nchi.”

Iphe, ẹtu onye agha

mebyi iphe ono bụ

(Mat 13:18-23; Mak 4:13-20)

¹¹ Sū-a; waa iphe, ẹtu ono bụ baa: “Mebyi iphe ono bụ opfu Chileke. ¹² Ndu ọphu daru l'agūga gbororo bụ ndu ọphu nūmachaaru iya nū; Obutuswe bya anafū phẹ

mebyi opfu ono, a kuru l'ime obu phe ono; g'ephe te ekweta g'a dzoo phe. ¹³ Ndu ophu daru l'epfu bu ndu ophu bu teke ephe numaru opfu ono be ephe natakporu iya l'ehu-utso; ole o to gbaduru phe ogbarabvu l'obu; ephe kwetaepho; kpo nwupfu nwanshii; o beepho teke ohutama byapfutaru phe; ephe gwobe iya. ¹⁴ Ndu ophu daru l'eka akpuru obvu no l'ime ali bu ndu ophu numacharu iya nu; ephe jenya l'uzo phe ono; oke egomunggo; waa eku; waa iphe-utso ophu du le ndzu phe kpanuka phe eh; ophu o dudu iphe, ozi-oma ono meru phe l'ehu. ¹⁵ Ndu ophu daru l'okpobe ali; noo ndu ophu bu ndu numaru opfu ono bya egude okpobe obu oma gudeshia ya ike-ike. Ephe taa nshi pfukashia opfu Chileke ono ge ndu ozo kweta.”

*Oroku, e yeru oku kpuchia iphe
(Mak 4:21-25)*

¹⁶ “O to dukwa onye abujeru; o -yechaa oku l'oroku l'o woru iphe kpuchia ya; ozoo l'o woru iya nwua le mkpula iphe, aaze aze. Eedobeje iya l'iphe, aapfubeje oroku g'onnyemonye, bataru nu a-huma iphoro iya. ¹⁷ Kele o to dudu iphe, e domiru edomi, e tee mechadaa mee g'a madzuru; ophu o dudu iphe, eeme le mpya, e tee mechadaa mee g'a madzuru.

¹⁸ “Unu kwaberu onwunu enya l'iphe, unu anu le nchi; kele iphe, bukpo onye nweru nu be ee-yebaa l'ophu o nweru. Onye ete nwedu nu be nwophu o dobesu le ya nweru be aa-gbenu natafa ya nu.”

*Ne Jizosu ye unwune iya
(Mat 12:46-50; Mak 3:31-35)*

¹⁹ E mecha; ne Jizosu waa unwune iya bya abyarwuta eka ono. Ophu ephe adudu ike jekube iya; kele nemadzu

dụ igwerigwe. ²⁰ A sụ iya: “Ne ngu yẹe unwune ngu nọkwa l'etezi eku ngu.”

²¹ O sụ: “O to nwekwa onye ọzo, bụ ne mu; ọzoo unwune mu; gbahaa ndu nūmaru opfu Chileke ono bya eme iya ememe.”

Jizọsu abyanyị oke akpara-mini

(Mat 8:23-27; Mak 4:35-41)

²² O be ujiku lanụ; Jizọsu yẹle ndu etsoje iya nū bahụ l'ugbo. O sụ phẹ: “Unu g'anyi dafu azu eze-onyimu azu iya ọphuu.” Epehe kpọru ugbo jeshia. ²³ Epehe kpọnyaa; mgbenya tu Jizọsu. Oke pherephere gude oke akpara-mini bapfuta phẹ l'echi ogbu mini ono. Mini wujiahaa ugbo-a; ndu ono nma l'agaga. ²⁴ Epehe je ekutee Jizọsu sụ iya: “Onyibe! Onyibe! Ugbo abyaakwaa anyi ekpukpu!”

O gbalihu bya abaarụ pherephere mba; baarụ oke akpara-mini mba; ọ bụru bugemu. Ekameka daa nyonyoronyo. ²⁵ O sụ phẹ: “?Denuhununu ekwekwe obu, unu kweru obu?”

Ndzụ guahaa phẹ. Epehe gude ehu anmanma wata epfu sụ: “?Bụ egube nemadzụ gūnu baa? Onye ọphu asuje pherephere yẹe mini l'ọ waa iphe, epehe e-me; epehe emee g'ọ pfuru.”

Nwoke, ọbvụ eme

(Mat 8:28-34; Mak 5:1-20)

²⁶ Jizọsu phẹ bya akpọ-rwua alị ndu Gerasa, nọ ghaaru Gálili iphu. ²⁷ Afuta, ọofuta l'ugbo; nwoke, ọbvụ eme, shi l'ime mkpukpu gbapfuta iya. Nwoke obu nọkpowaru ọdu o yeberu uwe l'ehu; ọphu o budu l'ulo; ọ bụru l'eka eelije nemadzụ bẹ o bu. ²⁸ O hūmaepho Jizọsu; ọ daa kpurumu l'iphu iya; bya echia mkpu sụ: “Jizọsu! Nwa Okalibe-kangokotaru-nu, bụ Chileke! ?Bụ gūnu bẹ mu lẹ ngu jigba? Mu arwọkwa ngu arwọrwo; ta anushinu

mu aphụ.” ²⁹ Jizọsu kahawarụ ọbvụ ono g'ọ futa nwoke ono l'ẹhu; kẹle tekenteke bẹ ọ kparwutawaru iya l'ẹhu. A tụa ya mkpọro l'ọkpa yele ẹka; chee ya nche. Ọ nọdu atụkoje iphe ono gbabushia; ọbvụ ono emee ya; l'ọ sahu laa l'echiegu.

³⁰ Jizọsu bya ajia ya sụ: “?Iza gụnu?”

Ọ sụ l'ẹpha iya bụ Unubuku; kẹle ọbvụ dụ igwerigwe buru iya l'ẹhu. ³¹ Ọbvụ ono tuko rwọo Jizọsu sụ g'ọ tọ sụkwa phẹ g'ẹphe wulahu l'iduma, enwedu ọhụ.

³² Ọ duru ikpoto ezi, akpa nri l'aguga úbvú l'ẹka ono. Ọbvụ ono g'ẹphe ha rwọahaa ya g'o kwe g'ẹphe wuba ezi ono l'ẹhu. Ọo ya bụ; ọ sụ g'ẹphe wubanu. ³³ Ọbvụ ono wufuta l'ẹhu nwoke ono je awuba ezi ono l'ẹhu. Ikpoto ezi ono shi l'aguga úbvú ono phọta ọso; gbaa kpurukpuru gbazeta je awuda l'eze-enyimu ono; mini rigbushia ya.

³⁴ Ndu eche iya nụ hụmaepho iphe, meru nụ; ẹphe gbakashihu je epfukashia ya l'ime mkpukpu mẹ l'oma obegu. ³⁵ Ọo ya bụ; a wuru jeshinaa ahuma iphe, meru nụ. Ẹphe byapfuta Jizọsu; ẹphe bya ahuma onye ọbu, ọbvụ shi l'ẹhu wufu ọbu g'ọ nọ-kube Jizọsu. Ọ dumanu iche; yewanu uwe l'ẹhu; ndzu gụahaa phẹ. ³⁶ Ndu hūmaru iphe, meru nụ kọoru phẹ g'e gude mee onye ono, ọbvụ shi eme ono o wekọrohu. ³⁷ Ọo ya bụ; ndu bupheru mkpukpu Gerasa mgburugburu rwọahaa Jizọsu g'ọ lufuru phẹ l'alị; kẹle ndzu-agugu rwutaru phẹ. Jizọsu bahu l'ugbo laphushia azu. ³⁸ Nwoke ono, a chishiru ọbvụ l'ẹhu ono rwọahaa Jizọsu gẹ yẹ ya nọdu.

Ọphu Jizọsu ekwedu; bya asụ iya: ³⁹ “Te etsoshiru mu. Laa ndu unu je akọo eze iphe, Chileke meru ngu.”

Ọ tughua je etsoru mkpukpu ono mgburugburu ara eze iphe, Jizọsu meru iya arara.

Nwa Jiayirọsu me nwanyi,
nsọ eme mkpụrumkpuru

(Mat 9:18-26; Mak 5:21-43)

⁴⁰ Jizọsu lwaephọ; ikpoto ndu kuru l'eka ono nata iya okpobe anata; kele onyemonye echewaru iya echeru.

⁴¹ O duru nwoke lanu, aza Jiayirọsu, bu onye-ishi ulo-ndzukọ. O bya adaa Jizọsu le mgboru okpa; bya arwo iya; eyeru iya eka l'ali g'ọ bya ibe iya. ⁴² Ishi iya bu l'iphe, nwoke ono nwutaru bu mgbawali lanu kpurumu, nowaru iphe, ha g'apha iri l'ebo. Nwata ono ndu abya anwuhu.

Jizọsu tsoru iya jeshia. A ndu awu gidigidi akpa mkpa; ekpo iya eka labo. ⁴³ O dukwarupho nwanyi, nsọ-nwanyi mewaru mkpụrumkpuru apha iri l'ebo, yi le ndu ono. Nwanyi ono tukowaru iphemiphe, o nweru mephushichaa l'eka ndu eme obvu; ophu o dudu onye ophu metaru iya nu. ⁴⁴ O shia Jizọsu azu pyobata bya edenyi onu uwe iya eka; nsọ nwanyi ono meepho bugengu. ⁴⁵ Jizọsu su: “?Bu onye denyiru mu eka?”

Ophu o dudu onye kweru l'oo ya. Pyita su iya: “Ha! Onyibe; igwe oha-a ekpo ngu eka labo egube-a; i ndu aji onye denyiru ngu eka.”

⁴⁶ Jizọsu su: “O duru onye denyiru mu eka; kele mu mawaru l'ike shi mu l'ehu lufu.” ⁴⁷ Nwanyi ono nonyaa bya amaru le ya tee domikotadu onwiya; o gude ehụ anmanma bya adaa ya kpurumu l'iphu; bya araa ya arara l'iphu oha iphe, kparu iphe, ya denyiru iya eka; bya epfukwaapho ge ya gude wekorohe teke ono teke ono. ⁴⁸ Jizọsu su iya: “Nwada mu; ekweta ngu mewaru i wekorohe. Laa l'ehu-guu!”

⁴⁹ Tobudu iya bu; Jizọsu kpukwaduru-a opfu l'onu; nemadzu shi l'ibe onye-ishi ulo-ndzukọ pho bya asu yebedua ono, bu onye-ishi ulo-ndzukọ ono: “Hakwaa

O-zì-iphe; te epfuchiẹkwa iya nchì; lẹ nwa ngu nwanyi nwùhuakwaru.”

⁵⁰ Jizọsu numa iya bya asụ iya: “Ta atsushi ebvu! Ọo 'ẹpho g'i kweta! I -kwetawaa bẹ nwa ngu a-dụa iche.”

⁵¹ Jizọsu byarwutaẹpho unuphu; ọphu ọ dudu onye o kwekwaduru gẹ yẹe ya swiru bahụ l'ụlo; gbahaa Pyita; waa Jiọnu; waa Jiemusu; waa ne lẹ nna nwata ono.

⁵² Onyemonye tuko echi mkpu; akwa ẹkwa nwata ono. Jizọsu sụ: “Unu ta arashi ẹkwa; kele ọ tọ nwùhuduru anwùhu. Ọo mgbenya bẹ ooku.”

⁵³ Ẹphe ze iya ọchi; kele o doru phẹ enya lẹ nwata ono nwùhuru anwùhu. ⁵⁴ Ọ bya eseta nwata ono l'ẹka bya ekua ya sụ: “Nwata! Teta!” ⁵⁵ Nwata ono lwaphuta azụ l'ẹkpa iya. O kwolihu. Jizọsu sụ g'a nụ nwata ono nri g'oria. ⁵⁶ Ọ dū ndibe phẹ biribiri. Ọ sụ g'ọ tọ dukwa onye ẹphe e-pfuru iphe ono, meru nụ ono.

9

Jizọsu ezi ndu-ishi-ozì iri l'ẹbo g'ẹphe je epfua opfu Chileke

(Mat 10:5-15; Mak 6:7-13)

¹ Jizọsu bya ekukọbe ụmadzu iri l'ẹbo ono l'ẹka lanụ; bya eyeru phẹ ọkpukpu-ike g'ẹphe gudeje ike chishije ọbvụ g'ọ dūhabe; waa g'ẹphe meje gẹ nemadzu wekoro hu l'iphe, eme iya nụ. ² Ọ bya ezia phẹ sụ g'ẹphe je araa k'ẹka Chileke bụ eze arara; waa g'ẹphe mee ndu iphe eme g'ẹphe wekoro hu. ³ Ọ sụ phẹ: “Unu ta adukwa iphe, unu e-gude gbeshi ije unu. Unu ta apakwaru oshi-mpalẹka; ọphu unu apakwaru ẹkpa. Unu te egudekwa nri; ọphu unu egudekwa okpoga. Ọphu unu eyekwa uwe n-yekwasẹ. ⁴ Unuphu, unu bahụkpowaru; unu nọduekwapho l'ẹka ono. Unu -shi l'ẹka ono unu ejeshia mkpukpu ọzo. ⁵ Ẹka unu jeru; a -jika unu; unu

lufuta lẹ mkpukpu ono jishia urwuku okpa unu g'ọ buru iphe, l'a-nodu agba phe ekebe.”

⁶ Ephe tugbua je ejepheahaa lẹ mkpukpu lẹ mkpukpu; ara ozi-oma ono arara; bya eme gẹ ndu iphe eme wekorohe l'ekameka.

Iphe, atufu Herodu ehu

(Mat 14:1-12; Mak 6:14-29)

⁷ Ochi-oha, bu Herodu numa iphemiphe ono, emenu ono; o tufu iya ehu. O duru ndu suru l'oo Jiṅnu tetaru dzuru ndzu ozo. ⁸ Ndu asu l'oo Elayijia tetaru; ndu asu l'oo onye lanu l'ime akahu ndu mpfuchiru Chileke tetaru. ⁹ Herodu su: “Ha! ?Buhunu onye bu onye owa-a, mu anu nkiya egube owa? ?Bu Jiṅnu-a, mu ziwaru; e je egbuta iya ishi wotaru mu-a; to o ?buhunu onye?” No iya; Herodu meahaa gẹ ya e-me humakpoo Jizosu obu enya.

Jizosu anu unu umadzu

iri l'ebo l'ukporo iri nri

(Mat 14:13-21; Mak 6:30-44; Jiṅn 6:1-14)

¹⁰ Ndu-ishi-ozu ono jechaa bya alwaphuta azu bya akokotaru Jizosu iphe, epe meru. O duta phe; epe swiru jeshia Betusayida nwekinyi phe. ¹¹ Ikpoto ndu ono numa iya bya etsoru iya. O nata phe okpobe anata bya awata phe epfuru k'eka Chileke bu eze; bya emee ndu iphe eme; epe wekorohe; mbu ndu o bu mkpa.

¹² O be l'uzenyashi; umadzu iri l'ebo ono byapfuta iya bya asu iya: “Sudupho ikpoto ndu-a g'ephe tsoru unuphu l'unuphu l'iphe, bukpo mkpukpu-a, bupheru mgburugburu-a je akpata nri, epe e-ri; cho oka epe a-kwa; kele aka-a, anyi no-a bukwa echiegu.”

¹³ O su phe: “Unubedua l'onwunu nunu phe nri g'ephe ria.”

Ɛphe sụ iya: “Iphe, anyi gude l'ẹka-a bukwa ishi buredi ise waa ẹma labo kpụu; gbahaa g'anyi je l'onwanyi je azutaru g'ephe ha nri.” ¹⁴ Kele unwoke, dokwanuru l'eka ono beru l'unu unwoke iri l'ebo l'unwoke ukporo iri.

Jizosu sụ ndu etsoje iya nụ: “Ngwa; unu mee phe g'ephe nodugbaa anoo l'ophere l'ophere; g'ephe noo ukporo ebo-ebo l'iri-iri.”

¹⁵ Ɛphe bya emee g'o pfuru bya emee phe; ephe noduchaa anoo g'ephe hakota. ¹⁶ O bya ewota ishi buredi ise ono waa ẹma labo pho; bya apalia enya imeli kele Chileke ekele ke nri ono; bya eworu iya nyawashia; bya anu ndu etsoje iya nụ g'ephe keeru ikpoto ndu ono. ¹⁷ Ɛphe tuko rijichaa ephe. A tutukobe ophu ephe riphodoru; o ji nkata iri l'ebo; mbu ibiribe buredi ono.

Pyita akọ onye Jizosu bu
(*Mat 16:13-19; Mak 8:27-29*)

¹⁸ O be teke Jizosu no epfu anu Chileke nwekinyi iya; ndu etsoje iya nụ nodukwapho l'eka ono ephe l'iya. O sụ phe: “?Bukpoo onye be ndiphe asuje le mu bukpoo?”

¹⁹ Ɛphe sụ iya: “O nwekwaru ndu asuje l'i bu Jionu, onye shi emeje baputizimu. O nwekwarupho ndu asuje l'i bu Elayijia. Ndu asu l'oo onye lanu l'ime akahu ndu mpfuchiru Chileke tetaru dzuru ndzu.”

²⁰ O sụ phe: “Unubedua-e; ?Unu sukwanuru le mu bu onye?”

Pyita sụ iya: “Oo ngu bu Kereshi obu, shi Chileke l'eka.”

Epfufu mbu, Jizosu epfu
le ya e-je iphe-ehuka nwuhu
(*Mat 16:20-28; Mak 8:30-9:1*)

²¹ Ọ karu phe bya alọoru phe ẹka le nchi g'ọ to dukwa onye epe e-pfuru iphe ono. ²² Ọ su: “Abubu-Ndiphe jefutajekwa iphe-ehuka, du igwerigwe; ndu bu ogerenya; waa ndu-ishi uke Chileke; waa ndu ezije ekemu l'a-jikakwa iya woru iya megbua. O -rwua le mboku k'eto iya Chileke emee ya l'o teta dzuru ndu ozo.”

²³ Ọ su phe g'ephe ha: “Onye o du iya g'o tsoru mu; g'onye ono wofu enya l'ehu onwiya; vutaje oswebe onwu nkiya mboku-mboku vuru tsoru mu. ²⁴ Kele onye eme g'ọ dzọ onwiya ndu l'e-tuphakwa ndu iya etupha. Onye gudekwanu opfu ehu mu tuphaa ndu iya l'a-dzo onwiya ndu. ²⁵ Mbụ ?bu gunu bu urwu, nemadzu ritaru me o -nwekotachaa iphemiphe, no le mgboko-a bya alakwanaa onwiya l'iswi; a nu ya aphu? ²⁶ Kele onye iphere Abubu-Ndiphe du; iphere ezi ozi-oma iya du iya; iphere onye ono a-dukwapo Abubu-Ndiphe me o -noduepho l'ogbu-nwii nkiya abya; waa l'ogbu-nwii ke Nna iya; waa ogbu-nwii k'unwu-ojozi iya, du nsọ. ²⁷ Ole ge mu gbukwaar uya unu tororo; o dukwaru ndu haru pfuru l'eka-a, ata yidu nwuhu; gbahaa l'ephe humadaru eka Chileke bu eze.”

Jizosu egbu nwii

(Mat 17:1-8; Mak 9:2-8)

²⁸ “A nepho iphe, ha g'abali esato, o pfuru iphe ono; o bya eduta Pyita; waa Jiou; waa Jiemusu je enyihu eli ubvu; jeshia epfuru nu Chileke. ²⁹ O pfunyaepho nunyaepho Chileke; iphu iya gbuchafu; uwe iya chanwehu; gbuahaa nwii. ³⁰ A bya ele enya; ndiche labo nodu epfuwaa eyeru iya. Ndu ono bu Mosisu yee Elayija. ³¹ Ephebedua goshikwarupho onwophe l'ogbu-nwii imigwe. Epe nodu epfuru Jizosu k'anwuhu, o-nwuhu le Jierusalemu, bu iphe, Chileke tubuaru l'oo-me iya.

³² Teke ono bẹ Pyita yẹe ndu ẹphe l'iya swi kumihuwaru mgbenya. Ẹphe tehu bya ahuma ogbu-nwiiinwii ya ono waa umadzu ẹbo ono, ẹphe l'iya pfuru l'eka ono. ³³ Ndu ono bya ẹpho aha Jizosu; Pyita su iya: Onyibe; o dukwa ree g'anyi no l'eka-a; g'anyi tua mkpu ẹto: nanu nkengu; nanu ke Mosisu; nanu ke Elayijia." Pyita ta amahedu iphe, oopfu.

³⁴ O kpukwaduru nno l'onu epfu; urwukpu bya aso-kputa phe. Ndzu guahaa phe g'urwukpu sopyaberu phe ono. ³⁵ Olu-opfu shi l'urwukpu ono gbufu su: "Onye owa-a bu Nwa mu nwoke, mu hotaru. Unu numajekwa iphe, oopfu!"

³⁶ Olu ono pfuchaepho iphe ono; onye a humaru buwaru Jizosu nwekiya. Ẹphe no-kirishia; ophu o dudu onye ẹphe pfuru iya teke ono; mbu iphe ono, ẹphe humaru ono.

Eeme onye obvu atu ndapfu

g'o wekorohu

(Mat 17:14-18; Mak 9:14-27)

³⁷ O be le nchitabohu iya g'ẹphe nyizetacharu l'eli ubvu ono; ikpoto nemadzu wu-pfuta iya. ³⁸ Noo ya bu; nwoke lanu l'ime ikpoto ndu ono chishia su: "O-zì-iphe; jiko lenaa nwa mu-a enya; kele o kwa iya bu mu nwa lanu. ³⁹ O duru egube obvu, akparwutaje iya l'ehu; o -bya l'o tua ya ndapfu; k'ophu uphu anoduje atsushi iya l'onu; oomekaadaa ya iphe teme l'o haa ya. ⁴⁰ Mu rwo ndu etsoje ngu nu g'ẹphe chifu iya; ophu ẹphe adudu ike."

⁴¹ Jizosu su: "Ha-oo! Unube ogbo ejo okpoma owa-a, adudu iphe, unu ekwetaje-a! ?Bu teke ole be mu a-takpo nshi ge mu l'unu no-beru? Gudeeshikwa nwa ngu obu kpiritaru!"

⁴² Nwata ono jepfushiepho Jizosu; ọbvụ ono tuta iya tuta l'ali bya eworu iya gbachia. Jizosu bya abaarụ ọbvụ ono mba; bya emee nwata ono o wekoro. O duru iya nụ nna iya. ⁴³ Epe chikafuchaepho enya ele g'ike dube Chileke.

*Jizosu epfu iya k'ugbo ebo
le ya e-je iphe-ehuka nwuhu*

(Mat 17:22-23; Mak 9:30-32)

Ọ tuko dugbakwada phe-a biribiri mbu iphemiphe, Jizosu emegbaa. Ọ sụ ndu etsoje iya nụ: ⁴⁴ “G'opfu-a bamikwaa unu l'enu-nchi; kele Abubu-Ndiphe be eemechakwaa kpuru ye ndiphe l'eka.” ⁴⁵ Ophu epe ta amadu iphe, o pfuru; kele e domiru iya edomi g'o to doshi phe enya. Ndu ndu agukwanu phe g'ephe e-me jia ya.

Onye kachakpo shii

(Mat 18:1-5; Mak 9:33-37)

⁴⁶ Epe wata adzokashi onye kachaa shii le g'ephe ha. ⁴⁷ Jizosu maerupho iphe, du phe l'okpoma bya ekuta nwata nshi pfu-kube onwiya; ⁴⁸ bya asu phe: “Onye gude k'iswi ehu mu nabata nwata nshi, ha egube-a buakwaa mu be o nabataru. Onye nabatakwanuru mbedua; buakwanaa onye ono, ziru mu ozi ono be o nabataru; kele o onye enya kachaa alwalwa le g'unu ha bu onye kachaa shii.”

Onye ata akpashidu iphe, anyi eme

(Mak 9:38-40)

⁴⁹ Jionu sụ iya: “Onyibe; anyi humaru onye gude epha ngu achishi ọbvụ. Anyi sụ iya g'o to meshi l'o too tsodu ngu g'anyibedua.”

⁵⁰ Jizosu sụ iya: “Unu ta asushi iya g'o to meshi; kele onye ata akpashidu iphe, anyi eme akpashi bu anyi.”

Ndu Samériya ajịka Jizọsu

⁵¹ O rwutashię ya phọ l'ala l'imigwe; ọ tųgbua lę ya jefutaje Jierusalęmu. ⁵² Ọ harų ndu-ozí zia g'ęphe vuru iya ųzo je. Ndu ozí ono tųgbua bya abahų lę mkpųkpu lanų, nọ lę Samériya je g'ęphe doziaru iya ęka ọo-zę. ⁵³ Ọphu ndu ęka ono ekwedu iya anata; kęle o phoberu ųzo Jierusalęmu. ⁵⁴ Jiemusu; waa Jiọnu, bú ndu etsoje iya nú hųma ęgube iphe ono bya asų iya: “Nnajiuphu! ? Bų g'anyi karų ọku g'o shi l'imigwe bya ekepyashia phę tọo?”

⁵⁵ Jizọsu ghakọbe bya agbochia phę ọnu sų phę: “Unu ta amakwa ęgube iphe, unu l'iya l'eme. ⁵⁶ Kęle Abųbu-Ndiphe ta abyadųru emebyi ndzų ndiphe; ọ chia g'ọ dzọo ndzų.” E mechaa; ęphe shi l'ęka ono tųgbua jeshia mkpųkpu ọzo.

*Ndu e-tso Jizọsu
(Mat 8:19-22)*

⁵⁷ Ęphe jenyaępho l'ųzo; nwoke lanų sų iya: “Nnajiuphu; mu e-tsojekpọe ngu phọ eje ękameka, iije.”

⁵⁸ Jizọsu sų iya: “Uphęga nwekwarų ęnú; ęnú, ephe l'eli nweru ępfune; obenu lę Abųbu-Ndiphe te enwedu ęka oo-dobeje ishi.” ⁵⁹ Ọ sų onye ọzo: “Tsoru mu!”

Onye k'ono sų iya: “Nnajiuphu; gę mu jekwa elifua nna mu.”

⁶⁰ Jizọsu sų iya: “Haa ndu nwųhuru anwųhu g'ęphe lia ndu nkephę, nwųhuru anwųhu. Gųbedua l'onwongu je epfua k'ęka Chileke bú eze g'a nųmadzuru.”

⁶¹ Onye ọzo sų iya: “Nnajiuphu; mu e-tsokwaru ngu; ọle ọo gę mu je asųadaa ndibe mu g'ęphe nọkwa-ęhu mma!”

⁶² Jizọsu sų iya: “Ọ-pa-ọgu agha ęnya l'azų ta ayịkwa l'ozí k'ęka Chileke bú eze.”

10

*Jiz*Ọsu agba ndu-ozu iya
 ẹbo-ẹbo l'ozu-oma ono

¹ E mechaa; Nnajiuphu byakwa bya ahota ukporo umadzu eto l'umadzu iri l'ẹbo ozo bya agbaa phe ẹbo-ẹbo; su g'ephẹ vuru iya uzo jekota l'iphe, bukpo mkpukpu mekpoo ekameka, yebedua l'onwiya abya ejeje. ² O su phe: "Iphe, a koru l'opfu chashiakwaru; mbu l'o kwatakpokwaaru ha shii; obenu le ndu-ozu, akpata iya akpata ha nwanshi. Unu pfuru nu Nnaji, nwe iphe, a koru l'opfu g'o ye ndu-ozu, l'a-bya akpata iya nu. ³ Unu tugbua jeshia. Unu lekwa enya: l'unu dukwa g'unwu aturu; mu chiakwaru unu ye g'unu jeshia eka agu jiru ejiji. ⁴ Unu te egudekwa eda-okpoga; ozo eda mmanu; ozo akpokpa. Unu te ejekwa anodu k'ekwe ekele le gbororo. ⁵ Unuphu, unu -bahukpooru; unu vuru uzo su: 'Ge nchi dukwa doo l'unuphu-a.' ⁶ Teke nwa nchi-odoo no l'eka ono; nchi-odoo unu aburu nkiya. Teke 'o dudu; l'o lwaphutaru unu azu. ⁷ Unu bukwarupho l'unuphu ono; riye nguje iphe, bukpo iphe, epe nuru unu; kele onye akanya gbaru k'anata ugwo iphe, o setaru. Unu te ebuphekwa l'unuphu l'unuphu. ⁸ Teke unu bahuru mkpukpu; epe -nata unu ree; unu riye kwapho iphe, a nuru unu. ⁹ Unu mee g'ehu du ndu iphe eme ike l'eka ono; unu asu phe: 'Chileke abyaakwa aburu eze unu.' ¹⁰ Teke unu bahukwanuru mkpukpu; ophu epe anataduru unu; unu alufu l'oma gbororo iya bya asu phe: ¹¹ 'Urwuku mkpukpu unu, du anyi l'okpa be anyi jishiakwaru unu-o! O kwa iphe, unu a-maru bu le Chileke abyawaa egoshi le ya bu eze.' ¹² Ole iphe, mu akaru unu bu; o-kakwaru ndu sodomu mma mboku ikpe; eme le mkpukpu ono."

Iphe ee-me ọha, jikaru nu
(*Mat 11:20-24*)

¹³ “Nshio gube ọha Korazinu! Nshio gube ọha Betusayida! Kele ọme e wotaru iphe-ohumalenya, e meru l'ime unu mee l'ọha Taya yele ọha Sayidonu m'ephe eyekwaa uwe-aphu; kpua onwophẹ ntụ ụzenya; gude goshi l'izimanu lwaru phẹ azu; ephe ghawaa umere lwapfuta Chileke. ¹⁴ Ọle ọo-karu ndu Taya waa ndu Sayidonu mma mẹ Chileke kpeje ikpe eme le g'ọo-du unubedua. ¹⁵ Gube ọha Kapaniyomu! ?Ọ du ngu g'e kulia ngu g'i supfuru l'imigwe to? Aa-gbẹkwanu kwatsua ngu kwarua ngu ọku-alị-maa!”

¹⁶ Ọ sụ ndu etsoje iya nu: “Onye numaru iphe, unu pfuru numawaru iphe, mu pfuru; onye jikaru unu jikakwaru mu pho; teme onye jikakwanuru mbedua buakwaa onye ono, ziru mu ozi ono be o jikaru.”

Ndu Jizosu ziru ozi
alwa l'ehu-utso

¹⁷ Ụkporo umadzu eto l'umadzu iri l'ẹbo ono jechaa bya egude ehū-utso lwa bya asu Jizosu: “Nnajiuphu; anyi gude epha ngu kachaa obvu ike!”

¹⁸ Ọ sụ phẹ: “Mu shia ele Nsetanu g'o shi l'igwe ada g'ebemu-igwe. ¹⁹ Sụ-a; mu yeakwaru unu ike l'eka g'unu zopyabejehaa agwo l'okpa mẹ akpi mẹ g'unu kakota iphe, bukpo o ike k'ohogu ono, bu Obutuswe ike. Ọ to dudu iphe, byaru ayi mee unu. ²⁰ Ọle g'ọ to bukwaru iphe, ehū iya a-nodu atso unu bu l'unu ka obvu ike; g'ehu tsojechia unu l'e dewaru epha unu l'ekwo l'imigwe.”

Ehu atso Jizosu
(*Mat 11:25-27; 13:16-17*)

²¹ Lẹ teke ono kwaphọ bẹ Unme Chileke meru Jizọsu; ẹhu tsomahu iya. Ọ sụ: “Mu ekele ngu ekele Nna, bụ Nnaji igwe yee ali; l'i domiru iphe-a gẹ ndu kwaru ẹnaya; waa ndu mmamiphe ta amaru iya; i woru iya goshichia ndu obu phẹ gụru ìphóró gẹ k'ụnwegirima. Ee! Nna; noo iphe, i mekpọerupho g'ọ dụ ngu; waa g'ọtso ngu uto ememe iya.

²² “Nna mu yeakwaru mu iphemiphe l'eka. Ọ tọ dukwa onye maru onye Nwa Chileke bụ; gbahaa Nna iya, bụ Chileke. Ọphu ọ dukwa onye maru Nna iya, bụ Chileke; gbahaa Nwa iya; ọzo 'ẹpho onye Nwa iya ono hotaru; goshi iya Nna iya.”

²³ Jizọsu yee ndu etsoje iya nụ nọduepho nwẹkinyi phẹ; ọ ghakọbe sụ phẹ: “Ehu-uto bẹ a gọru nụ unubẹ ndu gude ẹnaya unu ahuma iphe-a, unu ahuma-a. ²⁴ ? Unu maru-a lẹ ndu mpfuchiru Chileke; waa ndu eze, dụ igwerigwe bẹ ọ gụru ẹgu ahuma iphe-a, unu ahuma-a; ọle ẹphe ta ahumaduru iya. Ọ gụkwaru phẹ phọ anuma iphe-a, unu anu-a; ọle ẹphe ta ahumaduru iya.”

Ekemu, kpọ-chiru ishi

(Mat 22:34-40; Mak 12:28-34)

²⁵ Noo ya bụ; onye lanu, maru ekemu gbalihu gẹ ya gude aji hua Jizọsu ama bya asu iya: “O-zì-iphe; ?bụ gunu bẹ mu e-me gẹ mu dzuru ndzụ ojejoje.”

²⁶ Ọ sụ iya: “?Bụ gunu bẹ e deru l'ekwo ekemu? ?I gutaru gunu?”

²⁷ Nwoke ono sụ iya: “Ekwo ekemu suru: ‘Yee Nnajiuphu, bụ Chileke ngu obu ngu g'ọ ha. Gude ndzụ ngu g'ọ ha; mẹ ike ngu g'ọ ha; mẹ uche ngu g'ọ ha yee Chileke obu. Waa g'i yee nemadzụ ibe ngu obu g'i yeru onwongu.’ ”

²⁸ Jizọsu sụ iya: “I pfukotaru iya; i -mee nno; l'iinweru ndzụ.”

Ètu k'onye Samériya,
nweru obu ọma

²⁹ Nwoke ono kùchata iya bya asụ iya: “?Ọ bụkwanuru onye bụ nemadzụ ibe mu ọbu?”

³⁰ Jizọsu nmaaru iya ẹtụ sụ: “Ọ duru nwoke, shi Jierúsalemụ eje Jieriko. O je evubaa ndu ana nfu. Èphe tsua ya iphe tsugbuphodo iya ndzụ nwanshị; gbabẹ iya ọto bya aparụ iya haa; ọ nọduwaa mkpọkpo ndzụ. Èphe gbakashihu. ³¹ Ọ duru g'ọ nwuru; onye uke Chileke nọdu aghata l'uzo l'eka ono bya ahuma iya; bya agbangoo ya; shia uzo ozo; ọ buru iya atugbu. ³² Oshilokpa Lívayi ghatashikwaapho l'uzo ono bya ahumakwa iya pho bya aghangokwaa ya pho. ³³ Obenu l'onye Samériya, ejekpọoro iphe, ooje ghatashiaru eka nwoke ono nọ bya ahuma iya; imemini iya dū iya. ³⁴ Ọ bya ejepfu iya bya edebechaa ya manụ l'onyá, dugbaa ya l'ehu; kpua ya ya mee bya ekechishia ya ya. Ọ bya apata iya tukobe le nkapfu-igara iya; bya aparwuta iya ulo ndu ije; bya edobe iya swiru. ³⁵ O be le nchitabohu iya; ọ chifuta shiru labo bya anu onye-nche ulo ndu ije ono bya asụ iya: 'Letakwa iya enya. Teke mu lwaru; ọ -duru iphe ozo, o phubaaru ngu; mu a-pfuá ngu iya.'

³⁶ “?Bụ onye ole l'ime umadzu ẹtọ ono be i riru l'ọo ya bụ nemadzụ ibe nwoke ono, vubaru ndu ana nfu ono?”

³⁷ Onye ezije ekemu ono sụ iya: “Ọo onye ọphu phuru iya obu-imemini pho.”

Jizọsu sụ iya: “Laa; je emeje egube ono.”

Jizọsu akpapfuta
Mata yee Meri

³⁸ Tọbudu iya bụ; Jizọsu phe kwaseru ejekpọkwapho iphe, ephe eje. Èphe jenyaeapho l'uzo; ọ bahụ l'oma mkpukpu lanu. Nwanyị, epha iya bụ Mata dubata iya ibe phe; ge ya kwaru iya ebyaa. ³⁹ Nwanyị ono nweru

nwune nwanyi, epha iya bu Meri. Meri je anodu nonyabe Nnajiuphu; anu opfu iya. ⁴⁰ Mata yenukakwanuru ehu l'eme nri. O bya ejepfu Jizosu je asu iya: "Nnajiuphu! ? Tii sudu nwune mu nwanyi g'oto hashiru mu ozi-a ge mu je nwekinyi mu? Sunu iya g'oto bya eyeru mu eka!"

⁴¹ Nnajiuphu su iya: "Mata! Mata! I kunukaru photophoto megbushinuka onwongu. ⁴² Iphe lanu bu iphe, du mkpa kpurumu. Meri hataakwanaru okè-iphe ono ophu ka ree. Ophu a nafubaedu iya ya anafu."

11

Jizosu ezi geeppufe anu Chileke

(Mat 6:9-13; 7:7-11)

¹ O be ujiku lanu; Jizosu nodu eka lanu epfu anu Chileke. O pfughecha e ya pho; onye lanu l'ime ndu etsoje iya nu su iya: "Nnajiuphu; zinaa anyi geeppufe anu Chileke ge Jionu zikwarupho ndu etsoje iya nu-a."

² O su phe: "Unu -nodu epfu anu Chileke; unu suje: "Nna anyi, bu l'imigwe;
G'e dobe epha ngu iche.
Goshinu l'oto gubedua bu eze.
G'emeje iphe, du ngu l'uche
l'eliphe;
g'eemeje iya l'imigwe.

³ Nunu anyi nri ntanu-a;
Nri, a-sujeru anyi eri
mboku-mboku.

⁴ Guaru anyi nvu l'eka anyi
mesweru ngu.
G'anyu guru ndu mesweru
anyibedua.
Te ekwekwa g'anyu nmalahu
l'ohutama.

Nafutachikwaa anyi g'anyi
ta aba l'eka onye
ejo-iphe.”

⁵ Jizosu su phe: “Denu g'unu ha onye e-jepfu ònyà iya l'echi abali je asu iya g'o jie ya ugwo ishi buredi eto; ⁶ l'ònyà iya, shi eka du enya byaru ibe iya; ophu ya enwedu nri, ya a-nu iya. ⁷ Ònyà iya ono gbè l'ime ulo su: ‘E pfuchishi mu nchi! Mu gu-chiwaru uzo; swobe iya iphe. Mu l'unwu mu zewaa azee. Ophu mu agbeshiedu abya ngu anu buredi ke nta.’ ⁸ Ge mu kakwaru unu: o -buru l'o too gbeshidu abya iya anu buredi ono kele o bu ònyà iya; l'oo-gudenu kele oopfuchi iya nchi; ophu iphere adudu iya bya anu iya iphe, o byaru asu g'o nu iya. ⁹ Noo g'o gude mu sukwanu unu; unu pfua g'a nu unu iphe; aa-nu iya unu! Unu cho iphe; unu a-chota iya! Unu ku eka l'uzo; aa-guharu iya unu! ¹⁰ Kele onyemonye, suru g'a nu iya iphe be aa-nuje iphe; onye choru nu l'a-chotaje; onye kuru eka be aa-guhajeru uzo. ¹¹ ?Denu g'unu ha, buru nna, onye nwa iya a-su g'o nu iya ema; l'o gbè chiru agwo nu iya; ¹² ozoo teke o suru g'o nu iya ekwa-oku; l'o nuchia ya akpi? ¹³ Eshinu unube ndu bu ndu ejo-iphe amajeru nu unwu unu iphe, du ree; ?buchia Nna unu bu l'imigwe ta akabadaa amaru g'oo-me nu unu Unme-du-Nso; mbu unube ndu suru g'o nu iya unu?”

Eka ike Jizosu shi
(Mat 12:22-30; Mak 3:20-27)

¹⁴ O be teke ozo; o duru nwoke, Jizosu chifuru obvu, bu iya l'ehu, meru ebe oopfujedu opfu. Kpiridangu-obvu ono lufuepho nwoke ono l'ehu; nwoke wata epfu opfu. O du ikpoto ndu ono biribiri. ¹⁵ O duru ndu ophu suru

l'oo obvu, bu Biyelezebolu, bu iya be bu onye-ishi iphe, bukpoobvu be o gude achishi obvu.

¹⁶ Ndu ophu abya agbaberu iya onya opfu g'ephe gude nmata iya; su iya g'o menaru phe iphe-ohumalenya, e-goshi l'oo Chileke ziru iya eviya. ¹⁷ O maerupho iphe, ephe aru bya asu phe: "Ali-eze -keha ebo; seahaa opfu be o bukwaa ola-l'iswi. Nokwapho g'oo-du l'unuphu, keharu onwiya ebo. ¹⁸ Teke o bukwanu le nkwoka du l'ibe Nsetanu; ?denu g'ee-me g'ali-eze iya keru; me unu -su l'oo Biyelezebolu be mu gude achishi obvu? ¹⁹ O -bukwanuru l'oo Biyelezebolu be mu gude achishi obvu; ?bu gunu be ndu k'unu gudekwanu achishi obvu nkephe? O kwa iya bu l'oo ndu k'unu e-goshiwaro unu l'ikpe nmaru unu. ²⁰ Obenu teke o bukwanu l'oo ike Chileke be mu gude achishi obvu obu; oo ya bu l'o noo iphe, e-goshi le Chileke bukwaa eze l'ehu unu.

²¹ "Onye okpemu du -kwaghe ngwogu akwaghe ndu eche ibe iya nche; ?ti madu l'o to dudu iphe, eme iphe iya? ²² Obenu teke onye ka iya ike byaru afuaru iya; bya alwu-kpee ya l'o nata iya ngwogu ono, bu iphe, o doberu enya ono; bya akwaa ivu iya ono kekashia.

²³ "Su-a; onye mu l'iya ata tugbaduru bukwa onye opfu mu; onye mu l'iya ata achikobedu achikobe l'achikakwa achika.

Iphe, akpaje obvu alwa azu

(Mat 12:43-45)

²⁴ "Teke a chifuru nemadzu obvu l'ehu; obvu ono etsoru echiogu eka mini adudu aghaphe; achu eka onme anme. Teke o jenyaru; ophu o dudu eka o humaru; l'o su ge ya laphuëshikwa azu l'akahu ulu iya. ²⁵ Teke o byatashiaru; a zawa iya azaza; dozichaa ya ree; ²⁶ l'o je je achita obvu esaa ozo, ka iya njo; ephe awuba

je eburu iya; ndzụ nwoke ono teke ono abya aka njọ; eme lẹ teke mbụ phọ.”

Ọkpobe ẹhu-utso

²⁷ Jizọsu pfuẹpho nno; nwanyị lanụ l'ime igwe ọha ono chia mkpu sụ: “Ẹhu-utso bẹ a gọru nụ nwanyị ọphu parụ ẹpho-ime ngu bya echee ngu ẹra!”

²⁸ Ọ sụ iya: “Ẹhu-utso bẹ gọchiaru nụ ndu anụmaje opfu Chileke bya eme iya ememe!”

Iphe-ohumalenya,

meru l'ẹhu Jiona

(*Mat 12:38-42; Mak 8:11-12*)

²⁹ Ọ be g'ikpoto ndu ono aka shii eje; Jizọsu pfuahaa sụ: “Ọgbo-nta-a pakpọkwaaru njọ. Ẹphe achọ iphe-ohumalenya. Ọle ọ tọ dukwanu iphe-ohumalenya ọzo, ee-goshi phẹ; gbahaa iphe, meru Jiona. ³⁰ Mbụ-a; ọo kwa gẹ Jiona bujeru ndu Ninive iphe-ohumalenya phọ bu gẹ Abubu-Ndiphe bu ndu ọgbo-nta-a. ³¹ Nwanyị, bu eze ndu Sheba bẹ a-gbalihu mbọku ikpe; nma ọgbo-nta-a ikpe; kẹle o shi l'ẹka igwe beru; alị beru bya gẹ ya numa opfu nkwaṃnya Sólomọnu. Ọ be nta-a bẹ onye ka Sólomọnu nọ l'ẹka-a. ³² Tẹme ndu Ninive l'a-gbalihu mbọku ikpe; nma ọgbo-nta-a ikpe; kẹle izimanụ lwarụ ndu Ninive azụ; ẹphe ghaa umere; lwapfuta Chileke l'opfu, Jiona pfuru phẹ; obenu l'onye ka Jiona nọ l'ẹka-a nta.”

Orọku, dụ l'ẹhu bu ẹnya

(*Mat 5:15; 6:22-23*)

³³ “Ọ tọ dukwa onye abujeru; ọ -yechaa ọku l'orọku l'o woru iya je edomia edomi; ọzoo l'o woru ite kpube iya. Owojochiaru iya kobe lẹ nggu-orọku g'onnyemonye, bataru nụ ahụma ìphóró iya. ³⁴ Ẹnya ngu bu orọku, dụ ngu l'ẹhu. Teke ẹnya doru ngu edodo; ogwehu ngu

abụkotaru ngu ìphóró ìphóró. Teke ẹnya edoduru ngu edodo; ogwẹhu ngu abụkotaru ọchii ọchii. ³⁵ Ọo ya bụ; letakwa ẹnya; a -nonyakwaa ìphóró, nọ ngu l'ime gbẹ bya aburu ọchii. ³⁶ Ọ -buru l'ogwẹhu ngu bụkota ìphóró; ọphu ọ dukpodaa ẹka ọogba ọchii; bẹ ọo-nọdu enwu enwunwu g'orọku anọduje enwu-a gude nwụberu ngu ọku.”

*Jizọsu epfu kẹ ndu ezije ekemu
(Mat 23:1-36; Mak 12:38-40)*

³⁷ Jizọsu kpụkwadurua opfu l'Ọnu epfu; onye Fárisii bya asụ iya: “Oshi adụkwa l'ibe mu.” O tsoru iya je anọdu k'eri nri ono. ³⁸ Ọ dụ onye Fárisii ono biribiri l'o to vuduru ụzo meadaa nsọ akwọ ẹka; bya anọdu k'eri nri. ³⁹ Nnajiuphu sụ iya: “Unubẹ ndu Fárisii anọduje asa azụ okoro asa azụ ochi; ọle iphe, unu maru bụ ana ndu ọzo iphe l'ẹka ike yee ẹjo-iphe. ⁴⁰ Unubẹ ndu eswe! ?Tọ buedu ẹka lanụ, meru azụ, mekwarupho ime? ⁴¹ Ọle-a; unu woru iphe, nọ l'ime okoro waa l'ime ochi meeru ndu ụkpa iphe-ọma; hụma lẹ nsọ a-bvuru unu l'iphemiphe.

⁴² “Nshio unubẹ ndu Fárisii; kẹle unu apfujechaaru apfuru nụ Chileke oke-lanụ-l'ụzo-iri: l'agbo; mẹ olubu; mēkpoo iphemiphe, bụkpoo nwẹekwo, eeri eriri; unu agbẹ haa apfubekoto waa eye Chileke obu. Unu gege apfubekoto; yee Chileke obu; mejekwaphọ ekemu ọphu unu emejehawaa.

⁴³ “Nshio unubẹ ndu Fárisii; mbụ unubẹ ndu ọduje g'unu nọdu l'ishi l'ulo-ndzuko; tẹme ọ nọdu aduje unu g'e keleje unu ekele k'iche l'ẹka a dụ igwe. ⁴⁴ Nshio unu; kẹle unu dụ g'ilu, chihuru echihu, a ta hụmaduru l'ẹnya; a nọdu azọje iya ọkpa; ọphu a madụ l'ime iya rehuru erehu.”

⁴⁵ Onye lanụ bụ onye maru ekemu sụ iya: “O-zì-iphe; eshinu iipfu ẹgube ono bẹ ị tụkoakwaru anyi l'ẹphe abarụ mba.”

⁴⁶ Jizọsu sụ iya: “Nshio unubẹ ndu maru ekemu; kẹle unu ewojeru ivu, anyi ẹrwa boo ndiphe; ọle unubẹdua ta arwukwa ivu ono g'ọ ka mma l'ọo mkpushi-ẹka lanụ. ⁴⁷ Nshio unubẹ ndu gbẹ nta-a akpushi ụlo-ilu l'ẹka ndiche unu phẹ ligbaaru ndu ẹphe gbushiru, bụ ndu mpfuchiru Chileke. ⁴⁸ Ọo ya bụ l'unu egoshi l'unu kweru l'iphe, ndiche unu phẹ meru bẹ dū ree; tẹme ẹka unu dūkwa iya phọ; kẹle ẹphe gburu phẹ egbugbu; unu nọdu akpushi ụlo-ilu l'ẹka e liru phẹ. ⁴⁹ Noo iphe, Mmamiphe Chileke pfuru sụ: ‘Mu e-zì ndu mpfuchiru Chileke; mẹ ndu-ozì g'ẹphe jepfu phẹ. Ndu ono, mu e-zì ono nweru ndu ọphu ẹphe e-gbu egbugbu; dūru ndu ọphu ẹphe a-kpa ẹhu mmanụ.’ ⁵⁰ Ọo ya bụ l'aa-gwata ọgbo-a ụgwo ọchi iphe, bụkpoo ndu mpfuchiru Chileke ono, ndiche phẹ shi teke iphè dū gbushita ono; ⁵¹ e -shikpọo lẹ mee Ebelu jasụ lẹ kẹ Zakaraya, onye e gburu lẹ mgbaka ọru-ngweja Chileke yẹe eze-ulo Chileke. Sụ-a; gẹ mu gbukwaaru iya unu tororo; ọ kwa ọgbo-a bẹ aa-gwata ụgwo mee phẹ.

⁵² “Nshio unubẹ ndu maru ekemu; kẹle unu wotawaru ire-igodo ụlo mmamiphe. Unu ta abahuduru l'onwunu; tẹme ndu eme g'ẹphe bahụ bẹ unu kpọshiru abahụ.”

⁵³ Jizọsu bya l'atugbu l'ẹka ono; ndu ezije ekemu mẹ ndu Fárisii ono kwatakpọo tsoahaa ya opfu; tẹme ẹphe nọdu akuchashikwa iya phọ opfu akuchashi; eme g'ọ pfua igwerigwe opfu; ⁵⁴ ẹka ẹphe ege iya g'ẹphe gbaaru iya ọnyà opfu, ẹphe e-gude nmata iya.

12

Iphe-ekoje-buredi ndu Fárisii

(Mat 10:26-27)

¹ Teke ono kwapho; umadzu ukporo l'unu zakobewaa l'eka ono; k'ophu ephe azogbaa nwibe phe toli toli. Jizosu karu ndu etsoje iya nu gedegede su phe: "Unu kwabekwaru iphe-eko-buredi ndu Fárisii enya, bu iya bu tuko-l'ehu-atuko-l'obu, ephe bu. ² O to dukwa iphe, e kpuchiru ekpuchi g'e te mechaa kpuhaa ya; ophu o dukwa iphe, e domiru edomi g'e te mechaa maru iphe, o bu. ³ Iphe, unu pfuru l'ochii be aa-numa l'iphoro; teme iphe, unu dzuru taba taba l'ime ulo be aa-ra arara g'onymonye numadzuru."

Onye aa-tsuje ebvu

(Mat 10:28-31)

⁴ "Ge mu kakwaru unube ndu bu onya mu phe: Unu ta tsukwa ndu egbu ogwehu nemadzu ebvu; ndu bu: ephe -gbuchaa; o to duedu iphe ozo, ephe adu ike eme. ⁵ Ge mu kakwaru unu onye unu a-nodu atsuje ebvu: onye unu a-tsuje ebvu bukwa onye bu: o -gbuchaa egbugbu; l'o nwekwarupho ike, oo-gude nwuru onye ono chie l'oku-ali-maa. Ee! Mu suru unu-a; nokwa onye unu a-tsuje ebvu bu ono.

⁶ "?Tobudu unwu ogbe ise bu kobo ebo? Ole Chileke ta adukwa unwu ogbe me nanu, o to nyataduru. ⁷ Mbua; egbushi, no unu l'ishi be o guchakwaru ogo nanu nanu. Unu ta atsushi ebvu! Unu kagbaa ikpoto ogbe aba le mkpa; g'o hahabe igwerigwe."

Epfu l'edzudzu-oha l'a bu ke Kereshi

(Mat 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ "Ge mu gbukwaaru iya unu tororo; onye pfuru l'edzudzu-oha pfua ya hoo haa le ya bu nkemu be mube

Abubu-Ndiphe l'a-pfukwarupho l'edzudzu unwu-ojozi-imigwe pfua ya hoo haa l'onye ono bu nkemu. ⁹ Obenu l'onye pfuru l'edzudzu-oha pfua ya hoo haa le ya ta amadu mu be mu a-pfukwarupho l'edzudzu unwu-ojozi-imigwe ke Chileke pfua ya hoo haa le mu ta amadu onye obu.

¹⁰ “Onyemonye, pfuru Abubu-Ndiphe ejo opfu be aagukwaru nvu; obenu l'onye pfubyiru Unme Chileke be a taa gukwaru nvu.

¹¹ “Teke o bu l'ephe kpu unu bya edobe l'ulo-ndzuko; waa l'iphu ndu-ishi; waa l'iphu ndu govumenti; unu ta ayokwa oshi iphe, unu e-pfu; ozoo g'unu e-dobe onu pfua ya gude kpefu onwunu. ¹² Kele Unme Chileke l'e-zia unu iphe, unu e-pfu teke ono.”

Etu k'onye eze,
bu onye-eswe

¹³ Onye lanu l'ikpoto ndu ono su iya: “O-zì-iphe-e! Rwonaa nwune mu g'o kwe ge mu l'ia kee iphe, shi le nna anyi.”

¹⁴ Jizosu su iya: “?Bu onye meru mu onye ekpejeru unu ikpe; ozoo onye ekeru unu oke; gube nwoke ono?”

¹⁵ Jizosu su ikpoto ndu ono: “Unu tokwa ehu zehujeru iphe, bukpo iphe, akpataje eye enya l'eku mgboko-a; l'okpobe ndzu nemadzu te eshikwa l'eku, o kpataru akpata; g'ohahabe.”

¹⁶ O wataru phe anmaru etu su: “Nwoke lanu, nweru iphe; koru opfu; kpata iya iphe, ha shii. ¹⁷ O bya ariahaa l'egomunggo su:

‘?Denuanu ge mu e-me iya g'o to duedu eka aa-kube iphe-a?’ ¹⁸ Mu e-me iya egube-a. ‘Mu a-phoka oba mu phoribebaa iya g'o ka osa; l'oo-buwaruro eka mu akube mebyi iphe mu; me iphe, mu nweru enweru.’ ¹⁹ Noo

ya bu; mu asu ndzu mu; eku abyakwaru ngu! Owa-
a bukpokwaa iphe, a-suru ngu eri apha, du igwerigwe.
Tuta unme nta; ria ngua g'ehu tsoo ngu utso!" ²⁰ "Ole
Chileke suru iya: 'Onye eswe! Enyashi-a be aa-nata ngu
ndzu ngu ono. Iphemiphe-a, i doberu onwongu-a; ?bu
onye e-ri iya?'

²¹ "Noo g'onye akparu onwiya eku; ophu o dudu iphe,
o bu l'iphu Chileke du bu ono."

Eye Chileke iphemiphe l'eka
(Mat 6:25-34)

²² Jizosu su ndu etsoje iya nu: "Noo iphe, mu gude
su: Unu ta akushi photophoto g'unu e-me ndzu unu:
k'iphe, unu e-ri; ozoo k'ehu unu: k'iphe, unu e-ye l'ehu.
²³ Kele ndzu ka nri; teme ogwehu ka uwe aburu iphe.
²⁴ Lewar o okpoko-ohà, ephe l'eli! Ephe ta akokwa opfu;
ophu o dukwa iphe, ephe eje akpata l'opfu; ophu ephe
enwedu ulo eku; ophu ephe agbadu oba; ole Chileke
anodujeelaa azu phe. ?Unu ta amadu l'unu ka enu
aburu iphe. ²⁵ ?Denu g'unu ha onye e-gude ay o oshi;
yekwa iphe, ha nwanshi le ndzu iya? ²⁶ Oo ya bu; o -
buru l'unu taa dudu ike eme nwiphe habe nwanshi nno;
?buhunu gunu meru iphe, unu aku-phe photophoto?
²⁷ Unu lewar o ojimbvu g'onoduje evu. Ephe te esedu
akanya; ophu ephe agbadu oghu k'akwa uwe. Obenu le-
a; unu huma ge Solomonu yeberu uwe, ama mma; ole
uwe iya ta amarwuduru g'ojimbvu lanu. ²⁸ Teke o bu le
Chileke eyeje eswa, no l'egbudu uwe; l'iphe, bu o -dzuru
ndzu ntanu-a; echele l'e woru iya shia ite; ?too kabadaa
unu eye okpobe uwe? mbu unube ndu-a, ekwekwe, unu
kweru abadu ishi-a! ²⁹ Oo ya bu; unu ta anodujeshi aku-
phe photophoto iphe, unu e-ri me iphe, unu a-ngu. ³⁰ O
kwa iphe ono bu iphe, ohamoha tukoru ay o oshi iya. Nna

unu makwaru-a l'ọ dū unu mkpa. ³¹ Unu chọchia ẹka Chileke bụ eze! Ọo ya bụ; iphemiphe ono aburu iphe, ee-yekwaru unu eyekwa.”

Ẹku imigwe
(Mat 6:19-21)

³² “Unu ta atsushi ebvu; unubẹ unwu ndokobe aturu, adudu igwe-a; l'ọ dukwa Nna unu ree okpobe adudu eme g'unu bukwarupho eze l'ẹka ọ bụ eze. ³³ Unu reshia iphemiphe, unu nweru gude mee iphe-oma. Unu meeru onwunu ẹkpa okpoga ọphu taa kahudu akahu; kparu ẹku unu dobe l'imigwe; ẹka ọ tọ lwadu ali alwalwa; kele ndu-oshi te ejedu iya; ọphu mkpu atadu iya. ³⁴ L'ọ kwa ẹka ẹku ngu, kachaa ngu mkpa nọ bẹ obu ngu a-nodukwapho.”

Ndu ozi, nwu ẹnya

³⁵ “Unu lishia anamu unu ike; g'oku dukwapho l'oroku unu. ³⁶ Unu adu g'unwokoro, nwu ẹnya echeru nnajiuphu phe g'ọ lwa ekele-nwanyi, o jeru; g'ephe a-guhakeberu iya ọzo me ọ -bya bya akua ẹka l'uzo. ³⁷ Ehu-utso be a goru nu ndu-ozu ono, nnajiuphu phe l'a-byatashia; ephe anwuru ẹnya. Ge mu gbukwaaru iya unu tororo; ọo-rukotakwa onwiya su phe g'ephe nodu anọ ge ya kwaaru phe okpobe ebyaa. ³⁸ Ọ -buru l'echi abali be ọ byapfutaru phe nno; ọzoo l'iphe-oha ẹnu; ephe nwukwaduru ẹnya; l'ọ buru phe iphe ehu-utso. ³⁹ Ọle-a; unu makwarupho l'ome oke, bu l'unuphu maru teke iphuru abya ibe iya; me ọ nwukwaru-a ẹnya; k'ọphu o to kwekwanu g'iphuru ono tsufua ọlo iya bata. ⁴⁰ Unubedua l'onwunu; unu kwabekwapho ẹnya; kele Abubu-Ndiphe l'a-byakwa teke unu te eledu ẹnya iya.”

Nwozi, e gude ire iya ẹka

(Mat 24:45-51)

⁴¹ Pyiṭa sù iya: “Nnajiuphu-e! ?Bù anyiḃedua bẹ ì nmarù ẹtu ọwa-a gẹdegede tọo ọha?”

⁴² Nnajiuphu sù: “?Bù onye bù nwozi, e gude ire iya ẹka; tẹme ọ buru onye kwarù ẹnya? Ọo ya bù onye ono, nnajiuphu iya doberu l'unuphu g'ọ nùjeru iya ndibe iya nri l'o rwùbèrù iya. ⁴³ Ẹhu-ùtso bẹ a gọru nù nwozi ono mẹ ọ -buru lẹ nnajiuphu iya a-lwa bya bya ahuma l'oome iphe ono, o ziru iya ono. ⁴⁴ Gẹ mu gbukwaaru iya unu tororo; nnajiuphu ono e-wokwaru iphemiphe, o nweru enweru ye nwozi ono l'ẹka. ⁴⁵ Obenu teke nwozi ono riru sù: 'Haa! Nnajiuphu mu anọakwaa ọdu alwalwa'; bya awata etsukashi ndu-ozì nwoke ono iphe: unwoke mẹ unwanyì; wata eri g'ọ dù iya; nguahaa mẹ; ọ tsuahaa ya. ⁴⁶ Nnajiuphu iya ono a-lwakwa mbọku, o to ledu ẹnya iya waa teke ọ tọ madù bya agwaa ya ọchi; woru iya gwakọbe lẹ ndu e gudedu ire phẹ ẹka.

⁴⁷ “Onye-ozì, machaarù uche nnajiuphu iya; ọphu ọ kwakọbeduru ẹka; ọzoo mee iphe, bù uche nnajiuphu iya bẹ ee-chishi ẹchachi ike. ⁴⁸ Obenu l'onye ata amadù uche nnajiuphu bya emeta iphe echi ẹchachi bẹ ee-chipete iphe. Onyemonye, a nùru iphe, ha shii bẹ ee-le ẹnya iphe, ha shii l'ẹka iya. Onye e yekwanùru iphe, ha shii l'ẹka bẹ aa-jikwapho ajì iphe, kabaa shii.”

Jizọsu agbaghashì ndiphe

(Mat 10:34-36)

⁴⁹ “Iphe, mu byaru bukwa atù ọku l'eliphe; mbù l'ọ dù mu g'a sù l'ọku ọbu etsuwaa etsutsu! ⁵⁰ Obenu l'o nweru baputizimu, ee-me mu. Obu akùe mu phọ phoophoophoo; mbù jasù teke e meadaru iya. ⁵¹ ?Unu dobesù lẹ mu byaru eme gẹ nchì dù ndiphe doo? Aawa!

Iphe, mu epfuru unu bu l'iphe, mu byachiaru bukwa mgbaghashi. ⁵² Kele e -shi nta-a be unuphu, umadzu ise bu be a-gbaghashihuepho. Umadzu eto aburu ohogu umadzu labo; umadzu labo aburu ohogu umadzu eto. ⁵³ Ephe a-gbaghashihu: nna aburu ohogu nwa iya; nwa aburu ohogu nna iya. Ne aburu ohogu nwa-nwanyi; nwa-nwanyi aburu ohogu ne iya. Ne ji nwamgboko aburu ohogu nyee nwa iya; nyee nwa aburu ohogu ne ji iya.”

Amaru ge mboku gbaru

(Mat 16:2-3)

⁵⁴ O sukwapho ikpoto ndu ono: “Obujeru teke unu humaru eka igwe rwuru erwurwu l'uzo enyanwu ariba; unu asu l'igwe e-dze nwa yegeyege mini; l'oduepho nno. ⁵⁵ Teke pherephere shi l'uzo ndohali wata ezizi; unu asu l'onanwu abyawaa; l'o du g'unu pfuru. ⁵⁶ Unube ndu ono, bu tuko-l'ehu-atuko-l'obu ono. Unu aduje ike lee enya l'eli lee l'ali; kota ge mboku gbaru. Obenu ?bu gunu kparu iphe, unu amadu koo iphe, nta-a du g'oo ya?”

Edoshi opfu

(Mat 5:25-26)

⁵⁷ “?Bu gunu be o gude ophu unu achijedu idzu l'ime obu hota iphe, pfuru oto mee? ⁵⁸ Teke onye gbaru ngu ekwo kpu ngu eje l'ulo-ikpe; kukebe ehuru g'unu l'iya doshia l'uzo; g'o to kpuru ngu je anu onye-ikpe; onye-ikpe e-woru ngu ye l'eka ogbogu; ogbogu eje atua ngu mkporo. ⁵⁹ Ge mu gbukwaaru iya unu tororo; i ti yikwa futu afuta l'eka ono jasu teke i pfueberu iphe, e gburu ngu pfua pfua afu iya.”

13

Izimanu alwa azu ozoo ola-l'iswi

¹ Ọ duru ndu nọ l'ẹka ono teke ono, pfuru Jizọsu kẹ ndu Gálili, Payìleti gbushiru ẹka ẹphe nọ agwa iphe; mee phe gwakọbe lẹ mee iphe, e gude agwa iphe. ² Ọ sù phe: “?Unu dobesu lẹ ndu Gálili ono kakọta ndu Gálili ọzo abụ ndu eme iphe-ẹji opfu l'e gburu phe ẹgube ono. ³ Mu sù unu: Waawaa-o! Teke ọ bụ l'izimanụ iphe-ẹji unu ta alwakọtaduru unu azụ; unu lwapfuta Chileke bẹ unu a-lakọtakwapho l'iswi ẹgube ono. ⁴ Tọo ụmadzu iri l'ẹsato ono, ụlo-eli ephekerephe Sayilowamu zeru tugbushia ono; ?unu dobesu l'ẹphe ka ndu Jierúsalemụ ọphuu abụ ndu ẹjo-iphe? ⁵ Mu sùru unu: Waawaa-o! Teke ọ bụ l'izimanụ iphe-ẹji unu ta lwakọtaduru unu azụ; unu ghaa umere bẹ unu a-lakọtakwapho l'iswi nno.”

Ẹtu oshi, ta amịduru amịmi

⁶ Ọ bya anmaa ẹtu-a sù: “Ọ duru oshi figu lanụ, nwoke yeru lẹ mgbabu iya. Ọ nọdu abyajẹ elee ya ẹnya mebyi; ọ tọ dudu iphe, ọohuma. ⁷ Ọ sù onye-ozì mgbabu: ‘?Ì hụmaru lẹ mu byawaru apha ẹto mgburugburu bya elee ẹnya mebyi l'oshi figu-a: ọle ọ tọ dudu iphe, ọ mītaru. Gbutsua ya! ?Bụ gụnu meru g'o gude o jee adzuru ndzụ emebyishiru mu ali?’ ⁸ Onye-ozì mgbabu ono sù iya: ‘Jiko hafua ya rọ apha lanụ-a; gẹ mu bvupheadaa ya mgburugburu yeadaa ya ọzu. ⁹ Teke ọ bụ l'ọ mīru mebyi apha ọzo; ọo ya bụ l'ọ dū ree; teke ọdumeka l'ii-gbutsuwa iya rọ.’ ”

Jizọsu eme gẹ nwanyị,

okwebe kweberu wekọrohu l'eswe-atụta-unme

¹⁰ O be teke ọ nọ l'ụlo-ndzukọ ndu Jiu ono nanụ ezi iphe l'eswe-atụta-unme; ¹¹ ọ duru nwanyị, nọ l'ẹka ono, ọbvụ mewaru iphe-ememe mgbarapha iri l'ẹsato. Ọ lọtawa iya phugọbe; ọphu o kwejẹdu g'ọ pfuru nhamunha. ¹² Jizọsu hụma nwanyị ono bya ekua ya sù

iya: “Nwanyị ọma! I nwewaa onwongu l'iphe ono, eme ngu nū ono!” ¹³ Ọ bya ebyibe iya ẹka; nwanyị ono l'ochia onwiya teke ono teke ono pfuru nhamunha; bya ekeleahaa Chileke ekele.

¹⁴ Ẹhu ghuahaa onye-ishi ọlo-ndzukọ egbu lẹ Jizọsu meru g'onye iphe eme wekọrohu l'eswe-atuta-unme. Ọ sū ndu ono: “Abali ishii bẹ e doberu k'ejeje ozi; unu byajẹ g'e mee g'unu wekọrohu teke ono; unu ta abyajeshi l'eswe-atuta-unme.”

¹⁵ Nnajiuphu sū iya: “Unubẹ tuko-l'ẹhu-atuko-l'obua! ? Unu ta akpofujedu eswi unu l'ẹhu l'ẹhu; ọzoo nkafu-igara unu l'ọka iya; chiru iya je g'ọ nguta mini l'eswe-atuta-unme? ¹⁶ Sū-a; nwanyị-a, bụ awa Ẹbirihamu-a, Nsetanu keru ẹgbu eshi k'apha iri l'esato-a; ?tọ gbadoru kẹ g'a tọfu iya l'ẹgbu ono l'eswe-atuta-unme?” ¹⁷ Ọ pfuchaephonno; iphere gude ndu ono, etso yẹbe Jizọsu opfu ono. Ikpoto ndu nọ l'ẹka ono tuko teahaa ẹswa k'eze iphe ono, Jizọsu emeshibẹbe ono.

Ẹtu, e gude akpuru oshi mọtutadu anmaa

(*Mat 13:31-33; Mak 4:30-32*)

¹⁸ Jizọsu sū: “?Bụ gūnu bẹ ẹka Chileke bụ eze dū g'ọ ya? ?Bụ gūnu bẹ mu a-turu iya yeru? ¹⁹ Ọ dū g'akpuru oshi mọtutadu, nwoke wotaru je akua lẹ mgbabu iya. Ọ fua; vuta buri oshi k'ẹka iya; k'ọphu ẹnu, ephe l'eli byaru bya akpaahaa ẹpfune l'ẹkali iya.”

²⁰ Ọ sukwa phẹ phọ ọzo: “?Bukpoo gūnu bẹ mu a-turu ẹka Chileke bụ eze yeru? ²¹ Ọ dū g'iphe-ekoje-buredi, nwanyị hataru nwanshii ye l'ukpokutu iphe, eegudeje eme buredi, jiru ẹda-mbacha; o woru iya dobe jasū ọ tuko koo.”

Eshi ọzo, dū kparagu abahu

(*Mat 7:13-14,21-23*)

²² Jizos̄u n̄odu ejekp̄oep̄ho ụzo Jierúsalem̄u, ooje. Ọ n̄odu aghatagbaa mkp̄ukpu ẹ ẹ mkp̄ukpu ezi iphe. ²³ Noo ya; ọ d̄uru onye j̄iru iya s̄u iya: “Nnajiuphu-e! ?Ndu aad̄z̄ota a-ha nwansh̄ii t̄o?”

Ọ s̄u ph̄e: ²⁴ “Unu kpata ụzo shia ụzo, d̄u kparagu bahu; k̄ele aa-d̄u igwerigwe mee g'a bahu; ọle ẹphe taa d̄udu ike. ²⁵ A -n̄onyawaa onye nwe ụlo gb̄eshi woru ụzo guchia; unu apf̄uru l'etezi ak̄u ẹka l'ụzo s̄u: ‘Nnajiuphu; ḡuhaaru anyi ụzo!’ L'ọo s̄u unu ẹ ya ta amakwa ẹka unu shi-o! ²⁶ Unu awata epfu s̄u: ‘Obenu l'anyi rikwaru; bya anḡua l'ip̄hu ngu; t̄eme i zia iphe l'edupfu anyi.’ ²⁷ Ọle ọo-s̄ukwapho: ‘Mu s̄uru unu ẹ mu ta amad̄u ẹka unu shi bya; unu gb̄eshi mu l'ip̄hu g'unu ha; unub̄e ndu ẹjo- iphe ono!’ ²⁸ Noo ẹka unu a-n̄odu kwaa ẹjo ẹkwa; taa ikireze teke unu a-n̄odu ele Ẹbirihamu ẹnya; waa Áyizaku; waa Jiék̄ōpu; waa ndu mpfuchiru Chileke l'ẹka ẹphe n̄o l'ẹka Chileke b̄u eze; unub̄e dua b̄uru ndu a ch̄ishiru ach̄ishi. ²⁹ Amad̄u e-shi l'ụzo ẹnyanwu awawa m̄e l'ụzo, ẹnyanwu arība; shikwapho nd̄egu; shi nd̄ohali; bya ẹ nri l'ẹka Chileke b̄u eze. ³⁰ Unu h̄uma-a; ọ d̄uru ndu b̄u ikpazu, l'e-mechaa b̄uru ivuzo; t̄eme ọ d̄ukwarupho ndu b̄u ivuzo, e-mechakwanaa b̄uru ikpazu.”

*Jizos̄u yeru Jierúsalem̄u obu
(Mat 23:37-39)*

³¹ Teke ono teke onokwapho b̄e ọ d̄uru ndu Fárisii, byaru bya as̄u Jizos̄u: “Shilekwaa l'ẹka-a t̄ugbua nta; k̄ele Herodu ach̄okwa ngu egbu.”

³² Ọ s̄u ph̄e: “Unu je akaru awuru ono ẹ mu ach̄ifu ọbv̄u; bya eme ḡe ndu iphe eme wek̄orohu ntan̄u-a ȳele echele; o -be mb̄oku k'eto; ozi mu abv̄u. ³³ Ọle g'ọ d̄uhabe; mu a-n̄odukpoep̄ho eje iphe, mu eje ntan̄u-a;

waa echele; waa nwarechi; kele ọ tọ dudu ẹka ọzo, onye mpfuchiru Chileke l'e-phuhu gbahaa ịe Jierúsalemụ!

³⁴ “Gube Jierúsalemụ; Jierúsalemụ, tukurụ ndu mpfuchiru Chileke egbu; bya egude mkpuma atụ-gbushi ndu e ziru g'ephē byapfuta ngu. Tekenteke be mu meru ge mu chikobe unwu ngu l'eka lanu ge nepfu-oku achikobeje unwu iya l'ime nkù iya-a; ọphu i kwedu!
³⁵ Huma ahuma; l'ibe ngu be aa-gbagharu haa ya l'ọ bụru ochobu! Ge mu karu unu: unu taa humabaekwa mu jasụ teke unu a-sụ: ‘Chileke ọru onu-oma nu onye ono, gude epha Nnajiuphu abya ono.’ ”

14

Jizosu eme onye iphe eme
g'o wekoro

¹ O be l'eswe-atuta-unme lanu; Jizosu jeshia eri nri l'ulo onye no l'ishi le ndu Farisii; epehe nodu egekpoe ya pho ngge. ² Noo ya; onye ehu-ekoko eme bya bya apfuru iya l'iphu. ³ Jizosu bya epfuru yeru ndu maru ekemu waa ndu Farisii su phe: “?A suru g'e meje onye iphe eme g'o wekoro l'eswe-atuta-unme to?”

⁴ Ophu epehe epfuduru opfu. O bya eduta iya bya emee ya o wekoro; bya edufu iya; o lashia. ⁵ Jizosu su phe: “?Denu g'unu ha onye nwa iya; ọzo oke-eswi iya l'adaba l'iduma l'eswe-atuta-unme; g'o to me egwegwa je apafuta iya?”

⁶ Ophu epehe amadu g'ephe e-ye onu l'opfu ono.

Ewoze onwonye ali

⁷ O bya anmaaru ndu e ziru le nri ono etu; eka o lerwetu enya l'ephe hotagbaaru aba ndu nweru enya je anodu. O su phe: ⁸ “O-buru le nemadzu ziru ngu le nri ekele-nwanyi; te ejekwa je anmakoru l'aba ndu eze; atasu

Ọ duru onye ka ngu enweru ẹnya, e ziru ọ nri ono. ⁹ Onye ono, ziru gu l'iya ono l'a-byakwa bya asu ngu: 'Gbeshi ge nwoke-a ndu.' L'i gbete teke ono nyigobe je anọ-zeta l'aba ndu ẹnya lwaru. ¹⁰ Oo ya bu; teke e ziru ngu ọ nri; tugbu je anọdu l'aba ndu ẹnya lwaru: g'oo bukwanuru; teke onye ziru unu byaru; l'oo-su ngu: 'Ọnyà mu; gbeshi bya l'eka ka ree'; oo ya bu; aa-kwabete ngu ubvu l'iphu onyemonye, unu l'ephe nọ ọ nri. ¹¹ Kele onyemonye, l'ekuli onwiya eli bete ee-kuzeta ali; onye kuzetakwanuru onwiya ali bete ee-kuli eli."

¹² Ọ sukwapo nwoke ono, ziru iya ọ nri ono: "Teke ọ bu l'i ziru ọ nri; ọzoo l'i kuru ọbo-ipe; te kukwa ọnyà ngu phe; ọzoo unwune ngu phe; ọzoo abubu ngu phe; ọzoo obutobu ngu phe, nweru iphe. Ọ -dumeka bete ephe e-ziphutakwa ngu azu; l'ogbe buru l'aapfu ngu ugwo iphe, i meru. ¹³ Ọ buchia; teke i shiru nri ọbo-ipe; zia ndu ukpa; me ndu edzuduru oke; me ndu eniyeni me ndu atsu ishi. ¹⁴ Oo ya bu l'oo ehu-utso bete a goru nu ngu; kele ephe taa pfudu ngu ugwo iya. Teke Chileke apfu ngu ugwo iya bu teke ndu pfuberekoto e-shi l'onwu teta ndu ndu."

Etu ndu e yeru ọ nri

(Mat 22:1-10)

¹⁵ Onye lanu l'ime ndu ephe l'iya nọ ọ nri ono numa iya bya asu iya: "Ehu-utso bete a goru nu onye ono, l'e-ri nri l'eka Chileke bu eze!"

¹⁶ Jizosu su iya: "Ọ duru nwoke, shijeru nri, ha shii; bya ezia ikpoto nemazu ọ nri iphe-oma obu. ¹⁷ Ọ gbaepho l'eri nri ono; o zia onye-ozu iya g'oo je ekua ndu e ziru ọ nri ono su phe g'ephe bya l'e shighewaru iya. ¹⁸ G'ephe ha tuko loru agalaba ye iya. Onye k'ivuzo suru iya jiko ọ ya taa byakotadu. L'ọ duru ali, ya zuru k'ophuu;

ya nɔdu eje iya ahuma nta-a. ¹⁹ Onye k'ophuu sụ jiko lẹ ya ta abyakotadu. Lẹ ya zuru oke-eswi iri; ya nɔdu eje iya ahuta ama ozi. ²⁰ Onye k'ophuu sụ jiko lẹ ya lutaru nwanyi k'ophuu; ophu ya abyakotadu. ²¹ Noo ya bu; onye-ozì ono bya eworu iphe ono zia nnajuphu iya. Nwoke ono, nwe unuphu ono gude ehu-eghu sụ onye-ozì iya: 'Ngwa; gbaru egwegwa lufu; jeje etsoru oji l'oji mkpukpu tsoru iphe, bukpuo gbororo je achibata ndu ukpa; me ndu edzuduru oke; me ndu atsụ ishi; me ndu eniyeni.' ²² E mecha; onye-ozì ono je asụ iya: 'Nna; iphe, i sụru g'e mee be e meakwaru; o le a ta nɔ-chishikwaru oshi anoo.' ²³ Nnajuphu onye-ozì ono sụ iya: 'Ngwa; je etsoru ụzo l'ụzo me iphe, bukpuo owere ụzo egu je achibata nemadzụ g'unuphu ji ejiji. ²⁴ Kele-a; ge mu karu unu; o to dukwa g'o ka mma l'oo onye lanu lẹ ndu ono, e zihawaru lẹ nri ono, e-de onu lẹ nri mu.' ”

Iphe, oo-phuje onye etso Jizosu
(Mat 10:37-38)

²⁵ Teke ono be a dukpuo igwerigwe etso Jizosu. O ghakobe bya asụ phe: ²⁶ “Onye abyapfuta mu nu; ophu nna iya adudu iya ashi; me ne iya; me nyee ya; me unwu iya; me unwune iya nwoke; me ke nwanyi; mbu je akpaa lẹ ndzu iya; onye ono ta abyakwa etsokota mu. ²⁷ Onye ete evudu oswebe onwu k'eka iya etso mu ta abyakwa abukotaru onye etsoje mu nu. ²⁸ Su-a; ?Denu g'unu ha onye ari k'akpu ulo-eli; g'o to vuru ụzo nɔduadaa anoo; gbaa iphe, oo-phu iya; maru: ?ya nwekpurunu okpoga, l'a-suru iya nu. ²⁹ Odumeka; o -tuebe okpa-ulo; ophu o duedu ike kpufu iya; ndu humaru iya nu awata iya agbaru mgbonu sụ: ³⁰ 'Lewar o nwophu, jeru akpu ulo; ophu o duedu ike kpu-tsee ya.' ³¹ Obujeru; eze -gbeshi jepfushia eze ibe iya ogu; l'o vuru ụzo nɔduadaa anoo

chịadaa idzu sụ: ?a maru bụ ụkporo ụnu ndu ojogu bẹ ya e-gude ejepfu onye gude ụkporo ụnu ojogu labo tọo?
³² Teke odumeka o-buru onye ophuu -nɔdukwaduro l'eka du enya; l'o hota nemadzụ ye g'ephe je arwo ya g'e doshia opfu. ³³ Oo ya bụ; g'unu ha ta adukwa onye byaru a-buru onye etsoje mu nụ; gbahaa l'onye ono wofuru enya l'eku iya.”

Únú, tsuhuru etsuhu

(Mat 5:13; Mak 9:50)

³⁴ “Únú bụ iphe, du ree; o le teke únú tsɔ-buhuru únú-únú; ?bụ gunu bẹ ee-gude mebaa ya g'o buru únú ozo? ³⁵ O tɔ dukpoedunu ree k'eye l'alị; ozo l'ikpozu. Ee-woru iya wushia. Onye nweru enu-nchi, l'anụ iphe; nụmakwa iya.”

15

Etu k'aturu, kpaphuhuru akpaphuhu

(Mat 18:12-14)

¹ Ndu ana akiriko me ndu ozo, bụ ndu eme iphe-aji wata akpiritaru ntse g'ephe ngabe nchi l'iphe, Jizosu ezi. ² Ehu ghuaaha ndu Farisii waa ndu ezije ekemu egbu; ephe pfuaaha sụ: “Nta bẹ nwoke owa anataje ndu eme iphe-aji; ephe l'iya atuko erigbachaa nri.” ³ Jizosu bya anmaaru phe etu-a sụ:

⁴ “O-buru l'onye lanu le g'unu ha nweru ukporo aturu ise; nanu -tuphahu; ?toto hadu ukporo eno l'iri le tete ophuu l'echiegu; je achahaa ophu tuphahuru nu pho jasụ l'oochuma iya?” ⁵ Teke o hūmaeru iya pho; l'o woru iya nmakobe l'ukuvu teru eswa lashia. ⁶ O -rwua unuphu; l'oo-bya ekukota onya iya phe me obutobu iya phe sụ phe: “Unu bya etebude mu eswa-o; le mu humawaru aturu mu, shi tuphahu nu-o.” ⁷ Sụ-a; noo g'emere me

l'a-ha shii l'imigwe l'ishi onye eme iphe-ẹji lanu, izimanu lwaru azu; o lwapfuta Chileke; eme l'ukporo ndu oma eno le ndu oma iri le tete, mkpa izimanu alwa azu aduduru.

Okpoga, a choru achochu

⁸ “Ozoo? denu nwanyi, e-nweru okpoga mkpola-ochaa iri; nanu etuphahu g’o to nwuru oku ye l’oroku; zakota ulo; choo ya gbiriri jasu l’ohuma iya. ⁹ Teke o humaueru iya pho l’o bya ekukobe onya iya phe me obutobu iya phe su phe: ‘Unu bya etebude mu eswa; kele mu humaru kobo mu, shi tuphahu nu.’ ¹⁰ Su-a; nokwapho g’unwu-ojosi-imigwe e-te eswa onye shi eme iphe-ẹji, izimanu lwaru azu; o ghaa umere lwapfuta Chileke.”

Nwata, gbaphuhuru nu

¹¹ Jizosu bya anmaaru phe etu ozo su: O duru nwoke, nwutaru unwokoro labo. ¹² Ke nwata nonyaa bya asu nna iya: “Nnana; kee iphe ngu nu mu ophu rwuberu mu nu.” Nna phe bya eworu iphe, o nweru enweru keeru phe. ¹³ Ophu o dudu g’a no-beru; ke nwata ono chikobe iphemiphe, o nweru tugbua ije. O buru iya ala oha, du enya. O je anodu l’eka ono kpakabebe okpoga iya le gaphu-gaphu-gaphu. ¹⁴ O kpakabebechaepho iphemiphe, a nuru iya; ejo okpa nri bya l’ali ono; o kpaahaa nri. ¹⁵ O lapfu onye lanu le ndu a nwuru l’ali ono. Onye ono zia ya g’o chejeru iya ezi l’egu. ¹⁶ Egu metabe iya k’ophu oduje iya g’a su l’a nuru iya egbo iphe, aawushijeru ezi ono; ole o to dudu onye anuje iya ya nu. ¹⁷ O be teke a nonyaru egomunggo lwa iya azu. O su: “?Bunaa umadzu ole l’ime ndu-ozu nna mu nweru nri nweru k’etsutsu iya; mu bya anodu l’eka-a; egu ndu abya mu egbugbu? ¹⁸ Mu a-gbeshikpoepo jepfu nna mu je asu iya: ‘Nna; mu mesewaru Chileke bya emeswee

ngu. ¹⁹ Mu ta agbaɛduru kẹ g'e kua mu nwa ngu ọzo. Meje mu g'iime ndu-ozu ngu ndu i butaru ebuta.' ²⁰ Ọ gbalihu bya alapfushia nna iya.

“Ọ nọdukwaduro l'ẹka dū ẹn̄ya; nna iya hūma iya; imemini iya dū iya. Ọ gbapfu iya je anmata iya akpa; tsut-sua ya ọnu. ²¹ Nwata ono sū iya: 'Nna; mu meswewaru Chileke bya emeswee ngu. Mu ta agbaɛduru kẹ g'i kua mu nwa ngu ọzo.' ²² Nna iya ono sūele-a unwokoro iya: 'Unu chītaru mu akpawuru uwe, bū iya kakọta ama mma g'e yee ya; gbabẹ iya echi ẹka; yee ya akpọkpa. ²³ Unu akpūta adeswi, tsuru ẹba gbua g'anyi gude swaa ẹswa iya. ²⁴ Kẹle nwa mu-a nwūhuru anwūhu; nta-a bẹ ọ byaru bya adzūwaru ndzū ọzo. O shi gbaphuhu agbaphuhu; ọle nta-a bẹ a hūmawaru iya.' Ẹphe wata eme ẹswa.

²⁵ “Teke ono bẹ ọkpara iya nọ l'ẹgu. Ọ lwarwutashia unuphu ntse; ọ nūma ọda nkwa mẹ ebvu. ²⁶ Ọ bya ekua onye lanū l'ime unwokoro nna iya bya asū iya: ‘?Bū ole ada?’ ²⁷ Nwokoro ono sū iya: ‘Ọ kwa nwune ngu lwarū; nna ngu gbua ada-eswi, tsuru ẹba; kẹle ọ hūmaru iya; ọ nọdukwadu ndzū.’ ²⁸ Ẹhu ghuahaa ọkpara iya ono eghu. Ọphu o kweɛdu abahū unuphu. Nna iya jepfu iya je arwọo ya sū iya g'ọ batarọ. ²⁹ Ọ sū nna iya: 'Lenu! Apha olemole-a bẹ mu jekotawaru ngu ozi. O toko dū-swe iphe, i zijeru mu, mu jikajeru ememe. Ọle i tiki nū-swee mu g'ọ ka mma l'ọo nwa-eghu gẹ mu gude mee ẹmereme mu l'ònyà mu phẹ. ³⁰ O be gẹ nwa ngu ọwa-a, jeru je atuko iphe ngu kpakaaru unwanyi ukpara-a lwarū; i gbuaru iya ada-eswi, tsuru ẹba.' ³¹ Nna iya sū iya: 'Nwa mu; ?Ọ kwa lẹ mu lẹ ngu anọkpoo tekenteke; tẹme iphemiphe, mu nweru būwaru nkengu. ³² Ọ gbaru g'e mee ẹmereme tee ẹswa; kẹle nwune ngu-a shi nwūhuwaa anwūhu; ọle nta-a bẹ ọ byaru bya adzūru ndzū ọzo. O shi gbaphuhu agbaphuhu; ọle nta-a bẹ a hūmawaru iya.' ”

16

Onye-ishi, kwaru enya l'ozi nnaji

¹ Jizosu sukwapho ndu etsoje iya nu: “O duru nwoke lanu, nweru iphe; nwekwarupho onye-ishi ndu-ozu iya. Ama bya agbaarū nwoke ono su l'onye-ishi ndu-ozu iya ono l'ebvukakwa iphe iya ebvuka. ² O bya ekua onye-ishi ndu-ozu ono su iya: ‘?Bu gunu be mu anu l'iime? Ngwa; goshi mu g'i gude eletaru mu iphe mu enya; kele i tii bueduru mu onye-ishi ndu-ozu ozo.’ ³ Onye-ishi ndu-ozu ono bya aria su: ‘?Bunaa gunu be mu e-me ge nnajuphu mu abya mu anafu abu ishi ndu-ozu-a? L'ebe abu l'ike okoro dukwadu mu; teme o dukwanu mu iphere ge mu e-me jeshia arwo. ⁴ Mu mawaru iphe, mu e-me ge ndiphe ekweje ge mu bataru phe unuphu me a -chifue mu pho l'abu ishi ndu-ozu-a.’ ⁵ O bya ekukota ndu ji nnajuphu iya ono ugwo nanu nanu. O su onye k'ivuzo: ‘?Bu gunu be i ji nnajuphu mu?’ ⁶ Onye k'ono su iya l'oo ite manu ukporo ise. O su iya: ‘Ngwa; ngge ekwo-ugwo ngu; no-zeta egwegwa; dee ite manu ukporo ebo l'iri.’ ⁷ O su onye ozo: ‘Gubedua-e ?i ji gunu?’ O su iya l'oo eda ereshi ukporo ise. O su iya: ‘Ngge ekwo-ugwo ngu; dee eda ereshi ukporo eno.’ ⁸ Nnajuphu onye-ishi ndu-ozu ono, 'eegudedu ire iya eka ono jakpoo ya ajaja; opfu l'o meru umere onye kwaru enya; kele unwu-eliphe ka akwa enya l'iphemiphe, ephe l'ogbo-nta-a eme; eme le ndu no l'iphoro Chileke.”

⁹ Jizosu pfukwapho su: “Noo iphe, mu gude su unu-a: g'unu gude eku mgboko-a shitaru onwunu onya; g'oo-buru teke eku obu laerupho l'ee-duru unu bahu l'unuphu, te echihudu echihu. ¹⁰ Onye e gude ire iya eka l'iphe, ha nwanshi be ee-gudekwapho ire iya eka l'iphe, ha shii; teme onye 'apfubeduru-eka-oto l'iphe, abadu

ishì ta apfùbekwapho-ẹka-ọto l'iphe, barù ishi. ¹¹ Ọo ya bụ; teke ọ bụ l'e te gudedu ire unu ẹka l'opfu ẹku kẹ mgboko-a; ?denu g'ee-shi gude ire unu ẹka l'opfu ọkpobe ẹku? ¹² Teme; teke ọ bụ l'e te gudedu ire unu ẹka l'ẹka iphe onye ọzo nọ; ?bụ onye a-nụkwanu unu ọphu a-buru k'unu?

¹³ “Ọ tọ dukwa nwokoro, achita nnaji labọ ejeru ozi lẹ mgbo lanu g'ọ tọ kpọ nanu ashi; yee onye ọphuu obu; ọzoo l'o yeru ẹhu l'ozi onye lanu; ejeru onye ọphuu ozi mkpẹ. Unu taa nọdukwa ejeru Chileke ozi bya emekwapho g'okpoga kwataru unu.”

Jizosu ezi iphe, bụ uche Chileke

(Mat 11:12-13; 5:31-32; Mak 10:11-12)

¹⁴ Ndu Fárisii tükokpoo iphe ono nūmakota bya awata agbaru Jizosu mgbonu; opfu l'ẹphe yenukaru okpoga ẹnya. ¹⁵ Ọ sụ phẹ: “Ọo unubedua bụ ndu l'eme onwunu ndu pfuberekoto l'iphu ndiphe; ọle Chileke maru obu unu; kẹle iphe, amadu riru l'ọ bụ iphe-oma bẹ bụ ẹjo- iphe l'iphu Chileke.

¹⁶ “Ekemu, shi l'ẹka Mosisu; waa opfu ndu mpfuchiru Chileke nọkwa jasụ teke Jiọnu onye emeje baputizimu byaru. E -shi teke ono bẹ a wataru ara ozi-oma, bụ k'ẹka Chileke bụ eze arara; teme onyenonu nọdu adzo ọzo abahu iya. ¹⁷ Obenu l'ọ kakwa nphe g'igwe bvụ; g'alị bvụ; eme lẹ g'akpuru opfu ekemu ono nanu buru iphemmanu.

¹⁸ “Onye chifuru nyee ya je alua nwanyi ọzo buakwaa ogori bẹ oori; teme onye lukwanuru nwanyi, ji iya chifuru l'erikwapho ogori.”

Onye eze yee Lazarosu

¹⁹ “Ọ duru nwoke lanu, baru eze, eyeje uwe, du ẹguru bya ere ire; eri gwogwoo mboku-mboku. ²⁰ Ọ

dụkwarupho onye ụkpa, onwo aba, aza Lazarosụ, l'azeje l'ọnu-oguzo onye eze ono. ²¹ Ọ nọdu aduje iya g'a sụ l'a nuru iya nwekpu, shi le nri, eze ono l'eri. Ophu kachaakponu bu le nkuta awujeru bya erichaahaa ya onwo ono. ²² A nonya; onye ukpa ono nwuhu; unwu-jozi-imigwe kulia ya je edonyabe Ebirhamu. Onye eze pho nwuhukwapho; e lia ya. ²³ Ọ nọdu l'oku-alima-eka o no le mkpamehu; palia enya; huma Ebirhamu ụzenya-ụzenya bya ahuma Lazarosụ l'eka o no-kube iya.

²⁴ “O chishia sụ: ‘Nna mu Ebirhamu; g'imemini mu dunu ngu! Zinaa Lazarosụ g'o tsee onu mkpushi-eka le mini bya edee mu l'ire g'ire jidata mu; kele mu no l'oke iphe-ehuka l'oku-a.’ ²⁵ Ebirhamu sụ iya: ‘Nwa mu; nyatakwa le gubedua teke i no ndzu be i natakotaru iphe, du ree nkengu; nokwapho ge Lazarosụ natakotaru ejo-iphe teke ono. Nta-a be ehu duwaa iya guu; gubedua nudukwanu le mkpamehu. ²⁶ A -gufukpoonu ono; o duru oke ose, paru eka no-butaru g'o to du onye a-du ike shi l'eka-a bya l'eka ono; ophu o dukwanu onye l'e-shi l'eka ono byapfuta anyi.’ ²⁷ Nwoke ono sụ iya: ‘O du ree; eshinu o du nno nna; jiko zinaa ya ibe nna mu; ²⁸ kele mu nweru unwune ise; zia ya g'o je anmaaru phe okwa g'ephe ta abyapfuta mu l'eka-a, mu eje oke iphe-ehuka-a.’ ²⁹ Ebirhamu sụ iya: ‘Unwune ngu nweru Mosisu waa ndu mpfuchiru Chileke; g'ephe numaje iphe, ndu k'ono epfu.’ ³⁰ O sụ iya: ‘Aawa nna mu Ebirhamu! ?Ti madu le nemadzu -shi l'onwu teta jepfu phe be izimanu a-lwa phe-a azu.’ ³¹ ‘Ebirhamu sụ iya: Epe -anumaduru olu-opfu Mosisu waa olu-opfu ndu mpfuchiru Chileke; nokwapho g'ephe tee kwetakwapho m'obeta o duchakpooru nu onye shi l'onwu teta dzuru ndzu.’ ”

17

Anma ọkwa eme iphe-ẹji

(*Mat 18:6-7,21-22; Mak 9:42*)

¹ Jizọsu sụ ndu etsoje iya nụ: “O doru ẹnya l'ọ dūgbaaru iphe, e-mechaa mee amadụ g'o shiswee ụzo kẹ Chileke; ọle nshịoro onye oo-shi l'ẹka. ² O gogo karụ onye ono mma ọme a pataru mkpuma-uswe woru lipyabẹ iya l'olu; je aparu chiel'eze-ẹnyimu; eme l'o meru ụnwegirima-a g'ọ ka mma l'ọo onye lanụ o shiswee ụzo.

³ Unu kwabẹru onwunu ẹnya!

“Teke ọ bụ ẹ nwanna ngu mesweru ngu; baarụ iya mba. Teke izimanụ lwarụ iya azụ; gụaru iya nvụ.

⁴ Teke ọ bụ l'o mesweru ngu akpọ ẹsaa l'ujiku lanụ bya abyapfutakọta ngu akpọ ẹsaa ono; bya asụ ngu l'izimanụ lwaakwaru iya azụ; gụkotakwaru iya ya nvụ.”

Ekwekwe

⁵ Ndu-ishi-ozu ono sụ Nnajiuphu: “Nna; mee g'anyi kabaa ekweshi ike!”

⁶ Ọ sụ phẹ: “Ome ekwekwe, unu kweru kẹ Chileke habekpọonu shii gẹ nwa rwịirwiirwii akpuru mọsutadu lanụ; mẹ unu adujekwa ike sụ eze oshi sịkamayinu-a: ‘Phọfu je akpọbe onwongu l'ime eze-ẹnyimu’; mẹ o mee iphe, unu pfuru.”

Iphe, gbaru onye-ozu l'ememe

⁷ “G'e dobe iya l'onye lanụ ẹ g'unu ha nweru ohu, l'akọru iya ọkoro; ọzoo l'echeru iya aturu. Teke ọ bụ l'ohu ono shi l'ẹgu lwa; ?i-sụ iya-a g'ọ byaephọ bya anọdu ria ngụa? ⁸ ?Tọbudu iphe, ii-pfuchiaru iya bụ: ‘Shiaru mu nụ ite ẹnyashi mu ẹgwegwa; je eyee uwe ngu; pafutaadaru mu nri gẹ mu riadaa; ngụadaa mẹe tẹme l'i ria nkengu?’ ⁹ Mu ta arịkwa l'oo-kele ohu ono ekele; g'o jeru iphe, o ziru iya-a. ¹⁰ Nokwaphọ g'unu dū: unu

-meḗbekotakpoephe iphe, e ziru unu; unu a-sụ: ‘Anyi bukwá ndu-ozí, ta abadu lẹ mkpa; anyi meḗruphe iphe, gbaru anyi l'ememe.’ ”

Jizọsu eme ndu ekpenta iri g'ẹphe wekọrohu

¹¹ Gẹ Jizọsu eje Jierúsalemú ono bẹ ọ ghajarú ókè ndu Samériya yẹe Gálili. ¹² Ọ bahụephe l'oma mkpụkpu lanụ; ndu ekpenta iri byapfuta iya; bya agbẹ ụzenya ụzenya; ¹³ chia mkpu sụ: “Jizọsu! Ọnyibe! Jiko g'imemini anyi dụnunụ.”

¹⁴ Jizọsu hụma phẹ bya asụ phẹ: “Unu je gẹ ndu-uke Chileke lee unu ẹnya l'ẹhu!”

Ẹphe tųgbua jeshia; bya ejeberu l'uzo; ekpenta ono mishihu; ọ bụru phẹ agbakerehu. ¹⁵ Onye lanụ hụmaephe lẹ ya kawaa mma; bya agbaphu azụ; echi mkpu aja Chileke ajaja. ¹⁶ Ọ byarwuta bya adaa kpurumu lẹ mgboru ọkpa Jizọsu wata iya ekele ekele. Onye k'ono bụ onye Samériya. ¹⁷ Noo ya bụ; Jizọsu sụ: “?Tọbudu ụmadzu iri bẹ e meru ẹphe wekọrohu? ?Dẹnuhunụ ụmadzu tete ọphuu? ¹⁸ ?Tọ dụkpoedu onye ọphu o rwuru l'ẹhu lẹ ya a-lwaphuta azụ bya ekele ekele; gbahaa onye-a, shi alị ọzo-a?” ¹⁹ Ọ sụ nwoke ono: “Gbalihu jeshia iphe, iije. Ekweta, i kwetarụ kẹ Chileke mewaru g'ị dụ iche.”

Mbọku, ọo-buru

(Mat 24:23-28,37-41)

²⁰ Ndu Fárisii jịa Jizọsu sụ: “?Buhunu teke ole bẹ Chileke e-goshi l'ọo ya bụ eze?” Ọ sụ phẹ: “Chileke -bya egoshi l'ọo ya bụ eze bẹ o too mekwa iya k'ọphu a-hụma l'ẹnya. ²¹ Ọphu ọ dụkwa onye a-sụ: ‘Hụma iya l'ẹka-a; ọzoo l'ọo phụ iya’; kẹle Chileke buakwa eze unu nta-a.”

²² Ọ sụ ndu etsoje iya nụ: “Oorwuakwaa teke unu anyatajẹ nwa teke unu lẹ Abụbu-Ndiphe shi anọje; ọle

unu taa hūmaedu iya. ²³ O dūru ndu ophu a-sū unu: 'Lekwa iya l'ẹka pho'; ọzoo 'g'unu lekwa iya l'ẹka-al' Unu te ejekwa; ophu unu etsokwa phe. ²⁴ Kele o bu g'ebemu-igwe akuje phoo l'akpaminigwe; shi l'ẹka lanu lojaa jasū l'ẹka iya ophu bu ge Abubu-Ndiphe e-me mboku, o-bya. ²⁵ Ole o vufutaje ọzo jeadaa igwerigwe iphe-ehuka; teme ogbo-nta-a-a-jikaadaa ya. ²⁶ Oo g'o du l'ogbo Nuwa phe teke ndiche pho bu g'oo-du teke Abubu-Ndiphe l'a-bya. ²⁷ Teke ono be ndiphe no eri angu; alu-phe nwanyi; ekephe nwanyi; jasū mboku, Nuwa phe bahuru l'eze ugbo, o kuru. Utso bya agbaa; rigbushia ndiphe l'ophu. ²⁸ Nokwapho g'o du l'ogbo Lotu. Epe eri angu; agba ngho; ako opfu bya akpushi ulo. ²⁹ O be mboku, Lotu lufuru le Sodomu; oku nshi-egbe shi l'igwe dzee ge mini bya ekegbushikota phe g'ephe ha. ³⁰ Noo g'oo-du mboku, Abubu-Ndiphe e-he gboo.

³¹ "O -rwua mboku ono; g'onye no l'okpoku atuta unme; iphe iya nodu l'ulo; te ejekwa iya ewota. G'onye no l'egu te ejeekwa ala unuphu. ³² Nyatakwa iphe, meru nyee Lotu.

³³ "Onye bu onye eme ge ndzu iya duru iya l'e-tuphakwa iya etupha. Onye tuphakanuru ndzu iya etupha bukwa akwakobe be o kwakoberu iya. ³⁴ Ge mu kakwaru unu; enyashi ono be umadzu labo a-ze l'iphe, aaze aze; e zikota onye lanu; haa onye ophu. ³⁵ Unwanyi labo a-nodu atsu nri; l'e zikota onye lanu; onye lanu akwaa. ³⁶ Umadzu labo l'a-nodu l'egu; e zikota onye lanu; onye lanu akwaa."

³⁷ Ndu etsoje iya nu su: "Nnajiuphu; ?bu l'awe be iphe ono e-me?"

O su phe: "Oo ẹka odzu dabyiru be udele edzukobeje."

18

Etụ nwanyị, ji iya anọedu
yẹe onye ekpe ikpe

¹ Jizọsu bya anmaaru phẹ etu, o gude goshi phẹ sụ g'ẹphe pfuje nụ Chileke; g'ẹphe ta asụ l'ike epfufu bvụwaru phẹ. ² Ọ sụ phẹ: “O nweru mkpụkpu lanụ, onye ekpe ikpe bu; ọphu ọotsudu Chileke ebvu; ọphu ọ gụbeduru nemadzu iphe. ³ Ọ dukwarupho nwanyị, ji iya anọedu ndzu, bukwapho l'ime mkpụkpu ono. Nwanyị ono nọdu ejepfufe onye-ikpe ono tekenteke je anọdu arwo iya sụ iya jiko g'o kpefuta iya l'eka onye opfu iya. ⁴ Onye-ikpe ono jikanyakpoepho bya arịa sụ: ‘A maru-a lẹ mu ta atsudu Chileke ebvu; ọphu ọ dudu onye mu gụberu iphe; ⁵ ọle nwanyị-a pfuchinụkawaru mu nchị. Mu ekperu iphe iya nụ iya; a -nonyaa o pfugbua mu l'opfu.’”

⁶ Ọo ya bu; Nnajiuphu sụ: “?Unu numaru iphe, ẹjo onye-ikpe ono pfuru? ⁷ Sụ-a; ?ọ dū unu gẹ Chileke ta akabadaanu ekpefu ndu ọ hotaru ẹgwegwa; mbu ndu araku iya nū eswe l'enyashi? ?Ọobya anọ ọdu g'ọ tọ yeru phẹ ẹka? ⁸ Gẹ mu gbukwaaru iya unu tororo; oo-kpefukwa phẹ l'ọku l'ọku. Obenu lẹ-a; Abubu-Ndiphe -byaepho; ?ọ duru-a ndu ọo-huma, kweru nọdu iya l'eka l'eliphe tọo?”

Etụ onye Fárisii yẹe onye
anajẹ okpoga akirikọ

⁹ Ọ bya anmaa etu-a nū ndu gude l'ẹphe dobesu l'ẹphe pfuberekoto; woru ndu ọzo nmaa phulaphula. Ọ sụ phẹ: ¹⁰ “Ọ duru umadzu labo, bahuru l'eze-ulo Chileke je epfuru nū Chileke. Onye lanu bu onye Fárisii; onye ọphuu bu onye ana akirikọ. ¹¹ Onye Fárisii ono gbalihu je apfu-pheru bya epfuru nū Chileke k'ẹhu onwiya

sụ: ‘Chileke; mu ekele ngu ekele lẹ mu ta adudu g'unwoke ọzo; mbụ ndu ana nfu; ọzo ndu eme kẹ nwanyi; mẹ ndu eme ẹjo-iphe; ọzo dụ gẹ nwoke-a ana okpoga akiriko-a. ¹² Mu aswijeru Chileke ẹgu ujiku ẹbo l'idzu; tẹme iphe, mu kpatakporu akpata bẹ mu ekeje oke-lanụ-l'uzo-iri; nụ Chileke.’ ¹³ Onye k'ophuu, bụ onye ana akiriko pho je apfururo ụzenya; ophu o palikpodarunu iphu imeli; gbahaephọ ẹka bẹ ọoku ppopopo l'okpoma sụ: ‘Chileke ẹka l'alị! G'imemini mube onye iphe-ẹji dụ ngu ro!’ ¹⁴ Sụ-a; gẹ mu kakwaru unu; onye ana akiriko ono byakwaru ala ibe iya; Chileke guwa iya l'onye pfberekoto; haa onye ophuu; kẹle onyemonye, l'ekuli onwiya eli bẹ ee-kuzeta alị; onye kuzetakwanuru onwiya alị bẹ ee-kuli eli.”

*Jizosu agoru unwegirima
Onu-oma*

(Mat 19:13-15; Mak 10:13-16)

¹⁵ A nodu ekutagbaaru Jizosu unwegirima, e he l'ẹka g'o byia phẹ ẹka. Ndu etsoje iya nụ hụma iya bya abaarụ ndu ono, ekutaru iya unwegirima ono mba. ¹⁶ Jizosu bya ekua phẹ sụ: “Unu hakwaa unwegirima g'ephẹ byapfuta mu; unu ta akposhikwa phẹ abyabya; kẹle o bụ ndu dụ nno bẹ ẹka Chileke bụ eze bụ nkephẹ. ¹⁷ Gẹ mu gbukwaaru iya unu tororo; onye ete gudedu obu unwegirima kweta lẹ Chileke bụ eze taa bahukwa ẹka o no.”

Onye nweru iphe

(Mat 19:16-30; Mak 10:17-31)

¹⁸ Onye lanụ, bụ onye-ishi jia Jizosu sụ iya: “O-zì-iphe, nwoke, dubebe ree; ?bụ gunu bẹ mu e-me gẹ mu nweru ndzụ ojejeje?”

¹⁹ Jizosụ sụ iya: “?Bụ gụnu meru g'o gude ì nọdu eku mu onye dūebe ree? Ọ tọ dūkwa onye bụ onye dūebe ree; a -gūfu Chileke nwẹkiya. ²⁰ Ị mawaru iphe, ekemu Chileke sūru g'e meje: 'Erikwa ogori; ọphu i gbukwa ọchi; ọphu i zikwa iphuru; ọphu ì dzukwa ụka; kwabẹje nna ngu yẹe ne ngu ùbvù.' ”

²¹ Nwoke ono sụ iya: “Eshinu mu bụ nwata ta adukwa iphemiphe ono ọphu mu mebyijeru.”

²² Jizosụ nūmaepho nno bya asụ iya: “Iphe lanụ bụ iphe, phọdukwaduru ngu nū; laa je erekọta iphemiphe, i nweru; woru aswa iya keeru ndu ụkpa; l'ì byawarọ etsoru mu. Ọo ya bụ l'iinweru ọkpobe iphe l'imigwe.” ²³ Nwoke ono nūmaepho nno; ẹhu daẹ ya phọ dzụu; kẹle o nweru iphe shii.

²⁴ Jizosụ lee ya ẹnya bya asụ: “Egube g'ọotsubekwanu l'ẹhu; mbụ gẹ ndu nweru iphe e-me bahụ l'ẹka Chileke bụ eze. ²⁵ Kẹle ewota ìnya pyoo l'ẹnya ngga kakwa nphe; eme lẹ g'onye nweru iphe e-me bahụ l'ẹka Chileke bụ eze.”

²⁶ Ndu nūmaru iya nū sụ: “?Ọ bụhunuru onye bẹ aadzọta?”

²⁷ Jizosụ sụ: “Iphe kpọbaru nemadzụ ẹka ememe bẹ bụkwa Chileke sūru iya ememe.”

²⁸ Pyịta sụ: “Lewarọ anyịbedua, tukuru iphemiphe haa bya etsoru ngu-a.”

²⁹ Ọ sụ phẹ: “Gẹ mu gbukwaaru iya unu tororo; ọ tọ dūkwa onye gude k'ẹka Chileke bụ eze; haa ụlo iya; ọzoo nyee ya; ọzoo nwune iya; ọzoo ndu nwuru iya nū; ọzoo ụnwu iya; ³⁰ gẹ Chileke ta apfụ iya ụgwo iya mpfụ-ngo nta; l'o nweru ndzụ ojejeje l'ogbo ọphu nọ l'iphu.”

K'ugbo ẹto Jizọsu epfu ẹ
ya e-je iphe-ẹhuka nwuhu

(*Mat 20:17-19; Mak 10:32-34*)

³¹ Jizọsu bya eduta ụmadzu iri l'ẹbo ono bya asu phe: “Unu huma ẹ nta-a be anyi ejewaa Jierusalemu. Iphemiphe, ndu mpfuchiru Chileke deru k'ẹhu Abubu-Ndiphe be e-mekotanu. ³² Kele aa-kpuru iya nu ndu amadu Chileke; aa-gbaru iya mgbonu; gude iya mee iphe ochi; vua ya onu-mini; ³³ chia ya echachi; woru iya megbua. Teke o beru mboku k'eto iya l'ooshi l'onwu teta dzuru ndzu ozo.”

³⁴ Ophu o dudu iphe ono me nanu, doru phe enya; kele e meru g'opfu ono tuchi phe enya; ophu ephe amadu iphe, o pfuru.

Jizọsu eme onye atsu ishi
g'o wata aphu uzo

(*Mat 20:29-34; Mak 10:46-52*)

³⁵ Jizọsu rwutashia Jieriko; o duru nwoke, atsu ishi, no l'aguga etsuzo arwo arwo. ³⁶ O numa igiji ikpoto ndu awugha nu; bya ajiahaa: “?Bu gunu ada?”

³⁷ Ephe su iya l'o kwa Jizọsu onye Nazaretu l'aghata.

³⁸ O chishia: “Jizọsu! Nwa Dévidi! Phunaaru mu obu-imemini.”

³⁹ Ndu no l'iphu gbochia ya onu; su iya g'o dobe onu doo. O kabakpo ya ro arashi ike: “Gube Nwa Dévidi! Phunaaru mu obu-imemini.”

⁴⁰ Jizọsu pfuru bya ezia g'e duta iya bya. O byarwutaepho ntse; Jizọsu su iya: ⁴¹ “?Bu gunu be o du ngu ge mu meeru ngu?”

O su iya: “Nnajiuphu; mee ge mu wata aphu uzo.”

⁴² Jizọsu su iya: “Wata aphu uzo; l'ekweta, i kwetaru ke Chileke mewaru g'i du iche.”

⁴³ Teke ono kwapho; o wata aphu uzo; bya etsoahaa Jizosu; ndu etu Chileke epha. Iphe, bukpo onye humaru iya nu jaa Chileke ajaja.

19

Jizosu yee Zakiyosu

¹ Jizosu bya abahu le Jieriko; bya aghajaahaa ya aghaja.

² O duru nwoke, epha iya bu Zakiyosu, bu iya bu onye-ishi ndu anaje akiriko; teme o nweru iphe shii.

³ O chohakpoo ge ya huma Jizosu, maru onye o bu; ophu ikpoto oha ono ekwedu g'o kpata uzo; kele o du mkpurukpu. ⁴ Noo ya bu; o gbavuta uzo je enyihu eli oshi sikamo; je anodu ge ya ahuma Jizosu; kele oo-shi l'eka ono ghata. ⁵ Jizosu byarwutaepho eka ono bya apalia enya bya asu iya: "Zakiyosu; nyizeta egwegwa; kele oo l'ulo ngu be mu kwafutaje ntanu-a."

⁶ O nyizeta egwegwa bya egude ehu-utso duru Jizosu duba ibe iya. ⁷ Ehu ghuaahaa iphe, bu ndu humaru iya nu eghu. Ephe pfuaahaa su: "Lenu; nwoke-a abahu jeshia g'a kwaaruu iya ebyaa l'ibe nwoke-a, eme iphe-eji-a."

⁸ Zakiyosu gbalihu bya asu Nnajiuphu: "Mu su-a; Nnajiuphu; iphe, mu nweru enweru be mu e-ke uzo ebo; nu ndu ukpa oke lanu. Teke o bu l'o duru onye mu riru urwu; iphe, o bu iphe, o bu; mu a-pfua ya iphe, ha g'iphe, mu riru iya mgbo eno."

⁹ Jizosu su iya: "Ntanu-a be a dzoru ndu unuphu-a; kele nwoke-a l'onwiya bukwapho oshilokpa Ebirihamu. ¹⁰ Abubu-Ndiphe byakwaru achu ndu tuphahuru etuphahu g'oo-dzoo phe."

Etu ndu e yeru okpoga l'eka
(Mat 25:14-30)

¹¹ Ẹphe n̄nyakpoep̄ho iphemip̄he ono; ọ wataru ph̄e anmaru ẹtu; kele ọ n̄owa Jierúsalem̄u ntse; t̄eme ẹp̄he dobesu l̄e Chileke abyakebewaa egoshi l̄e ya bu eze. ¹² Ọo ya bu ọ s̄u: “Ọ d̄uru nwoke lanu, bu eri ndu eze, jeru ọha, du ẹnya; g'e kpube iya okpu-eze t̄eme l'oolwa. ¹³ Ọ bya ekua ndu-oz̄i iya umadzu iri bya ekeeru ph̄e pangu iri. Ọ s̄u ph̄e: ‘Unu gude iya see akanya jas̄u mu a-lwa.’ ¹⁴ Ọle nwoke ono du ndu al̄i iya ash̄i. Ẹp̄he zia ndu-oz̄i g'ẹp̄he tso iya az̄u az̄u je ep̄fua l'ẹka ono; s̄u l'ọ t̄o dudu ph̄e g'ọ b̄uru nwoke ono, a-b̄uru eze ph̄e.

¹⁵ “E kpubechaep̄ho nwoke ono okpu-eze ono; ọ lwa bya ezia g'e kuaru iya ndu-oz̄i-a, ọ n̄uru okpoga-a ḡe ya maru urwu, ẹp̄he ritaru iya. ¹⁶ Onye k̄e mb̄u bya ap̄furu iya l'iphu bya as̄u: ‘Nna; pangu olu ngu ono tukobeakwaru onwiya pangu iri ọzo.’ ¹⁷ Ọ s̄u iya: ‘I meru ree! I bu ọkpobe onye-oz̄i. Eshinu e gude ire ngu ẹka l'ip̄he, ha nwansh̄i b̄e mu yeru ngu mkp̄ukpu iri l'ẹka; g'i b̄uru ishi ph̄e.’ ¹⁸ Onye k'ẹbo bya bya as̄u: ‘Nna; pangu olu ngu ono tukobeakwaru onwiya pangu ise.’ ¹⁹ Onye eze ono s̄u iya: ‘Ọ kwaph̄o mkp̄ukpu ise b̄e ịi-b̄uru ishi ph̄e.’ ²⁰ Onye ọzo bya as̄u: ‘Nna; wakwa pangu olu ngu. Mu woekwaru iya ph̄o kechia l̄e nwampekala ẹkwa; ²¹ kele mu ats̄u ngu ebvu l'i d̄unukaru ẹhuka. Iiwotaj̄e ip̄he, i dobeduru; t̄eme ị n̄odu awotaj̄e ip̄he, ị k̄uduru.’

²² “Onye eze ono s̄u iya: ‘Ḡube iberezi ip̄he-a! Ọ kwa op̄fu-ọnu ngu b̄e mu e-gude nmaa ngu ikpe. Eshinu ị maru l̄e mu d̄u ẹhuka; mu n̄odu ewotaj̄e ip̄he, mu edobeduru; t̄eme mu n̄odu awotaj̄e ip̄he, mu ak̄uduru. ²³ ?Bu ḡunu meru ip̄he, i yeduru mu okpoga mu l'ulo nche okpoga; g'ọo-b̄uru: mu -lwa mu eje ewota iya ȳe ip̄he, o tukoberu onwiya?’ ²⁴ Ọ bya as̄u ndu pfuru l'ẹka ono: ‘Unu nata iya okpoga ono woru n̄u onye ọphu nweru pangu iri ph̄o.’ ²⁵ Ẹp̄he s̄u iya: ‘Ii-nhi Nnajiup̄hu! ?

Bũchia yẹbedua, nwewaru pangu iri-a?' ²⁶ Ọ sù phẹ: 'Gẹ mu gbukwaaru iya unu tororo; onye nweru nù bẹ a-nùbakwaa ọphu ka shii. Obenu l'onye enwedu nù bẹ aagbẹnu natafulenu nwọphu o nweru.' ²⁷ Sù phẹ: 'A bya lẹ ndu opfu mu-a, bụ ndu ete ekwedu l'ọo mu a-buru eze phẹ-a; unu chĩa phẹ bya egbushia l'ataphu mu l'ẹka-a.'

Jizọsu abahụ lẹ Jierúsalemụ

(Mat 21:1-11; Mak 11:1-11; Jiọn 12:12-19)

²⁸ Jizọsu pfuchaephọ iphe, oopfu bya ejeshia Jierúsalemụ, oo-je. ²⁹ Ọ byarwutaephọ l'úbvú, eekuje Úbvú-Olivu, bụ iya bụ lẹ mgboru Betufeji; waa Betani; o zia ndu etsoje iya nù ụmadzu ẹbo sù phẹ: ³⁰ "Unu je l'ime mkpụkpu ono, nọ unu l'ụzo iphu ono. Unu -rwuephọ l'ọnu ụzo, e shi abahụ lẹ mkpụkpu ono bẹ unu a-huma nwa nkafụ-igara, e liberu elibe l'ẹka ono, e teke adu-swe onye nọjeru iya l'eli. Unu tọta iya kpuru bya. ³¹ Teke ọ duru onye jiru unu sù: '?Bụ gụnu meru iphe, unu atọta iya?' Unu asụ iya lẹ mkpa iya duru Nnajiuphu."

³² Noo ya; ndu ono, e ziru ozi ono tughua bya ejerwua; ọ buerupho g'o pfuru bụ g'ọ dū. ³³ Ẹphe tọtaahaephọ nkafụ-igara ono; ndu nwe iya nù sù phẹ: "'Bụ gụnu meru g'o gude unu nọdu atọta nkafụ-igara ono?"

³⁴ Ẹphe sù phẹ: "Ọ kwa mkpa iya duru Nnajiuphu."
³⁵ Ẹphe kputa nkafụ-igara ono je anụ Jizọsu; bya eworu uwe ẹhu phẹ wukobe iya; bya eyeru Jizọsu ẹka; ọ nọdu iya anọo l'eli. ³⁶ O be g'ọogba eje; ndu nọ l'ụzo tọo uwe ẹhu phẹ l'ụzo.

³⁷ Ọ zakubejeephọ Jierúsalemụ ntse lẹ mkpọ-zeta úbvú Olivu; iphe, bụkpoo ikpoto ndu etsoje iya nù ono wata ete ẹswa; echi mkpu; aja Chileke ajaja k'eze iphe

ono, paru ẹka ono, o meru; ẹphe hụmakota ono. ³⁸ Ẹphe su: “Onye Chileke gọru ọnu-oma bẹ eze ono bu; mbu onye ono, bu Nnajiuphu ziru iya g'ọ bya ono. Gẹ nchi dukwa doo l'imigwe; g'ubvù duru Chileke, bu Okalibe-kangokotaru-nu.”

³⁹ Ndu Fárisii, yi l'ikpoto ndu ono haru su Jizosu: “O-zì-iphè! Baaru ndu etsoje ngu nu mba.”

⁴⁰ O su phe: “Gẹ mu kakwaru unu: ndu-a -nọdu doo; mkpuma, nọ l'alì echia mkpu ono l'onwiya.”

Jizosu ara ẹkwa Jierúsalem

⁴¹ Jizosu levuẹpho Jierúsalem; o raaha ẹkwa iya su: ⁴² “O -bu l'ì makpokwanaaru iphe, e-me gẹ nchi du ngu doo nta; obenu le nta-a bẹ e domiru iya g'anya ngu ta ahuma iya. ⁴³ Kẹle ọo ujiku lanu bẹ ndu ohogu ngu aa-furu ngu; bvua ose-ogu; nọ-pee ngu mgburug-buru; buchia ngu ọnu nri; shi ẹkameka atụ kpereree abyapfuta ngu; ⁴⁴ bya egbua gu l'unwu ngu, kuru ngu l'ime pyaapya. Mbụ l'ohogu ngu taa hakwa mkpuma lanu g'ọ kpọ-pfuru nwibe iya l'eli igbulọ ngu; kẹle i ti madu teke a byaru ngu adzota.”

*Jizosu achifu ndu azu aswa
l'eze-ulo Chileke*

(Mat 21:12-17; Mak 11:15-19; Jiọn 2:13-22)

⁴⁵ Jizosu bya abahu l'eze-ulo Chileke bya awata achishi ndu azu aswa. ⁴⁶ Su phe: “Unu ta amadu l'e deru l'ekwo le Chileke suru: ‘Ulo mu a-buru ulo, aa-nọduje epfu anu mu.’* Unu bya eworu iya mee ulo, ndu ana nfu edomije onwophe.”

⁴⁷ O nọdu anọduje ezi iphe l'eze-ulo Chileke ono mboku-mboku. Ndu-ishi uke Chileke; me ndu ezije

* 19:46 19:46 Gụnaa Azá 56:7; Jier 7:11.

ekemu; mē ndu nweru ɛnya l'oha ono chɔahaa ɔzo g'ɛphe e-me gbua ya. ⁴⁸ Ọphu ɛphe amadu g'ɛphe e-me iya; kẹle onyemonye do-pheru iya mgburugburu; woru nchi togbu l'iphe, oo-pfu.

20

Aji Jizosu ɛgube ike,
o gude eme iphemiphe ono

(*Mat 21:23-27; Mak 11:27-33*)

¹ O be ujiku lanu gɛ Jizosu no ezi oha iphe l'eze-ulo Chileke; ara ozi-oma ono arara; ndu-ishi uke Chileke; waa ndu ezije ekemu; waa ndu bu ɔgerenya byapfuta iya bya asu iya: ² “Karɔ anyi ?Bu ɛgube ike gunu be i gude eme iphemiphe-a? ?Bukpoo onye ziru ngu g'i bya iya ememe?”

³ O su phe: “Mbɛdua a-jikwapho unu aji lanu. Unu zakwaa mu iya. ⁴ ?Bu onye ziru Jionu g'o bya eme baputizimu? ?Bu Chileke; to nemadzu?”

⁵ Ẹphe wata iya adzokashi l'ime onwophe su: “Teke anyi suru l'oo Chileke ziru iya; l'oo-su anyi: ‘O buhunuru gunu meru g'o gude ophu unu ekwetaduru iphe, o pfuru?’ ⁶ Teke anyi sukwanuru l'oo nemadzu ziru iya; oha atugbua anyi le mkpuma; kẹle o dowaru oha ɛnya le Jionu bu onye mpfuchiru Chileke.” ⁷ Ẹphe je jasɔ iya: “Anyi ta amakwa onye ziru iya ya nu.”

⁸ “Jizosu sukwanu phe: Ọphu mu a-kokwanuru unu onye ziru mu nu gɛ mu meje iphemiphe ono.”

Ẹtu, e gude ndu anwamu,
e butaru ye l'opfu-vayinu anma

(*Mat 21:33-46; Mak 12:1-12*)

⁹ O wata anmaru oha etu-a su: “Nwoke lanu koru opfu-vayinu bya eworu iya ye l'eka ndu o butaru g'ɛphe letajeru iya ya ɛnya; bya atugbua jeshia iphe-ozo je anoo

ọdu. ¹⁰ O rwua teke aawoje akpuru iya; ọ bya ezia onye-
 ozi iya g'o jepfu ndu-ozie-egu ono g'ephe wọo ya oke iya
 nkiya. Ephe gude onye ono, o ziru ozi ono; tsua ya iphe;
 gbabe iya eka ọto; nwufu iya; ọ lashia. ¹¹ Ọ bya ezia
 onye-ozie ọzo; ephe tsukwapho onye k'ono iphe; mee ya
 iphe-iphere; gbabe iya eka ọto; nwufu iya; ọ lashia. ¹² O
 zikwapho onye k'eto; ephe mekwapho onye k'ono
 iphe; chifu iya. ¹³ Onye ono, nwe opfu-vayinu ono su:
 'O du ree; mu maru-a iphe, mu e-me nta. Mu e-ye nwa
 mu, mu yeru obu g'o je. ?A maru; ?ephe a-kabe kwabe
 yebedua ubvu m'ephe -huma iya?' ¹⁴ O be teke ndu-ozie-
 egu ono humaru onye k'ono; ephe zua mgbede kpua ya
 su: 'Ihee! Waa onye ali-a e-mechaa buru nkiya me nna
 iya -nwuhu. Unu g'anyi gbua ya egbugbu; g'ali ono a-
 buru k'anyi.' ¹⁵ Ephe kpufu iya l'egu ono je eworu iya
 megbua.

“Su-a; ?O dukpoo unu g'o bu gunu be onye nwe
 opfu-vayinu ono e-me phe? ¹⁶ Oo-bya egbushichaa ndu-
 ozie-egu ono bya eworu opfu-vayinu ono ye ndu ozo
 l'eka.” Oha numaepho nno; ọ tuko buru: “Tuswekwa!
 Tuswekwa!”

¹⁷ Ọ bya elee phe enya bya asu: “?O bhunuru gunu
 be bu iphe, e deru l'ekwo-opfu Chileke su:

“O kwa mkpuma,
 ndu akpu ulo jikaru;
 mechaaru bya aburu
 mkpuma, gudesi ulo?*

¹⁸ Onyemone, bu onye vukotaru mkpuma ono daa; be
 e-tsujishihunu; teme teke ọ turu nemadzu; l'ogwee onye
 ono arakabya.”

* 20:17 20:17 Guna Ebu 118:22.

Apfu akiriko

(Mat 22:15-22; Mak 12:13-17)

¹⁹ Ndu ezije ekemu waa ndu-ishi ndu-uke Chileke meahaa g'ephe zugude iya teke ono; kele ephe maru l'oo phe be onmadoru etu ono; ephe nodu atsukwanu oha ebvu.

²⁰ Ephe wata iya anwu ngge; bya ezia ndu ngge g'ephe je emetakpoeppo g'ephe bu ndu okpobe-opfu; g'ephe atuta nv' l'iphe, o pfuru gude kputa iya ye l'eka onye nwe ike, bu iya bu nnajioha, shi Romu. ²¹ T'obudu iya bu; ephe jerwua bya ajia ya su: "O-zì-ipe; anyi maru l'iipfuje opfu, pfuru nhamunha; teme i nodu ezi iphe, pfuru oto; ophu o dudu onye iile enya l'iphu epfu; gbahaa uzo Chileke be i gude ire-lanu ezi. ²² Su-a; ?to budunu emebyi ekemu Chileke me anyi -tufe akiriko nu eze nnajioha, no le Romu?"

²³ O maerupho eregede phe bya asu phe: ?Denu g'o gude unu nodu ahu mu ama? ²⁴ "Unu goshieshikwa mu kobo lanu. ?Bu ishi onye yee epha onye bu owa-a, du iya nu-a?"

Ephe su iya: "Oo ke Siza!"

²⁵ O su phe: "O du ree; unu wonuru iphe Siza nu Siza; unu eworu ke Chileke nu Chileke."

²⁶ Ophu ephe adudu ike pfuru l'edzudzu-oha l'eka ono shi l'opfu onu iya gude iya. G'o gude pfua iphe ono du phe biribiri. Ophu ephe epfueduru opfu.

Ke eshi l'onwu teta dzuru ndzu

(Mat 22:23-33; Mak 12:18-27)

²⁷ O duru ndu Sadiusi, bu ndu ono, suru l'e tee shidu l'onwu eteta adzuru ndzu ono; byapfutaru Jizosu. ²⁸ Bya ajia ya aji su: "O-zì-ipe; Mosisu deru l'ekwo ekemu su: Teke o bu le nemadzu nwuhuru; ebe o nwutaduru nwa; ge nwune onye ono lupyabe nyee ya; nwutaru iya nwa. ²⁹ Su-a; o duru unwune esaa, k'ogeranya luchaaru

nwanyị bya ahaa ya nwụhu; ọphu ọ nwutaduru nwa. ³⁰ Onye k'ẹbo lụpyabe nwanyị ono. Lụa ya jasụ nwoke ono nwụhu; ọphu ọ nwutakwaru iya phọ nwa. ³¹ Onye k'eto nnophọ; jasụ ẹphe n'ẹsaa ludzuru nwanyị lanụ ono nwushihukota; ọphu ọ dudu onye ọphu nwutaru nwa. ³² E mechaa l'ikpazụ; nwanyị l'onwiya bya anwụhu nkiya. ³³ Sụ-a; o -rwua teke l'ee-shi l'ọnwu teta dzuru ndzụ; ?bụ onye ole bẹ nwanyị ono a-buru nyee ya? G'ẹphe n'ẹsaa ono lụchaaru iya-a.”

³⁴ Jizọsu sụ phe: “Unwu ọgbo-nta-a alụ nwanyị; unwanyi nọdu alụ ji; ³⁵ obenu ẹ ndu a gụru l'ẹphe gbaru k'eshi l'ọnwu teta gbalihu bya eburu ẹ mgboko ọphu a-bya nū taa lụhedu nwanyị; ọphu nwanyị alụhedu ji. ³⁶ Ẹphe taa nwuhuhedu anwụhu ọzo; kele ẹphe l'unwu-ojosi-imigwe a-gbaru nanụ. Eshinu ẹphe bụ unwu, shi l'ọnwu teta dzuru ndzụ bẹ ẹphe bụwaa unwu Chileke. ³⁷ Ọ -buru k'eshi l'ọnwu teta dzuru ndzụ bẹ ẹkwo Mosisu goshiru iya l'ẹka o pfuru k'irwu, ọku enwu phoophoohoo. Ẹka ono bẹ Mosisu kuru Chileke: Chileke ke Ẹbirihamu; waa ke Ẹyizaku; waa ke Jiéọpu. ³⁸ Bụ iya bụ l'ọ tọ bụdu Chileke ndu nwuhuru anwụhu. Ọ bụ Chileke ndu nọ ndzụ; kele onyemonye dzụ ndzụ l'anya Chileke.”

³⁹ Ndu ezije ekemu ono harụ sụ iya: “O-zì-iphel! I pfuru ree!” ⁴⁰ E shiẹpho teke ono, ọphu ẹphe atụbaeduru ama ajịbaa ya ajị ọzo.

*Ajị k'onye bụ Kéreshi ọ bụ
(Mat 22:41-46; Mak 12:35-37)*

⁴¹ Jizọsu bya asụ ndu Fárisii ono: “?Denu g'e gude sụ ẹ Kéreshi ọbu bụ Nwa Dévidi; ⁴² l'ẹka Dévidi l'onwiya pfukwaru l'ẹkwo-ebvu Chileke sụ:
“Chileke sụru Nnajiuphu mu:

Nòdu mu l'èkutara

⁴³ jasù teke mu e-me ndu
 òhogu ngu
 g'èphe bùru iphe,
 ìi-zòpyabe l'òkpa.†”

⁴⁴ Bùnu iya bù lẹ Dévidi kuru iya Nnajiuphu! ?Dènuhununu
 g'o gude ò bùru nwa iya?

Jizòsu epfu k'ezije ekemu

(Mat 23:1-36; Mak 12:38-40)

⁴⁵ Jizòsu nòdu l'edzudzu-òha l'èka ono sù ndu etsoje
 iya nù: ⁴⁶ “Unu kpakwaru ndu ezije ekemu l'aphara; mbù
 ndu bù iphe, adùje phẹ ree bù g'èphe gude kpowula-
 kpowula uwe kwaa onwophẹ yẹgele ejephe; g'e kejeje
 phẹ ẹrengete ekele l'èka a dù igwerigwe g'èphe bù
 oke nemadzù. G'oshi òphu bù iya kachakpòo ree l'ùlo-
 ndzukò ndu Jiu bùru nkephẹ; waa g'ò bùru phẹ a-nòdu
 l'èka aa-kachakpòo phẹ akwabẹ ùbvù mẹ a -nòdu abò
 iphe. ⁴⁷ Èphe bù ndu eripyajẹ ùlo ùnwanyi, ji phẹ
 anòedu; tẹme ẹphe nòdu egudeje ẹregede epfukpòepho
 ogologo opfu anù Chileke. Ò bù phẹ bẹ aa-kachaa
 anmashì ikpe ike.”

21

Iphe, nwanyi, ji iya anòedu
 anù Chileke

(Mak 12:41-44)

¹ Jizòsu bya apalia ẹnya bya ahùma ndu nweru
 iphe g'èphe echiegbaa okpoga phẹ l'okpoko, echiejeru
 Chileke okpoga l'eze-ùlo Chileke. ² Ò hùma nwanyi, ji
 iya anòhedu ndzù, akpa nri, byaru bya echie afù labò.

† 20:43 20:43 Gùnaa Ebvu 110:1.

³ Jizosụ sụ: “Gẹ mu kakwaru unu; ọ kwa nwanyị ụkpaa, ji iya anọedu ndụ-a bẹ kachaa eye okpoga lẹ g'ẹphe hakọta ono. ⁴ Kẹle iphe, ndu ọphuu g'ẹphe ha echiegbaa bụ okpoga, tsuru etsutsu; obenu lẹ nwanyị-a akpakpọ nri shii; ọle o wotakọtaru iphe, o gude buru bya echie.”

Iphe, e-me teke ikpazụ

(Mat 24:1-2; Mak 13:1-2)

⁵ A haru pfuphenyaephoo k'eze-ulo Chileke ono g'e gude kpumata iya l'eguru mkpuma, du ebvu; waa k'iphe, a nuru Chileke, du iya nu; Jizosụ sụ phẹ: ⁶ “O - buru iphe ọwa-a, unu ele ọnya-a; ọ dukwaru mboku, ee-mechaa nwukpọshichaa iphemiphe ono enwukpọshi; mbu k'ọphu ọ tọ dudu g'ọ ka mma l'ọo mkpuma lanu, akpọ-pfuru l'eli nwibe iya.”

Iphe, bu o -mechaa

mgboko abvu

(Mat 24:3-14; Mak 13:3-13)

⁷ Ẹphe jia Jizosụ sụ iya: “? Bupoo teke ole bẹ iphemiphe ono e-mekpọo? ?Bụ gūnu bẹ ee-gude maru teke iphe ono abyagbaa ememe?”

⁸ Ọ sụ: “Ọo pho g'unu leta ọnya g'ọ tọ du onye e-duswe unu ọzo. Ọ dukwaru igwerigwe ndu a-zaru ẹpha mu bya. Onye ọphu nonu l'ọ sụ l'ọo ya bu Kereshi ọbu; mbu l'ogbaakwa teke ọbu. Unu te etsokwaru phẹ. ⁹ Teke unu nuaharu k'ogu; waa lẹ mkpaka aswoli l'ibiya ọphuu; ọzoo l'ibiya ọphuu; gẹ ndu ba agukwa unu; kẹle iphemiphe ono mefutakọtaje; ọle teke ikpazụ tee rwuekwapho ẹgwegwa nno.”

¹⁰ No iya; ọ sụ phẹ: “Ọha yele ọha ibe iya a-nodu alwu ọgu; alị-eze yẹe alị-eze ibe iya a-lwukwapho ọgu.

¹¹ Alị-ọnma-jijijiji a-nodu anma anmashi iya ike; ẹjo ọkpa-nri mekpoo ẹhu, eme ememe l'e-mekota l'eka

dụ igwerigwe. Ahụma a-nọdu emegbaa l'akpaminigwe mękpoo eze iphe-ọhubama ọzo.

¹² “Ọle-a; iphemiphe ono -bya emegbabẹ bẹ ee-vuadaru ụzo kpaa unu ẹhu; gude unu; kpuru unu je l'ulo-ndzukọ ndu Jiu je ekpee unu ikpe; tịa unu mkpọro; mbụ l'aa-kpütachakwaa unu bya edobe l'iphu ndu eze; mękpoo l'iphu ndu-ishi ọha l'opfu ẹhu mu. ¹³ Noo teke ọ gbaru g'unu goshi l'edzudzu-ọha l'unu bụ ndibe mu. ¹⁴ Sụ-a; unu te evujekwaru ụzo wata ari iphe, unu e-pfu gude kpefu onwunu; ¹⁵ kẹle ọo mbẹdua l'e-ye unu opfu l'ọnu. Mu e-me unu amaru iphe k'ophu ndu ọhogu unu a-ta amaduru g'ẹphe e-yeje ọnu l'iphe, unu epfu; ọphu ẹphe a-byadu atụ-kpute unu l'ẹgo. ¹⁶ Ndu nwuru unu; mękpoo unwune unu; mękpoo abubu unu; mę ọnyà unu phẹ e-mechaa deru unu ye ndiphe l'ẹka; l'a haru unu gbua egbugbu. ¹⁷ Onyemonye e-gude k'iswi ẹhu mu kpoo unu ashi. ¹⁸ Ọle ọ tọ dudu g'ọ ka mma l'ọo ẹgbushi lanu, nọ unu l'ishi, byaru l'ala l'iswi. ¹⁹ Ọo ẹpho g'unu tajẹ nshi; kẹle ọ kwa ọ-ta-nshi tataru ọkpobe ndzu.”

Ẹjo ahuma

(Mat 24:15-21; Mak 13:14-19)

²⁰ “Sụ-a; teke unu hụmaerupho gẹ ndu ojogu nọ-pheru Jierúsalemu mgburugburu; unu amaru l'akwakposhi iya dūwaa ntse. ²¹ O -be teke ono; gẹ ndu nọ lẹ Jiudiya gbalakwaa laa l'úbvú; gẹ ndu kuru l'ime mkpukpu wufu; gẹ ndu lufuru je l'egu te jeekwa alaphu azu l'ime mkpukpu onoya. ²² Kẹle teke ono bukota mboku, Chileke a-gwa ndiphe ọchi g'e gude nno g'iphemiphe, e deru l'ekwo Opfu Chileke vukota. ²³ Nshio unwanyi, dụ ime; mę ndu nwa l'angukwadu ẹra mboku ono. Kẹle ẹjo iphe-ẹhuka, paru ẹka a-dụ l'eliphe; tẹme Chileke e-gude oke-ẹhu-eghu kpee ndu Ízurẹlu ikpe.

²⁴ Ee-gbu phẹ ẹ mma; kpua phẹ ẹ ndzu laa l'iphe, bukpo ohamoha. Ndu abudu ndu Jiu e-tee Jierusalẹmu pyakapyaka jasụ oo-rwube ephebedua.”

Abyabya Abubu-Ndiphe

(Mat 24:29-31; Mak 13:24-27)

²⁵ “Iphe-ohubama l'a-nodu eme l'enyanywu; me l'onwa; me ẹ kpokpode. L'eliphe be eze-enyimu waa ochioku mini iya a-nodu abya enari; k'ophu meji a-gbabuhu ndiphe mgburugburu ẹ ndzu-agugu.

²⁶ Nemadzu e-gudeje ndzu-agugu avẹhu avẹhu teke aa-nodu ele enya iphe, abya ememe ẹ mgboko; kele iphemiphe, no l'igwe a-nmawo anmawo; lo-sweshihu.

²⁷ Noo teke ephe a-huma Abubu-Ndiphe l'eka o no l'urwukpu; egbu nwainwii gude ike iya, paru eka abya.

²⁸ Teke iphemiphe-a wataerupho ememe; unu kwolihu; palia enya; kele ooruwaa teke aa-gbata unu.”

Iphe, e gude oshi figu anwuta

(Mat 24:32-35; Mak 13:28-31)

²⁹ Jizosu bya anmakwaaru phẹ pho etu-a: “Unu leekwa enya l'oshi figu yee oshi mmanu ozo.

³⁰ Obujeru teke o wataerupho erwu irwu; unu ahuma iya l'onwunu; maru ẹ teke okpomoku ekpoje duwaa ntse. ³¹ Nokwapho g'owa-a du. Teke iphemiphe-a wataerupho ememe; unu amaru ẹ teke Chileke e-goshi ẹ ya bu eze duwaa ntse.”

³² Su-a; ge mu gbukwaaru iya unu tororo; ogbo-a taa bvubekwa; iphemiphe-a emekota. Nokwa g'o du.

³³ Igwe a-bvukwa ali avvu; obenu l'opfu, mu pfuru ta abyadu avvu avvubvu.

O gbaru unu ẹ nche

³⁴ “Ole-a; unu chekwa onwunu nche. Unu te ekwekwa g'ike bvụ unu; opfu l'unu eri gwogwo; angunuka mē; waa l'unu achọ-phe ẹku kẹ mgboko; ọdumeka bẹ mbọku ono a-tukwa unu l'upfu. ³⁵ Kẹle iphe, bukotakpoo ndu mgboko mgburugburu bẹ ọo-nma g'onyà. ³⁶ Ole-a; unu che nche tekenteke; unu pfu nụ Chileke g'unu a-du ike pfu-shia ike mē iphemiphe ono -meje. Teke e mecharu unu apfuru l'iphu Abubu-Ndiphe.”

³⁷ Noo ya; Jizosu nọdu anọduje l'eze-ulo Chileke; ezi iphe mbọku-mbọku; o -be l'enyashi ooje akwaa l'ubvụ, eekuje Ubvụ-Olivu. ³⁸ O -be lẹ nchi abọhu; e kporu wu-pfuta iya l'eze-ulo Chileke bya anuma iphe, oopfu.

22

Jiudasu eederu Jizosu eye

l'eka ndu Jiu

(*Mat 26:1-5; Mak 14:1-2; Jiọn 11:45-53*)

¹ O be teke idzu, aatajẹ buredi, ekoduru ekoko duwaa ntse, bu ọbo-iphe, eekuje Ojaghata; ² ndu-ishi uke Chileke waa ndu ezije ekemu nọdu achokashi ọzo, ẹphe e-shikpọo gbua Jizosu; obenu l'ẹphe atsụ ọha ebvu.

³ Nsetanu bya abahụ l'ime obu Jiudasu, bu onye ntushi-ẹpha iya bu Isukariyotu, bukwa-a onye lanu l'ime umadzu iri l'ẹbo pho-a. ⁴ O tugbua bya ejepfu ndu-ishi uke Chileke mē ndu-ishi ọgbogu eze-ulo Chileke je epfuaru phe kẹ gẹ ya e-shi deru Jizosu ye phe l'eka. ⁵ Ehu tsọahaa phe. Ephe kwee ya okpoga. ⁶ O kweta ẹgube ono bya awata ele enya teke bu teke gbaru gẹ ya e-deru Jizosu ye ndu ono l'eka g'ọha ta ama.

Nri-enyashi Ikpazu

(*Mat 26:17-30; Mak 14:12-26; Jiọn 13:21-30; 1Kor 11:23-25*)

⁷ Noo ya bụ; eswe, aatajẹ buredi, ekoduru ekoko ono rwua, bụ iya bụ mbọku, eegbuje nwaturu, e gude anyata eswe Ojaghata. ⁸ Jizosu bya ezia Pyita yee Jiṅnu sụ phẹ: “Unu je akwakọberu anyi nri-ḡnyashi k'ọbo Ojaghata g'anyi bya eria.”

⁹ Ẹphe sụ iya: “?Bụ awe bẹ anyi e-je akwakọbe iya?”

¹⁰ Ọ sụ phẹ: “Unu lenu; teke unu bahuerupho l'ime Jierusalẹmu bẹ nwoke, vu ite mini a-byapfuta unu; unu tsoru iya bahụ l'unuphu, ọ bahụkpoerupho. ¹¹ Unu sụ onye nwe unuphu ono lẹ O-zì-iphe sūru g'o goshi unu ẹka ya a-nọdu ria nri ọbo Ojaghata iya yee ndu etsoje iya nū. ¹² Oo-goshi unu ọlo-eli; goshi unu ọma ọlo, nọ lẹ k'eli iya; mkpuru ono hakpọepho ọsa; e dozichawa iya g'ọ dū ree. Unu kwakọberu iya anyi l'ẹka ono.”

¹³ Ẹphe tųgbua jerwua. Ọ bųerupho g'o pfuru bụ g'ọ dū. Ẹphe nọdu l'ẹka ono kwakọbeahaa nri ọbo Ojaghata ono.

¹⁴ Ọ gbaẹpho lẹ teke erije nri ono; Jizosu yele ndu-ishi-ozì iya ẹphe n'iri l'ẹbo ono bya anọdu k'eri nri ono. ¹⁵ Ọ sụ phẹ: “Ọogushikpokwaa mu ike gẹ mu l'unu riadaa nri Ojaghata-a; tẹmanu mu ejee iphe-ẹhuka-a. ¹⁶ Kẹle-a; gẹ mu karụ unu; mu tee riẹkwa iya ọzo jasụ teke ee-ri ọkpobe iya l'ẹka Chileke bụ eze.”

¹⁷ Ọ bya ewolita okoro, mẹe dū; bya ekele Chileke ekele bya asụ phẹ: “Unu gẹe ngudzuru! ¹⁸ Kẹle iphe, mu epfuru unu bụ l'e -shi ntanụ-a bẹ mu taa ngụbaekwa mẹe, shi l'akpuru vayinu jasụ teke Chileke e-goshi lẹ ya bụ eze.”

¹⁹ Ọ bya ewota buredi bya ekelekwaphọ Chileke ekele; bya eworu iya washiaru phẹ sụ: “Ọwa-a bụ ogwehu mu, a nuru nū-doru unu. Unu meje iya g'anyi eme iya-a gude nyatajẹ mu.” ²⁰ Nokwaphọ g'ẹphe richaaru nri; ọ bya apẹe phẹ okoro mẹe bya asụ phẹ: “Okoro-a bụ

ogbandzu òphúú ono, e gude mee mu gbaa; mbụ mee mu ono, a gbashịru l'opfu ẹhu unu ono.

²¹ “Ọle-a; unu lekwa l'onye e-deru mu ye l'ẹka ndiphe bẹ mu l'iya tųkokwaru eri nri l'ẹka-a. ²² Kẹle Abụbu-Ndiphe l'a-la g'ọ gbaru iya l'alala. Ọle-a; nshịoro onye ono, ee-shi l'ẹka iya deru Abụbu-Ndiphe ye g'e gbua ono.”

²³ Ẹphe wata ajikashi nwibe phẹ onye ọ bụ lẹ g'ẹphe ha sụ: “?Bụ onye e-mekpọo iphe, dụ nno?”

Ẹgo onye ka nụ

²⁴ Ndu etsoje iya nụ l'onwophẹ wata adzọ onye kachaa shii lẹ g'ẹphe ha. ²⁵ Jizọsu sụ phẹ: Ndu bụ ndu eze lẹ mgboko-a anọduje akpapyashị ndu nọ phẹ l'ẹka akpapyashị. A nọdu ekuje ndu bụ ndu gude ike-ọkpu bụru ishi phẹ “omeluko.” ²⁶ Obenu l'ọ tọ bụdu g'ọo-dụ l'ẹhu unu bụ ono. G'onye bụ iya kachaa shii lẹ g'unu ha dųkwa g'ọ bụ iya bẹ ẹnya kachaa alwalwa. G'onye-ishi dųkwa gẹ nwozi. ²⁷ ?Bụ onye ka shii l'onye nọ anọo eri nri l'onye ejeru iya ozi nri ono? ?Tọbudu onye ọphu nọ anọo eri nri ka shii? Obenu lẹ mbẹdua bụ ozi bẹ mu ejeru unu.

²⁸ “Ọo unubẹdua bụ ndu mu l'unu nọkpoepho l'ọhutama mu g'ọ ha; ²⁹ k'ọphu bụ l'ọ bụepho gẹ Nna mu meru mu eze bụ gẹ mu eme unu eze; ³⁰ gẹ mu l'unu eria ngụa; l'ẹka mu bụ eze; unu anọdugbaa l'aba-eze; kpee ọkpa-ipfu Ízurẹlu iri l'ẹbo ono ikpe.”

Pyịta a-gọ lẹ ya ta amadụ Jizọsu

(*Mat 26:31-35; Mak 14:27-31; JiỌn 13:36-38*)

³¹ A nọnyaa; Jizọsu ku Pyịta: “Sayimonu! Sayimonu! Lekwa! Nsetanu sųkwaru g'a haa ya gẹ ya hųkota unu ama g'unu ha; gẹ ya phųchaa unu g'onye aphųshi ẹswa l'ereshi. ³² Ọle mu pfuwaru opfu ẹhu ngu nụ Chileke g'i ti buha ekwekwe, i kweru. Ọo ya bụ; teke ị dakọbeerupho

lwaphuta azụ byapfuta mu; g'i mee g'ụnwunna ngu pfushia ike.”

³³ Pyịta sụ iya: “Nnajiuphu; mu doziakwaru onwomu k'etsoru ngu jee mkpọro; tsoru ngu laa maa!”

³⁴ Jizọsu sụ iya: “Gẹ mu karụ ngu Pyịta; oke-ọku nchi-abọhu -bya ara ọrà bẹ i pfuakwaru mgbo ẹto l'ị tị madu onye mu bụ.”

Okpoga; ẹda; yẹle ogu-echi

³⁵ Noo ya; Jizọsu sụ phẹ: “Teke ono, mu zijeru unu sụ g'unu je; g'ọ tọ duka iphe, unu e-gude eje onoya; g'unu te egudekwa iphe, eeyeje okpoga; ọphu unu egudekwa ẹda; ọzoo akpọkpa; ọ duru iphe, duru unu ọko?” Ẹphe yeeru iya ọnu sụ: “Ọ tọ duka.”

³⁶ Ọ sụ phẹ: “Obenu ẹ nta-a bụ; g'onye nweru iphe, eeyeje okpoga wota iya. G'onye nweru ẹda; nyakwaru iya phọ. G'onye ete nwedu mma; ree ukpo iya zuta iya. ³⁷ Gẹ mu karụ unu l'iphe-a, e deru l'ekwo-opfu Chileke-a bẹ a-vukwa g'e deru iya k'ẹhu mu; mbụ iphe, e deru sụ: ‘A guru iya yeru ndu eme ẹjo-iphe.’* Mbụ l'iphemiphe, e deru ẹ k'ẹhu mu bẹ a-vukotakwa g'e deru iya.”

³⁸ Ẹphe sụ iya: “Nnajiuphu; lekwa mma labọ, anyi gude.”

Ọ sụ phẹ: “Ọ dūwaa ree.”

Jizọsu epfu anụ Chileke l'úbvú Olivu

(Mat 26:36-46; Mak 14:32-42)

³⁹ Jizọsu lufuta bya atugbua jeshia l'úbvú Olivu, bụ iphe, oomejehawaa. Ndu etsoje iya nụ tsoru iya. ⁴⁰ Orwua ẹka ono bya asụ phẹ: “Unu pfukwaru nụ Chileke g'o to kwe g'unu nmalahụ l'ohutama.”

* 22:37 22:37 Gụnaa Azá 53:12.

⁴¹ Ọ haa phẹ tughua kp̄riberu jerwua ẹka ha g'ẹka aa-turwu lẹ mkpuma; bya egbushi ikpere bya epfuru nū Chileke sū: ⁴²“Nna; ọ -b̄uru l'ọ dū ngu l'uche; nafunū mu okoro iphe-ẹhuka ọwa-a; ọle ọ kwa g'ọ tọ b̄ukwa iphe, dū mu l'uche l'e-me; g'ọ b̄ukwaru iphe, dū ḡubedua l'uche.” ⁴³ Ojosi-imigwe shi l'imigwe chaa ya l'iphu bya awata eme g'obu shihu iya ike. ⁴⁴ Obu wata iya etsu mini etsushikp̄oo ya ya ike. Ọ kabakp̄oo epfu anū Chileke. Ẹphuru, shi iya l'ẹhu d̄upho ḡe mee ada paapaa l'al̄i.

⁴⁵ O pfuchaẹpho nū Chileke ono bya agb̄eshi bya ejepfu ndu etsoje iya nū. O jeshia; ẹphe n̄odu ekuwaa mgb̄enya aphū. ⁴⁶ Ọ sū phẹ: “?Bū ḡunū meru iphe, unu eku mgb̄enya? Unu gbalihu pfuru nū Chileke g'o to kwe g'unu nmalahū l'ohutama.”

Egude Jiz̄osu

(Mat 26:47-56; Mak 14:43-50; Jīon 18:3-11)

⁴⁷ Jiz̄osu kp̄ukwaduru-a opfu l'onu; ikpoto ọha zebata waa nwoke ono, ẹpha iya b̄u Jiudasu ono, b̄u onye lanū l'umadzu iri l'ẹbo-a. Ọ b̄uru iya b̄u onye-ishi ikpoto ọha ono. Ọ bya akp̄itaru Jiz̄osu ntse bya etsutsua ya onu.

⁴⁸ Jiz̄osu sū iya: “Jiudasu; ?bū etsutsu onu b̄e i gude ederu Abūbu-Ndiphe eye g'e gbua?”

⁴⁹ O be teke ndu n̄o-kube iya nū hūmaru iphe, abya ememe; ẹphe sū: “Nnajiuphu! ?Anyi gbuwar̄o mma?”

⁵⁰ Onye lanū gbua nwokoro onye-ishi ndu-ishi uke Chileke mma; t̄ukoe ya ph̄o nch̄i ẹkutara pafu.

⁵¹ Jiz̄osu sū: “Te emeẹkwa.” O pfuchaa nno bya edenyi nwokoro ono ẹka lẹ nch̄i ono; nch̄i ono dū iya g'o shi dū iya.

⁵² Jiz̄osu sū ndu-ishi uke Chileke; waa ndu-ishi ọgbogu eze-ulo Chileke; waa ndu b̄u ọgerenya, byaru iya egude: “?Unu ch̄igbaa mma; ch̄iru mgb̄oro abya mu egude? ?Mu b̄u onye ana nfū?” ⁵³ “Mu l'unu an̄okpoo mb̄oku-mb̄oku

l'eze-ulo Chileke; ophu unu azukpodaru mu eka. Ole nta-a be o gbaru unu l'ememe iya. Nta-a be Obutuswe no l'ochii buru eze.”

Pyita ago le ya ta amadu Jizosu

(Mat 26:57-58,69-75; Mak 14:53-54,66-72; Jiɔn 18:12-18,25-27)

⁵⁴ Ephe zu Jizosu; kpuru tugbua jeshia ibe onye-ishi ndu-ishi uke Chileke. Pyita gbẹ ụzenya etso phe azu-azu. ⁵⁵ Ephe phu-nwuepho oku l'echilabo unuphu bya anoshia no-pee oku ono mgburugburu anya. Pyita bya ano-kube phe. ⁵⁶ A nonyaa; nwamgboko, eje ozi ulo; huma Pyita l'eka o no anya oku ono. O tabe iya enya bya asu: “Nwoke-a be yee Jizosu-a shifukwa ano.”

⁵⁷ Pyita goo su iya: “Nwanyi-a; mu ta amakwa iya amama ophu.”

⁵⁸ A kpokwapho upfu nwanshi; onye ozo huma iya bya asu iya: “Gubedua yifukwaa le ndu etso iya nu.” Pyita su iya: “Nwoke ibe mu; mu ta ayikwa iya-o!”

⁵⁹ A noephe iphe, ha g'awa ophu; onye ozo pfushiahaa ya ike su: “O kwa okpobe-opfu le nwoke-a be yee Jizosu shi ano; eshinu o bu onye Galili.”

⁶⁰ Pyita su: “Nwoke ibe mu; mu ta amakwa iphe, iipfu!”

O kpukwaduru-a opfu l'onu; oke-oku raa ora. ⁶¹ Nnajiuphu bya aghaa enya lee Pyita. Pyita nyata opfu, Nnajiuphu pfuru iya teke o suru iya: “Oke-oku -bya l'ara ora ntanu-a be i goakwaru ego ugbo eto l'i ti madu onye mu bu.” ⁶² O kwofu etezi je atukpoo ekwa too!

Eetsu Jizosu iphe; aja iya ewenu

(Mat 26:67-68; Mak 14:65)

⁶³ Ndu ono, swiru Jizosu ono jaahaa ya ewenu; bya echiahaa ya echachi. ⁶⁴ Ephe kechia ya ekwa l'enya

echi iya ẹka ẹ nchi asuje iya: “Pfunaa mpfuchiru obu!”
⁶⁵ Ẹphe pfushiwaro iphe ozo, du igwerigwe gude ako iya
 onu.

Jizosu l'iphu ogbo-ikpe ndu Jiu

(Mat 26:59-66; Mak 14:55-64; JiOn 18:19-24)

⁶⁶ O be l'utsu; ndu bu ogerenya Jiu bya anokobe; me
 ndu-ishi uke Chileke; me ndu ezije ekemu. Ẹphe kpuru
 iya jeshia l'iphu ogbo-ikpe phe. ⁶⁷ Ẹphe su iya: “Kanuru
 anyi. ?Bu ngu bu Kereshi obu, Chileke kweru ukwe iya
 obu to?”

O su phe: “Mu -karu unu be unu te ekwekwa. ⁶⁸ Teme
 teke mu jiru unu aji-a; unu taa maduru eye iya onu;
 ophu unu a-hakwa mu pho. ⁶⁹ Ole e -shi ntanu-a be
 Abubu-Ndiphe a-nodu l'ekutara Okalibe-Kakota-Ike, bu
 Chileke.”

⁷⁰ Ẹphe tuko su: “?Bu iya bu l'oo ngu bu Nwa Chileke
 obu?”

O su phe: “Ooepho g'unu pfuru ono bu g'o du; l'oo
 mu bu iya.”

⁷¹ Ẹphe su: “?Bu bahuna ekebe gunu be anyi ele enya
 iya? Anyi numakwaru iya l'onu iya l'onwanyi.”

23

Payileti aji Jizosu aji

(Mat 27:1-2,11-14; Mak 15:1-5; JiOn 18:28-38)

¹ Oo ya bu; ikpoto oha ono wulihu kputa Jizosu
 kpujeru Payileti. ² Ẹphe rwuepho ẹka ono bya awata
 epfushi iphe, ẹphe suru l'o meru su: “Anyi humaru
 nwoke-a ẹka oodusheshi ndu ndu-anyi. O jikaru su
 g'anyi ta apfujeshi akiriko nu Siza; teme o sukwapo
 l'oo ya bu onye eze ono, bu Kereshi.”

³ No iya; Payileti jia Jizosu su iya: “?I bu Eze ndu Jiu?”
 Jizosu su iya: “Oekwa ngu pho be o shi l'onu.”

⁴ Payịleti sụ ndu-ishi uke Chileke waa ikpoto Ọha ono: “Ọ tọ dukwa ẹjo-iphe, mu hụmaru, nwoke-a meru.”

⁵ Ẹphe kabaa ya epfushi ike sụ: “Ọ tukuru Jiudiya mgburugburu zigbabe iphe, egbuka mkpukpu egbuka. Ọ wataru iya ezizi ẹ Gálili; zia ya byasụ l'ẹka-a.”

Jizọsu l'iphu Herọdu

⁶ Payịleti nụmaepho iphe, ndu Jiu pfuru bya aja sụ: “?Ọ bụ onye Gálili?” ⁷ Ọ maerupho ẹ Jizọsu be shi ibiya ọphu Herọdu bụ ọchi-ọha; ọ sụ g'e gudekwa iya jepfu Herọdu. Herọdu nọ ẹ Jierúsalem teke ono. ⁸ Herọdu hụmaepho Jizọsu; ẹhu tsoo ya utso; kele o shihawaa ụzenya guta iya ge ya hụma iya; l'ọ núnukawaru nkiya; ọ nọdu agụ iya ge ya hụma iphe, dụ biribiri, ọo-haru mee. ⁹ Ọ bụru iphe ono meru g'o gude; ọ jia ya aja nọo nwọdu; ọle Jizọsu ta adudu ọnu, o yeru iya. ¹⁰ Ndu-ishi uke Chileke waa ndu ezije ekemu bya apfu-kube iya ẹhuka ẹhuka; pfushiahaa iphe, ẹphe sụru l'o meru. ¹¹ Herọdu yele ndu ojogu iya phe tuko wata aja Jizọsu ewenu; eme iya sukusuku. A nọnyaa; Herọdu bya ezia phe; ẹphe chita uwe, ama ntumatu, bụ uwe oke amadu bya eworu yee Jizọsu bya akpuphuru iya Payịleti azu. ¹² Eshi mboku ono; Herọdu yee Payịleti bya aburu okpobe onya; kele ẹphe shi nọdu l'ukukanyi teke iphe ono eteke emedu.

Ekpe Jizọsu mpfugbu

(*Mat 27:15-26; Mak 15:6-15; JiỌn 18:39–19:16*)

¹³ Payịleti bya ekukobe ndu-ishi uke Chileke; me ndu gude ọha; waa ọha l'ọphu bya asu phe: ¹⁴ “Unu dutaru mu nwoke-a sụ l'oodusweshi ndu ndu-unu edusweshi. Mu jichaa ya aja l'iphu unu; ọphu ọ dudu iphemiphe ono, unu sụru l'o meru ono, duru ọphu mu hụmaru l'ikpe iya nmaru iya. ¹⁵ Nokwapho ge Herọdu ahumaduru, meru g'o gude ọ sụ g'a kpu-phutaru iya anyi azu. Unu hụma

l'ò tò dudu iphe, nwoke-a metaru kẹ g'a pfụ-gbua ya.
¹⁶ Mu e-chi iya iphe parụ iya haa.”

¹⁷ Noo ya; ọ bụwaa omelali phẹ l'anọdu abọ Ọbo Ojaghata ono bẹ Payileti atufujeru phẹ ndu mkpọro onye lanụ g'ọ la. ¹⁸ Igwe ọha ono tụa ụzu sụ: “Gbuaru anyi nwoke-a; hachia Barabasu g'ọ la.” ¹⁹ Nwoke ono, bụ Barabasu bụ nwoke, a turu mkpọro kẹ mgbaghashi, ọ gbaghashiru mkpukpu waa kẹle o gburu ọchi.

²⁰ Payileti byakwa bya epfuru yeru phẹ ọzo; kẹle oome gẹ ya haa Jizosu. ²¹ Epehe tụa ụzu ọzo sụ: “Pfü-gbua ya! Pfü-gbua ya!”

²² Payileti sukwa phẹ ọzo k'ugbo ẹto: “?K'ishi gunu? ?Bụ ẹjo-iphe gunu bẹ o meru? Ọ tọ dukwa ẹjo-iphe, mu humaru, o meru. Ikpe onwu ta anmakwaru iya. Iphe, e-me nụ bụ lẹ mu e-chi iya iphe parụ iya haa.”

²³ Epehe nọdu aturo wọwoowoo epfu sụ g'a kpopyabe iya l'oswebe. Epehe raa; rata. ²⁴ Payileti bya ebua ikpe sụ gẹ nkephẹ mee. ²⁵ Bya aparụ nwoke-a, e shi tụa mkpọro ọchi-a waa kẹ mgbaghashi-a parụ haarụ phẹ, bụ iya bụ onye epehe sụru g'a haarụ phẹ. Ọ sụ g'a kpopyabe Jizosu l'oswebe, bụ iphe dụ phẹ ree.

Aakpopyabe Jizosu

l'eli oswebe

(Mat 27:32-44; Mak 15:21-32; Jiọn 19:17-27)

²⁶ No iya; epehe kpuru Jizosu tugbushia. Epehe rwua l'uzo bya aworu onye Sayirini, shi ndu-egu phẹ alwa, epha iya bụ Sayimonu. Epehe bo iya oswebe, Jizosu vu sụ iya g'o vuru iya; tsoru iya l'azu.

²⁷ Ikpoto igwe ọha ono nọdu awụ etso phẹ l'azu mekpoo unwanyi, akwa ekwa; ayọ ọshi iya. ²⁸ A nonyaa; Jizosu bya aghaa enya lee phẹ bya asụ: “Unwuada Jierusalemu; unu ta akwashi ekwa mu. Unu kwaa ekwa onwunu me k'unwu unu. ²⁹ Kẹle mboku abya teke epehe

a-sụ: 'Iphe ẹhu atsokwanu unwanyi, eteke atsụ-swee ime; ọphu nwa 'eke angụ-swee phẹ ẹra l'ọkpoma.'³⁰ Noo teke ọo-du phẹ g'úbvú zee tųpyabe phẹ domia phẹ.³¹ Lẹ-a; leanarọ g'e meru oshi-oyii; akakakwanu oshi, ọkponku."

³² Noo ya; ọ dukwarupho ụmadzu labo, meru ẹjo-iphe, a kpụ etso iya; eejekwapho apfu-gbukota ẹphe l'iya.³³ Ẹphe byarwutaẹpho l'ẹka eekuje "Okpokoroko Ishi"; ẹphe woru iya kpopyabe l'oswebe l'ẹka ono; waa ndu ẹjo-iphe labo pho. Onye ọphuu l'ẹkutara; onye ọphuu l'ẹkicha. ³⁴ Jizosu sụ: "Nna; gụaru phẹ nvụ; kẹle ẹphe ta amadu iphe, ẹphe eme."

Ẹphe tụa ido gude kee uwe iya. ³⁵ Igwe ọha ono pfugbaaru; ele iya ẹnya. Ndu bu ndu-ishi ọha gude iya agba mgbonu asuje: "Ọodzotaje ndu ọzo. G'ọ dzonaa onwiya; mẹ ọ -buru iya bu Kéreshi ọbu, shi l'ẹka Chileke, bu iya bu onye ọ hotaru."

³⁶ Ndu ojogu nọdu agbakwaru iya pho mgbonu. Ẹphe gbarwuta bya anụ iya mẹe-veniḡa g'ọ ngua;³⁷ sụ iya: "Ọ -buru ngu bu Eze ndu Jiu; dzonaa onwongu!"

³⁸ Ọ duru iphe, e deru pfube l'oswebe ono sụ: "Waa Eze ndu Jiu." E deru iya l'opfu Giriku; waa l'opfu Latinu; waa l'opfu Hiburu.

³⁹ Onye lanu lẹ ndu ono, a kpopyaberu ẹphe l'iya ono kọkwaa ya pho onu sụ iya: "Tọbudu ngu bu Kéreshi ọbu? Dzonaa onwongu; dzo anyịbedua."

⁴⁰ Onye ọphuu gbochia ya onu sụ iya: "Tii tsudu Chileke ebvu; l'a nmaru gẹe nwoke-a ikpe lanu, bu iya bu ikpe onwu? ⁴¹ Ikpe k'anyịbedua bẹ du nhamunha; kẹle ọ bu urwu iphe, anyi meru bẹ anyi erita; obenu lẹ nwoke-a ta adudu iphe, du ẹji, o meru." ⁴² Ọ sụ Jizosu: "Jiko nyatakwa mu; mẹ i -burerupho eze."

⁴³ Jizosusụ sụ iya: “Gẹ mu gbuaru ngu iya tororo; ntanụ-a bẹ mu lẹ ngu a-nọdu l'okpoku Chileke.”

Anwūhu Jizosusụ

(*Mat 27:45-56; Mak 15:33-41; JiỌn 19:28-30*)

⁴⁴ Ẹnyanwu keerupho l'ishi; nchi jihu l'alị ono. Ẹkameka gbahukota tsukiribaa jasụ l'oke-eswe ụzenyashi; ⁴⁵ kele ẹnyanwu jikputeru; ẹkwa, egbobutajẹ ẹnya ẹka aagwajẹ Chileke, nọ l'ime eze-ulo Chileke ono gbaepho kẹ tararaa gbajahụ ẹbo. ⁴⁶ Jizosusụ chia mkpu sụ: “Nna; mu yeru ngu Unme mu l'ẹka.” O pfuchaa nno bya atubuhu unme; ọ buru iya anwūhu.

⁴⁷ Onye-ishi ndu ojogu ndu Romu hūmaepho iphe, meru nū; ọ jaahaa Chileke ajaja sụ: “Okpobe-opfu; nwoke-a pfubekwaru-ẹka-oto!”

⁴⁸ Iphe, bukotakpoo ikpoto oha, kuru l'ẹka ono, byaru ahuma iphe, ada nū; hūmaepho iphe, eme nū bya egberu ẹka ye l'olu; ebu mkpu; eje ala. ⁴⁹ Iphe, bukpuo ndu maru Jizosusụ ree; je akpaa l'unwanyi, shi lẹ Gálili tsoru iya; pfuru ụzenya ele iphemiphe ono, l'eme nū ono.

Elili Jizosusụ

(*Mat 27:57-61; Mak 15:42-47; JiỌn 19:38-42*)

⁵⁰ Ọ duru nwoke, ẹpha iya bu Jiósẹfu; onye shi Arimatiya; l'alị ndu Jiu. Nwoke ono yi l'ogbo-ikpe; bya aburu onye oma; buru onye pfuberekoto; ⁵¹ onye adudu teke o kwejeru l'idzù ono, ndu-ikpe chiru ono; yee iphe ono, ẹphe meru ono du ree. Yẹbedua elekpoo ẹnya teke Chileke e-goshi lẹ ya bu eze. ⁵² Nwoke ono bya ejepfu Payileti je arwo ya g'a haaru iya odzu Jizosusụ gẹ ya lia. ⁵³ E mechaa; ọ bya eje apazeta odzu ono; gude ẹkwa ocha kwaan ya; bya eje elia ya l'ilu, a turu l'ogba mkpuma; ilu, eteke adu-swe onye e lijewaru l'ime iya. ⁵⁴ Mboku ono bu

eswe, echele iya a-buru eswe-atuta-unme; mbu mboku Sabatu; teme Sabatu obu nodu agbawaa.

⁵⁵ Unwanyi ono, ephe le Jizosu shi le Galili swiru ono tsokwarupho Jiosofu je. Ephe lee ilu ono enya ohubama; bya ahumakwapho g'e nyeberu odzu iya l'ime ilu obu.

⁵⁶ Ephe lwa bya akwakobe manu, eshi-mkpọ; waa manu ozogbaa k'ete odzu ono. Ephe tuta unme l'eswe Sabatu, bu iya bu iphe, ekemu phe suru g'e meje.

24

Eshi l'onwu teta dzuru ndzu

(*Mat 28:1-10; Mak 16:1-8; JiOn 20:1-10*)

¹ O be le nchi-abohu mboku mbu l'idzu, bu iya bu Sonde; unwanyi ono gude manu, eshi mkpọ ono, ephe kwakoberu g'odo-du ono gude jeshia l'ilu Jizosu. ² Noo ya; ephe jeshia; e swifuwaa mkpuma, e shi gude swichia onu ilu-a. ³ Ephe bahu l'ime iya; ophu ephe ahumaeduru odzu Nnajiuphu, bu Jizosu. ⁴ Ephe pfuru l'eka ono ari iphe ono; o tufu phe ehu. A bya l'amaru; unwoke labo, yeru uwe, egbu nwijnwii pfu-kubewaa phe. ⁵ Ndu guhu phe; ephe woru iphu kpube l'ali. Unwoke ono su phe: “?Bu gunu meru g'o gude unu nodu achọ onye nọ ndzu l'eka ndu maa nọ?” ⁶ “O to nọekwa l'eka-a. O tetaakwaru dzuru ndzu ozo. Unu nyatakwa iphe, o pfuru unu teke o nọ le Galili. ⁷ O suru le Abubu-Ndiphe be ee-seru ye l'eka ndu eme iphe-aji. Ephe eworu iya pfu-gbua. O -be le mboku k'eto iya l'o teta dzuru ndzu ozo.”

⁸ Enya gbarwua phe l'opfu iya ono. ⁹ Ephe shi l'ilu ono lwa bya eje akọoru iya umadzu iri le nanu pho; waa ndu ophu g'ephe ha. ¹⁰ Unwanyi ono bu Meri ke Magudala; waa Jiowana; waa Meri, bu ne Jiemusu; waa unwanyi ozo, ephe l'ephe swi. O buru phe kọoru ndu-ishi-ozu iphe ono. ¹¹ Iphe ono du phe g'o bu opfu, 'enweddu ishi;

Ọphu ẹphe ekwedu l'ọ bu eviya. ¹² Pyita kwolihu bya agbaru jeshia l'ilu ono. O rwua bya ephureta bya enyoo ime ilu ono. O buerupho ẹkwa odzu ono be ọ humaru kpurumu. O dakobe; lashia unuphu. O ji iya enya; mbu iphe ono, meru nu ono.

Uja, aabo eje l'uzo Emeyosu
(Mak 16:12-13)

¹³ Mboku ono kwapho gededede be umadzu ebo le ndu etsoje iya nu swi eje mkpukpu, eekuje Emeyosu. E -shi le Jierusalemu jasu l'eka ono bu manyiru esaa. ¹⁴ Ephe nodu epfukpopho k'iphemiphe ono, mekotaru nu ono. ¹⁵ Ephe gudekwadu uja ono abo bya arikwa iya pho l'obu; Jizosu l'onwiya byapfuta phe; ephe l'iya swiru. ¹⁶ E kwechia phe enya; ophu ephe ahubeduru iya ama. ¹⁷ O su phe: “?Bu egube uja gunu be unu abokpoo tsozu uzo egube ono?”

Ephe pfuru; kele aphu jiru phe obu. ¹⁸ Onye lanu l'umadzu ebo ono, epha iya bu Kuliypasu su iya: “?Bue ngu pho bu onye byaru abyabya le Jierusalemu, 'amadu iphe ono, megbaberu l'eka ono l'idzu-a?”

¹⁹ O su phe: “?Iphe, du idu-agma?”

Ephe su iya: “Mbue ke Jizosu; onye Nazaretu, bu onye mpfuchiru Chileke; onye shi l'iphe, o mekpooru ememe me opfu, o pfuru l'onu goshi l'iphu Chileke me l'iphu oha g'ike iya habe shii. ²⁰ Ndu-ishi uke Chileke me ndu-ishi anyi phe seru iya nu; a nmaa ya ikpe onwu bya eworu iya kpopyabe l'oswebe. ²¹ Mbue onye-a, ephe shi ele enya iya l'oo ya a-gbata Izurulu-a. A -gufukpokwaaro iphemiphe ono; ntanu-a kweakwaa ujiku eto, iphe ono meru. ²² Ophu, ka nu buru l'unwanyi, gba l'ogbo anyi haru bya epfukpoooro 'ama-g'ee-me-iyaa. Unwanyi ono nmaru ewa jee l'ilu ono. ²³ Ephe jerwua;

ophu ephe ahumaeduru odzu iya. Ephe lwa bya asu l'ephe phuchaaru phua ophulanya; huma unwu-ojozi-imigwe, suru phe le Jizosu dzuakwa ndzu. ²⁴ Ndu anyi l'ephe ano haru je l'ilu l'eka ono. Ephe jerwua; o buerupho g'unwanyi ono pfuru bu g'o du; ophu ephe ahumaeduru iya eviya."

²⁵ Jizosu su phe: "Oo eswe be o bu unu; unube ndu ono, akpu onwunu akpukpu ekweta iphe, ndu mpfuchiru Chileke pfuru ono." ²⁶ ?To gbaduru Kereshi obu g'o jefutaadaa iphe-ehuka ono; teme l'o bahu l'eka e-goshi ubvu, Chileke kwaberu iya? ²⁷ Jizosu bya eshikpopho l'iphe, bukota ekwo Mosisu me ekwo ndu mpfuchiru Chileke; towashiaru phe iphe, e deru l'ekwo-opfu Chileke k'ehu iya ono nanu nanu.

²⁸ Mkpukpu, ephe eje zajee phe pho ntse; o meahaa umere g'o ghata aghata tugbubaa. ²⁹ Ephe sede iya su iya: "Byanu g'anyi je akwaa; le nchi ejihuwaa; teme mboku bvuwaa." O tsoru phe bahu g'ephe je akwaa. ³⁰ Noo ya; ephe rijeepho nri; o bya ewota buredi ono bya ekele Chileke ekele; bya awaa ya; bya eworu nu phe. ³¹ Enya sahu phe. Ephe gbete teke ono hube iya ama. O phuhu; ophu ephe ahumaeduru iya. ³² Ephe wata epfuru nwibe phe su: "?O kwa l'i maru l'o shi elwu anyi l'obu teke ono, o shi abo uja eyeru anyi l'uzo ono; aturu anyi iphe, e deru l'ekwo-opfu Chileke poopoo."

³³ Ephe kwolihuëkwapho teke ono teke ono; gbaphu azu le Jierusalumu. Ephe jeshia; umadzu iri le nanu ono nokobewaa l'eka lanu; waa ndu ephe l'ephe no. ³⁴ A su phe le Nnajiuphu tetaakwaru eviya; le Sayimonu humakwaru iya.

³⁵ Ephebedua bya akoo iphe, meru l'uzo; koo g'ephe gude hube iya ama teke o waru buredi.

Jizos̄u egoshi ndu etsoje
iya n̄u onwiya

(Mat 28:16-20; Mak 16:14-18; JiḶn 20:19-23; Ndu 1:6-8)

³⁶ EḶhe gudekwad̄ua epfu nno; Jizos̄u p̄f̄uwaru l'echilab̄o ph̄e bya as̄u ph̄e: “G'Ḷhu d̄ukwa unu gu.”

³⁷ EḶhe lw̄u-bilihu; meji t̄ofu ph̄e. EḶhe dobesu l'Ḷo maa. ³⁸ Ḷ s̄u ph̄e: “?B̄u ḡunu b̄e ndz̄u iya aḡu unu? ?B̄u ḡunu meru iphe, unu ab̄o obu Ḷbo?” ³⁹ “Unu h̄uma Ḷka mu m̄e Ḷkpa mu. Unu h̄uma l'Ḷ b̄u-a mb̄edua ḡedegede. Unu w̄oru mu l'Ḷka h̄uma; k̄ele maa te enwed̄u an̄u-Ḷhu waa Ḷkpu g'unu ele l̄e mu nweru-a.”

⁴⁰ Ḷ pfuchaa nno bya egoshi ph̄e Ḷka iya; waa Ḷkpa iya. ⁴¹ EḶhu-ṽtso; waa biribiri, Ḷ d̄u ph̄e mee Ḷphu Ḷphe eke akwatadu kweta Ḷkpobe ekweta. Ḷ s̄uwaa ph̄e: “?Ḷ d̄uru iphe, eeri eriri, unu nweru l'Ḷka-a ḡe mu ria?”

⁴² EḶhe bya an̄u iya owuriwo Ḷma waa Ḷbakala man̄u-Ḷnwu. ⁴³ Ḷ nata iya n̄odu ph̄e l'ip̄hu l'Ḷka ono taa ya.

⁴⁴ Ḷ s̄u ph̄e: “Iphe-a b̄ukotakpoep̄ho iphe, mu pfuru unu teke mu l'unu n̄o; s̄u unu l'iphemiphe, e deru dekuta mu l'Ḷkwo ekemu M̄osisu m̄e k̄e ndu mpfuchiru Chileke; waa l'Ḷkwo-ebvu b̄e v̄ukotaje g'e deru iya.”

⁴⁵ Ḷ bya anw̄usaa ph̄e egomunggo g'iphe, e deru l'Ḷkwo-opfu Chileke edoo ph̄e Ḷnya. ⁴⁶ Ḷ s̄u ph̄e: “E deru s̄u l̄e K̄eshi jef̄utaje iphe-Ḷhuka nw̄uhu; o -be l̄e mb̄oku k'Ḷto l'o teta dz̄uru ndz̄u. ⁴⁷ Bya as̄u l'ee-gude Ḷpha iya raa l̄e Chileke a-ḡuru nemadz̄u nv̄u l'iphe-Ḷji; m̄e iziman̄u -lwa onye Ḷbu az̄u. Ee-shi l̄e Jier̄usal̄emu gude Ḷpha iya ono radzuru l'Ḷhamoha l̄e mgboko mgburugburu. ⁴⁸ Ḷ b̄uru unu e-pfuru ndu Ḷzo k'iphe-a, unu h̄umaru-a. ⁴⁹ Unu h̄uma l̄e mu e-zilataru unu iphe ono, Nna mu kweru unu ukwe iya ono. Unu

nɔdukwa lẹ Jierúsalemu l'ẹka-a jasụ teke Chileke e-gude ike, shi l'imigwe nùá unu anùnù; unu anata ike, shi l'imigwe bya.”

Jizọsu alapfu Chileke l'imigwe

(Mak 16:19-20; Ndu 1:9-11)

⁵⁰ Noo ya; Jizọsu bya eduru phẹ jasụ lẹ Betani; bya apalia ẹka iya eli gọahaaru phẹ ọnu-ọma. ⁵¹ O gude phẹ agọru ọnu-ọma ono bya ahaa phẹ. Chileke kulia ya kuba l'imigwe. ⁵² Ẹphe baarụ iya ẹja bya alaphushia azụ lẹ Jierúsalemu. Ẹhu nọdu atsọ phẹ ntumatu. ⁵³ Ẹphe je anọhaa mkpụrumkpuru l'eze-ulo Chileke; ekele Chileke ekele.

Bayıburu Izii
Izii: Bayıburu Izii Bible

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Izii)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 30 Dec 2021 from source files dated 30 Dec 2021

c6885c7c-c550-5b8b-a4fe-4bd714af4f6d